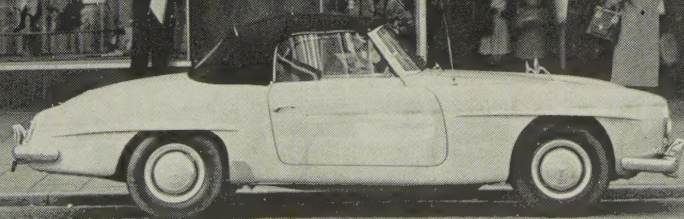

FINE ARTS READING ROOM
UNIVERSITY OF ILLINOIS LIBRARY
CHICAGO UNDERGRADUATE DIVISION
NAVY PIER
CHICAGO 11, ILLINOIS

UNIVERSITY OF ILLINOIS
LIBRARY
DEC 8 1958
CHICAGO

DOMUS

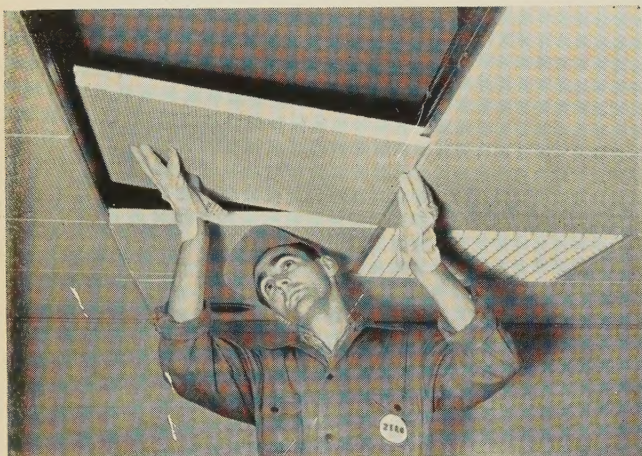

A10 1958 BYGGMÄSTAREN
arkitektur

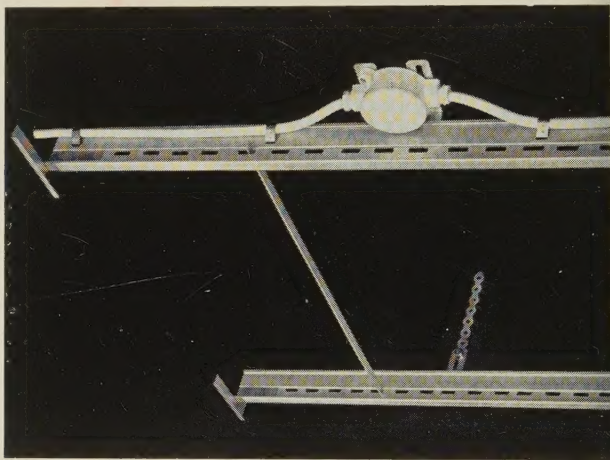
NYHET!

SOUNDEX

— den obrännbara plattan
för akustik och ventilation

SOUNDEX typ T under montering på den nya lättmetallkonstruktionen. Varje platta kan monteras och demonteras oberoende av de andra plattorna.

Detaljbild av den nya patentsökta upphängningskonstruktionen av lättmetall. På denna konstruktion kan också belysarmaturer upphängas och elektriska ledningar dragas.

flera starka skäl att välja SOUNDEX

- Obrännbar konstruktion
- Separata hål för luft och ljud
- Exakthet i mått och vinklar
- Vacker färdigbehandlad yta
- Plastbehandlat utförande
- Sveriges mest sålda akustikplatta

SOUNDEX monteras just nu hos:

Trollhättans Sparbank,	Trollhättan
Folkets Hus,	Heby
Kristianstads och Blekinge läns slakteriförening KBS,	Kristianstad
Televerkets Ingenjörskontor,	Kristianstad
AB Aug. Stenman,	Eskilstuna
IC Bensinstation,	Lund

ZERO

AKTIEBOLAG

Huvudkontor: St. Nygatan 38, Tel. 23 27 05 • Postbox: Stockholm
Avdelningskontor i Göteborg, Malmö och Gävle • Licensföretag
i Australien, Beneluxländerna, Danmark, Finland, Frankrike,
Mexiko, Norge och Spanien. Egen tillverkning i Schweiz och Tyskland.

DEN PÅLITLIGA PUMPEN
FÖR "DYGNET-RUNT"-JOBB

Tryckhöjd m	Kapacitet l/min.
5	500
10	350
15	100

MARINIT SÄNKPUMP

- Låg vikt
- Enastående slitstyrka
- Högeffektiv tätning
- Specialisolerad elmotor
- Patentsökt

72

TILE-TEX

Inreg.
varum.

det moderna golvet

som uppfyller dagens alla krav

• Låg anskaffningskostnad

Långt driven automatisering, stor tillverkningskapacitet, lång erfarenhet och teknisk skicklighet möjliggör TILE-TEX höga kvalitet och låga kostnad.

• Lång livslängd

TILE-TEX stora slitstyrka har i praktiken under 35 års tid bevisats genom otaliga golvläggningar över hela världen.

• Lågt underhåll

Beträffande såväl dagliga skötseln som reparationer för punktförslitning har det låga underhållet alltid varit utmärkande för TILE-TEX golv.

TILE-TEX golvplattor tillverkas i flera specialtyper och prislägen, vilket gör det möjligt att lösa golvproblemen för de flesta lokaler på ett rationellt och ekonomiskt sätt.

För sjukhus, kontor, bostäder ... Tile-Tex HMW
köks- och livsmedelslokaler ... Tile-Tex Vitachrome
industrier och verkstäder ... Tile-Tex Tufftex

Auktoriserade huvudförsäljare:

Ing.f:a **PEHR ENGWALL AB**
Nybrokajen 7, Stockholm

DICKSON & SJÖSTEDT KB
Ö. Hamngatan 16, Göteborg

HERBERT BJÖRLING AB
Kalendegatan 17, Malmö

HUR KALMAR LASARETT LÖSTE GOLVFRÅGAN

år 1935 vid den stora nybyggnaden valdes

ca 7000 kvm TILE-TEX

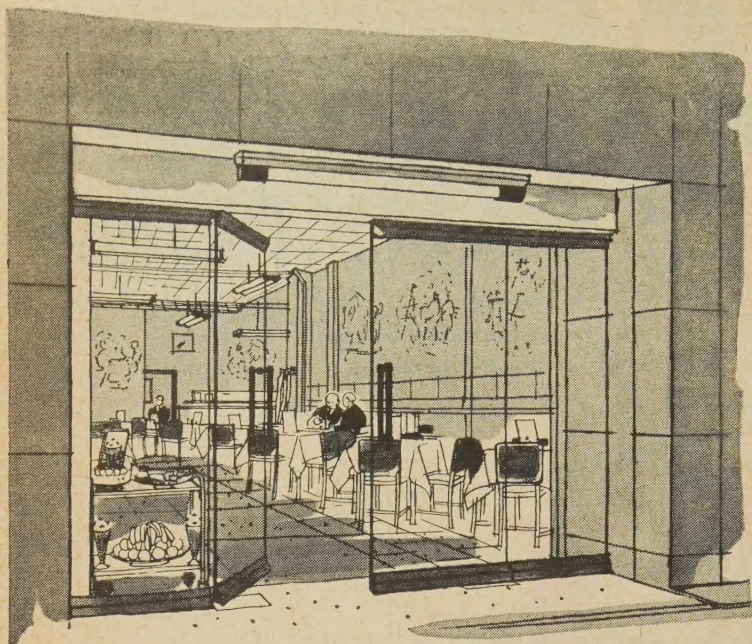
för korridorer, vårdavdeln., förråd m. m.

år 1955 vid omfattande utbyggnader av lasarettet

valdes åter TILE-TEX

Det var 20 års erfarenhet om slitstyrkan och lättheten i underhåll hos Tile-Tex som avgjorde valet.

"Armourplate" Glasdörrar

Ytterligare
en
Pilkingtonprodukt
för
glasåldern

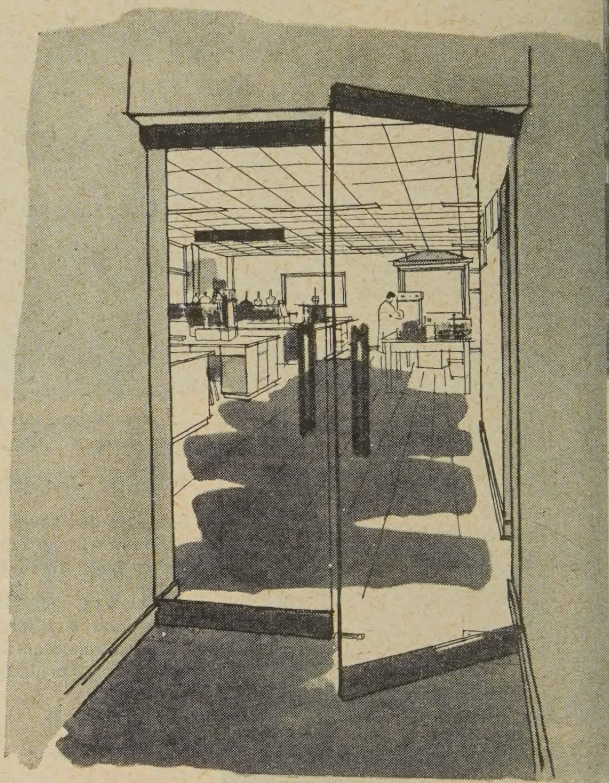
Pilkington Brothers Limited, som
under 130 år tillverkat glas, kan
för närvarande erbjuda alla de
typer av byggnadsglas, som kommer
till användning i modern
arkitektur och formgivning.

I varje typ av moderna byggnader är
"ARMOURPLATE" glasdörrar det givna valet för
tidsenliga och värdiga entréer. Här visas två
typiska exempel — den inbjudande entrén
till en restaurant och den hygieniska ingången
till ett laboratorium. "ARMOURPLATE" glas-
dörrar är tillverkade av härdat $1/2''$ (12/14
mm) polerat spegelglas. Standardhöjden är
84" (213,4 cm) och de kan erhållas i två
standardbredder, nämligen 30" (76,2 cm) och
36" (92,4 cm). Icke standardformat kan
erhållas på beställning.

Leveranser av "ARMOURPLATE" glasdörrar och övriga
Pilkingtonprodukter sker genom de vanliga handels-
kanalerna. Upplysningar kan även erhållas av general-
agenten i Sverige:

K. ÅSANDER AKTIEBOLAG

V. Trädgårdsgatan 19 B, Stockholm C.
Tel. 10 11 58 och 10 11 59.

4/AP (CAF)

PILKINGTON BROTHERS LIMITED

ST. HELENS, LANCASHIRE, ENGLAND. Tillverkare av alla slags byggnadsglas.

YTONGSTAV

för höghus...

Ytongstav används till ytter- och innerväggar samt bjälklag i alla slags byggnader.

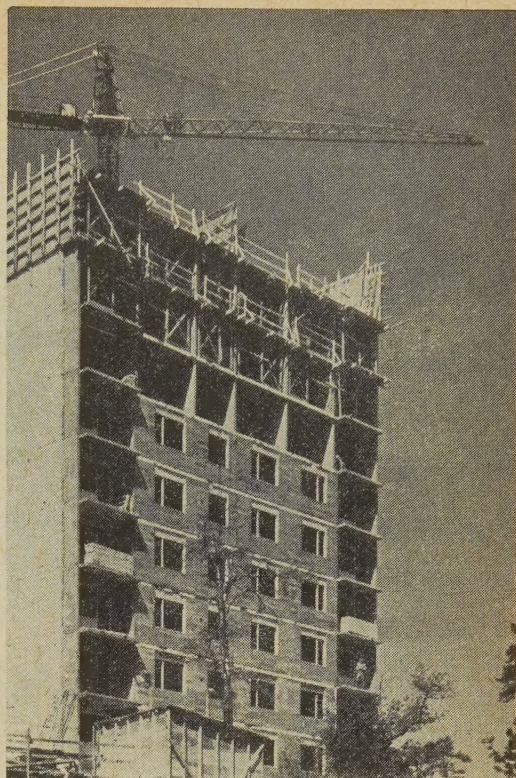
Bilden t. h. visar ett stort användningsområde — utfackningsväggar i hus med betongstomme. 11 våningars bostadshus i Nacka.

Arkitekt: Ark. SAR S. Frölén, Stockholm

Konstruktör: Kadesjös Ingenjörbyrå AB, Västerås

Byggherre och byggmästare:

AB Byggnadsindustri Ehn & Co., Nacka

och småhus

Ytongstaven har fått stor användning för villabebyggelse, såväl enstaka som i grupp. Tjänstemannavillor i Örby för Stockholms Stads Fastighetskontor. Småstugebyrån, ritade av ark. SAR J. Höjer, S. Ljungqvist, Stockholm.

0,37 är k-värdet för en 30 cm stavvägg med volymvikt 0,4.

Den tillåtna tryckpåkänningen för en 25 cm stavvägg med volymvikten 0,4 resp. 0,5 och 0,65 är 2,0 resp. 4,0 och 7,5 kg/cm².

En enkla arbetstekniken — utan murbruk, puts och speciell maskinutrustning — är en annan egenskap. Monteringen kan utföras av antingen murare eller grovarbetare.

Allt detta ger en vägg med både låg byggnadskostnad och låg driftskostnad.

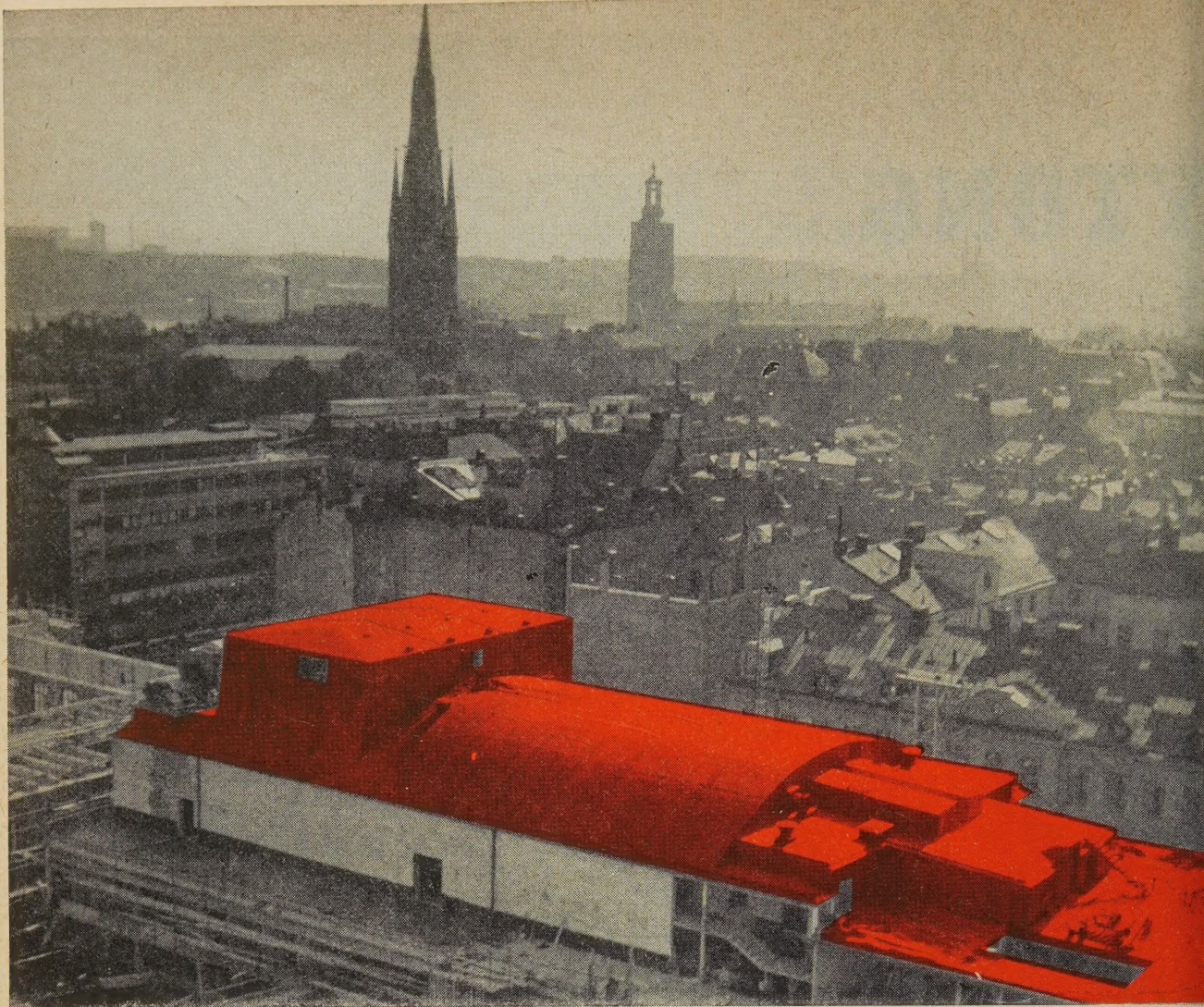
Därför används ytongstav i allt större utsträckning över hela landet.

*Begär broschyr
och utnyttja vår
instruktionsservice!*

AB LÄTTBETONG

Försäljningsbolag för **SIPOREX** och **YTONG**

Kontor i Stockholm • Göteborg
Malmö • Örebro
Sundsvall • Skelleftehamn
Återförsäljare över hela landet.

HARNESK-CU[®]

ger vackra, täta och beständiga koppartak

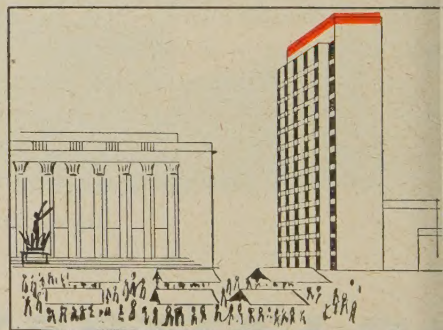
Ett hållbart tak med bästa skyddsförmåga och tilltalande utseende var självklara krav vid täckningen av det 1.600 m² stora taket till den nya biografen vid Hötorget i Stockholm. Man valde därför koppar, närmare bestämt det moderna materialet HARNESK-CU. Även till bredvidliggande höghus med 700 m² takyta valdes HARNESK-CU.

HARNESK-CU består av en kulpräglad kopparplåt, som på undersidan försetts med ett ca 2 mm tjockt asfaltskikt. Detta ger två betydande fördelar:

1. Asfalten gör, att falsarna blir absolut täta. Erfarenheten säger oss, att läggning med falsar är att rekommendera.
2. Asfalten på undersidan av kopparplåten förenas med klistringsasfalten och asfalten i Evridur underlagspapp. Härigenom bildas ett homogent asfaltskikt om totalt 6–8 mm tjocklek, beroende på underlaget.

Bilden visar i förgrunden biografen. Arkitekt: David Helldén, arkitekt SAR, Stockholm. Byggnadsentreprenör: And. Dunde Stockholm. Byggherre: Stockholms Stads Fastighetsnämnd. Projekt.: HSB, Stockholm.

Höghuset intill Konserthuset har haft samma arkitekt, byggherre och projektör. Byggnadsentreprenör: AB Skånska Cementgjuteriet, Stockholm.

EVERS & CO AB • HÄLSINGBORG

EVERS

arkitektpristävling

För att vidga våra produkters användningsområden och låta svenska inredares erfarenhet och önskemål påverka utvecklingen utlyser vi nu en allmän pristävling för arkitekter och inredare.

Tävlingsuppgiften består i inredning av två olika butiker ur valfritt åtta branscher. Prissumman för tävlingen är **10.000 kronor**, fördelad på ett förstapris om **5.000 kronor** och ett andrapris om **2.000 kronor**, varefter resterande belopp användes för inköp av icke prisbelönta förslag.

Tävlingsbestämmelserna har utformats i samråd med SIR:s styrelse och förslagen kommer att bedömas av en opartisk jury bestående av:

Köpmannainstitutets rektor Ivan Larsson, inredningsarkitekt SIR Erik Karlström (utsedd av styrelsen för Svenska Inredningsarkitekters Riksförbund SIR) och försäljningschefen vid Skandex-Inredning ingenjör Nils Wendel.

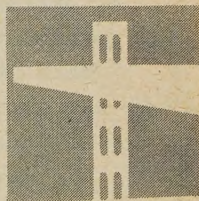
Tävlingsunderlag erhålles mot skriftlig rekvisition och rekvisitionsformulär kan erhållas antingen direkt från oss eller hos någon av våra återförsäljare.

VI VÄLKOMNA ALLA INREDARE
TILL ÄDEL TÄVLAN

SKANDEX
INREDNING.

— ett remingtonföretag —

Ekbacksvägen 44, Bromma, Tel. 25 25 35

Mipolam

Golvsockel

tål sparkar
lättmonterad
smidig

Golvmaterial

klistrat
outsittligt
40 färger

Handledare

sitter bergfast
behaglig

Golvmaterial

svetsat, billigt i
underhåll

Trappnos

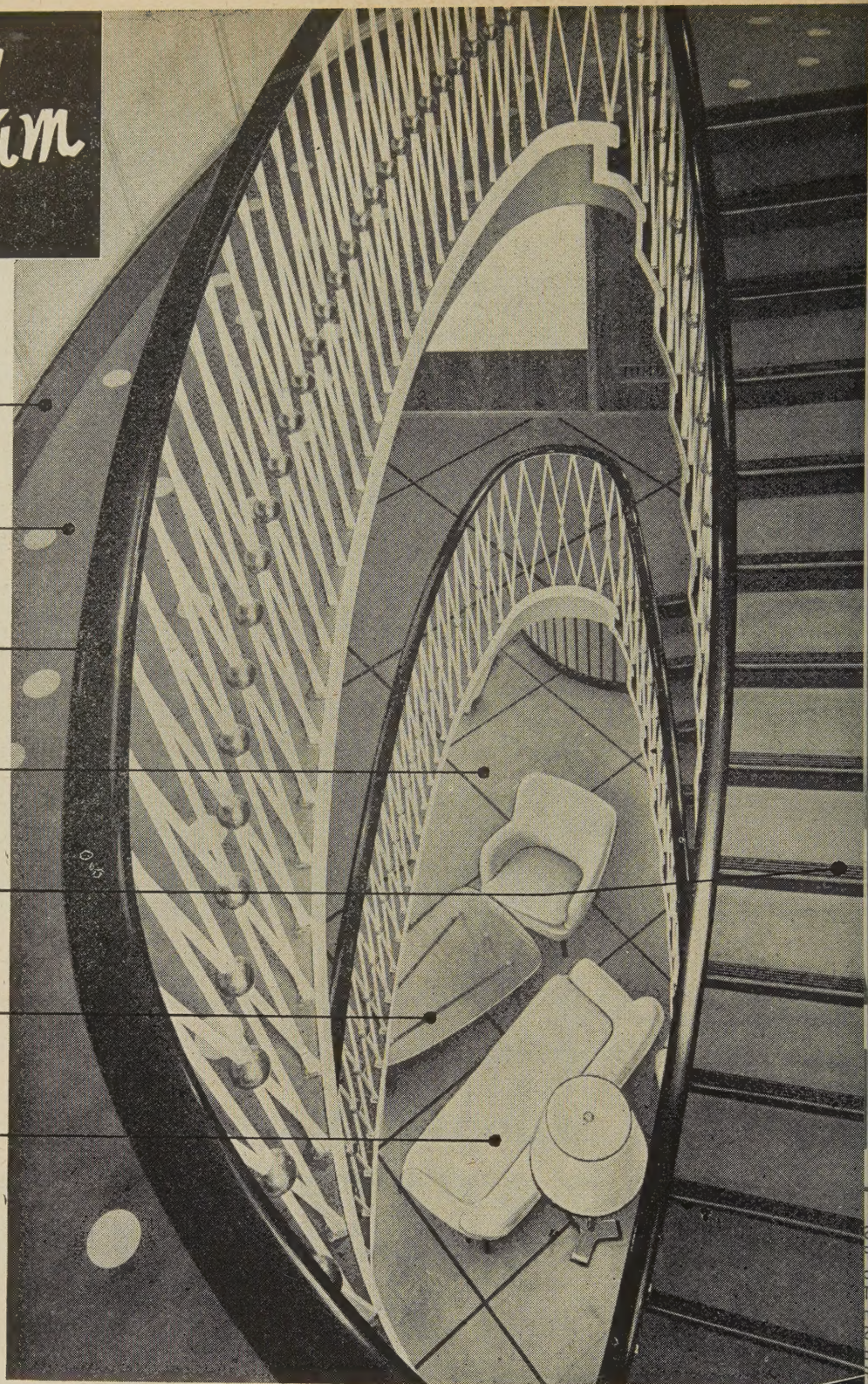
halksäker
slitstark
lättmonterad

Bordsbeläggning

mjuk, tålig
matt yta
15 färger

Folier

eleganta
oömma

● **MIPOLAM-produkterna**
har gemensamma egenskaper:

Matt yta - fri från reflexer

Ren PVC - helt genomfärgat material

Beständiga mot fukt och

de flesta kemikalier

Tål slag

ICAB

LINDBERG & SYDOW AB

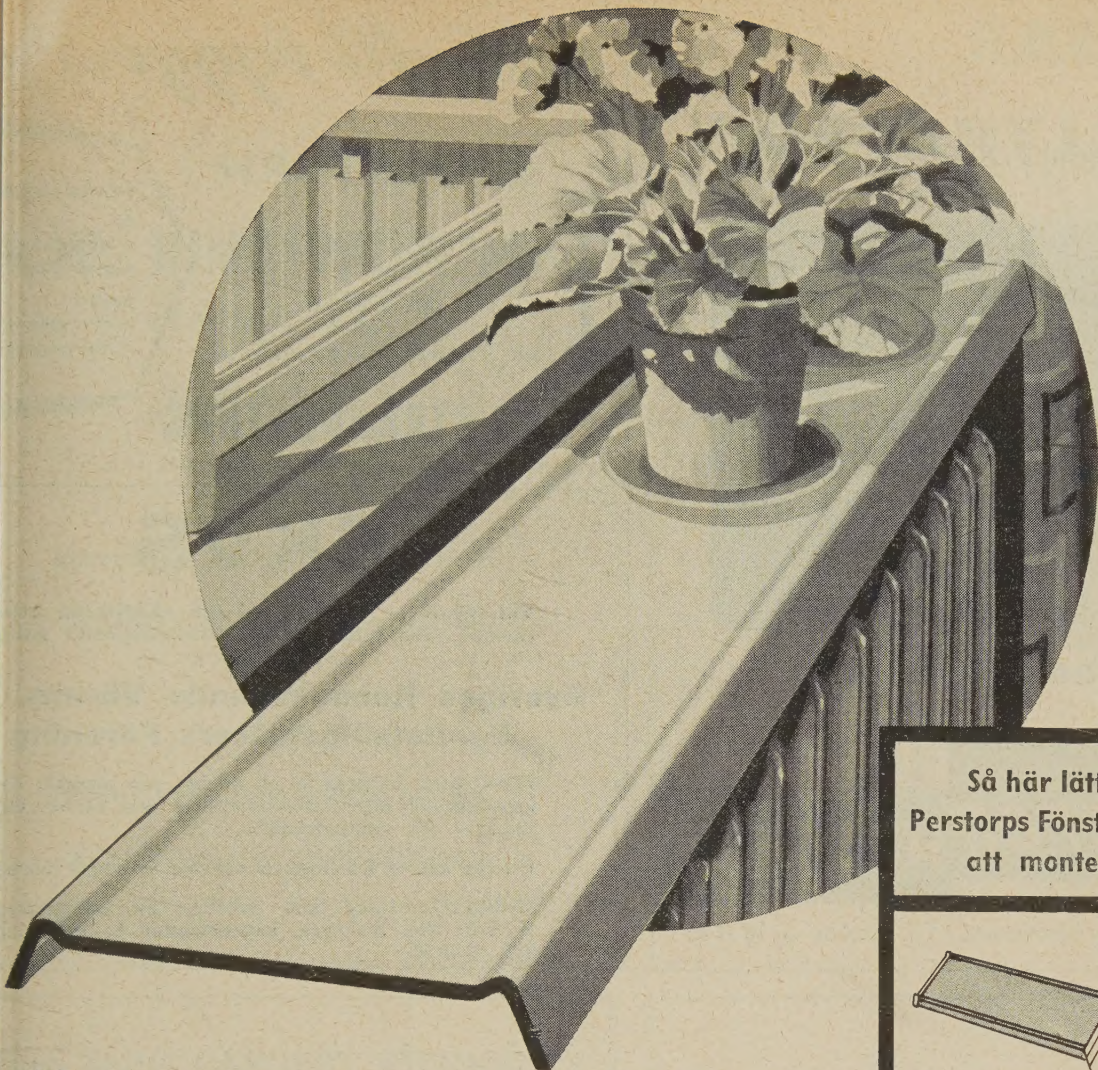
KORNHAMNSTORG 49
STOCKHOLM
Telefon 24 07 60 VÄXEL

T
15

representant för

**DYNAMIT-
NOBEL**

TROISDORF

Äntligen en riktig FÖNSTERBÄNK

— av samma material som Perstorp-Plattan!

Som fackman har Ni förtroende för PERSTORP-PLATTAN — därför kan Ni också lugnt lita på PERSTORPS FÖNSTERBÄNK, den är gjord av samma material!

Samma goda egenskaper; lättskött, underhållsfri, slag- och stötsäker, elegant... Perstorps Fönsterbänk är lätt att transportera — den låga vikten minskar

risken för transportskador. Den är prisbillig, lätt att montera, tekniskt riktig och den ger en bättre varmluftcirkulation.

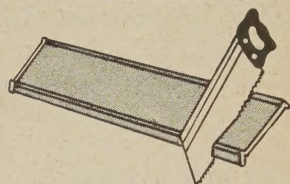
Färgurvalet ger Er möjlighet att anpassa Perstorps Fönsterbänk till övriga färger i miljön. Ni får en fönsterbänk, som är tillräckligt bred, har droppfria kanter... helt enkelt: en riktig fönsterbänk!

PERSTORPS Fönsterbänk

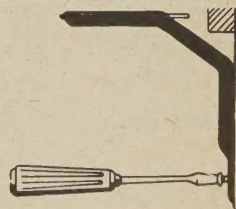
TILLVERKARE: SKÅNSKA ÄTTIKFABRIKEN AB, PERSTORP

Perstorps Fönsterbänk föres som standard i 3 dekorativa mönster, PP 75 svart, PP 112 grå och PP 115 rödbrun.
Bredd 150 mm: standardlängder 1250, 1400, 1500, 1600, 1700 och 2150 mm.
Bredd 200 mm: standardlängder 1700 och 2150 mm.
Perstorps Fönsterbänk med tillhörande konsoler finns hos välsorterade trävaruhandlare landet runt.

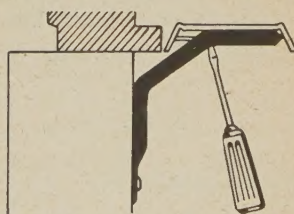
Så här lätt är
Perstorps Fönsterbänk
att montera:

1. Såga till önskad längd av PERSTORPS FÖNSTERBÄNK. Sätt därefter på ändskoningarna av plast.

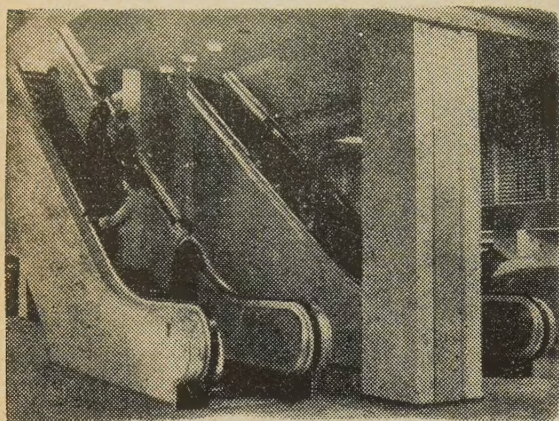
2. Skruva fast konsolerna i väggen. Det bör inte vara större avstånd än 65 cm mellan två konsoler.

3. Lägg PERSTORPS FÖNSTERBÄNK på konsolerna och passa in deras klackar i de bågiga spårarna på bänkens undersida. Skruva till sist fast konsol-klackarna.

HISSAR RULLTRAPPOR

för DOMUS i MALMÖ

Schlieren HISSAR AB

Kungsgatan 33 — Stockholm. Tel. 10 50 50 — 10 51 52

FÖNSTER OCH DÖRRAR
BUTIKSFASADER
HISSINKLÄDNADER
HISSDÖRRAR
INDUSTRIPORTAR
TAKLANTERNINER
TAKFÖNSTER m. m.

i utförande:
ROSTFRITT STÅL,
ELOXERAT ALUMINIUM och
OXIDERAD METALL

tillverkas och försäljes av:

AB OBEAPRODUKTER

Malmö — Södra Förstadsgatan 83 B
Tel. 040/351 11, 352 35, 135 02

Aktuellt bygge...

KLOCKTORN

BAPTISTCENTRUM

BROMMA

har levererats och monterats av

AB STRÄNGBETONG

HUVUDKONTOR · STOCKHOLM SV · TEL. 18 02 50

STRÄNGBETO

är
• brandsäker
• underhållsfri
medger
• stora spännvidder
• kort byggnadstid

SKVS

Vid behov av opartisk teknisk rådgivning inom
värme-, ventilations- och sanitetsteknik anlit
medlemmar av

**Sveriges Konsulerande Värme-
Sanitetsingenjörers Förening**

Föreningens ändamål är att främja och utveckla de
konsulerande ingenjörssammanslutningarnas verksamhet inom värme-, ven
tilations- och sanitetstekniken.

Utförlig annons i kommande nummer av denna tidning

Medlemsförteckning kan erhållas av sekreterarer
Ingenjör Nils Wahlman, Lagerlöfsgatan 8, Stockholm
Tel. 52 08 50.

HEMMETS TREVNAD ÖKAS genom

VACKRA TAPETER

Rikhaltigt urval finnes alltid hos

**C. A. KÅBERGS TAPETAFFÄR
J. W. MODIN AB**

REGERINGSGATAN 5 — STOCKHOLM

Telefoner: 11 15 37, 11 15 38, 11 15 50

MÅLERIFIRMA

ERIK ANDERSON & SON

LIT. - Tel. 2.

Utför alla slag av MÅLERIARBETEN,
såsom järnkonstruktioner, kraftverk o. husbyggnader e
Har utfört målning av Västerbron, Årstabron, S:t Eri
bron m. fl. i Stockholm, Götaälvbron i Göteborg,
Forsmobron, Bergnäshbron i Luleå o. s. v.

— INFORDRA VÅR OFFERT —

N. P. RINGSTRÖM AB

GLASMÄSTARE

ÖSTGÖTAGATAN 9

har utfört

glasmålning och glasningsarbete
i Baptistkyrkan vid Brommaplan

Utför

byggnadsglasning, glasmålningar,
blyinfattningar, glasslipningar

UNDERTAK AV LÄTTMETALL

i Foresta.

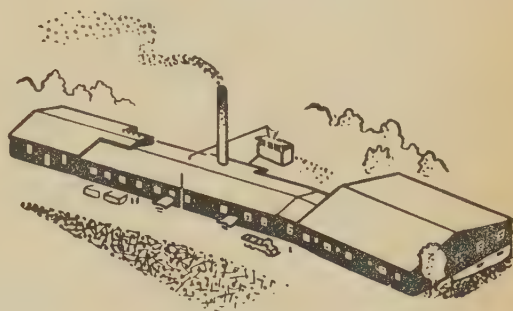
tillverkade, levererade
och monterade av

B. H. Lindström & Son

Nysätravägen 8, Lidingö. Tel. 65 74 00.

Inredningssnickerier

*för kök, kokvråar och garderober i nya
Hotell Foresta har levererats av*

ÄPPELBO SNICKERIFABRIK AB

Pa. Rågsveden. Tel. Äppelbo 74, 174.

ERNST ENGBERG

Plåtslageriverkstäder

Hagagatan 12, Stockholm Va.

Tel. 30 90 17, 31 01 75, 31 43 65.

*Har utfört plåtslageriarbetena
i Hotell Foresta.*

BYGGNADSKONSTRUKTIONERNA

FÖR NYA

HOTEL FORESTA

HAR UTFÖRTS AV

PROFESSOR HJALMAR GRANHOLMS
KONSTRUKTIONSKONTOR

MÅRDVÄGEN 39 • BROMMA • TELEFON 25 02 07, 25 19 95, 26 41 10, 26 64 10

TRETONG

Att lita på

då det gäller

beständigt cementbruk

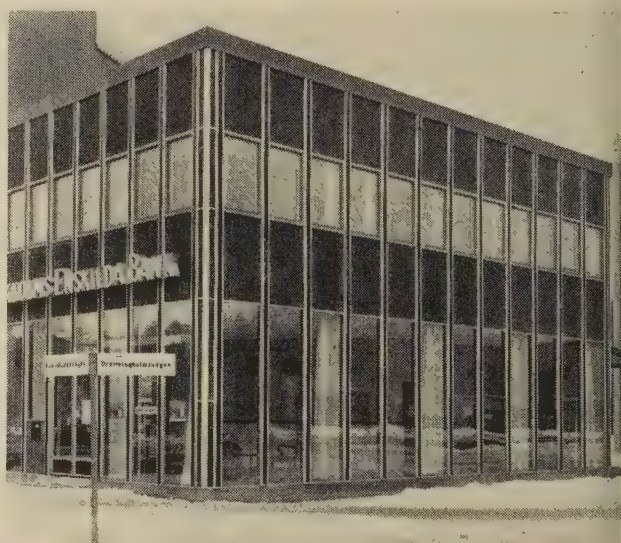
med värmeisolerande och spikbara egenskaper.

Följ våra arbetsbeskrivningar!

Lejmark's

TIMMERNABBEN

Telefon 12, 112

Eternit®
Invarit®

82 svarta Massivskivor har med lyckat resultat använts ytterbeklädnad i bank- och säkringsbyggnaden sammanb med kyrkan vid Brommaplan

Arkitekt SAR Örjan Luning

SVENSKA INVARIT AKTIEBOLAG

Kungsgatan 32, Stockholm

Kvalitet betalar sig

**BYGGNADSFIRMAN
JULIUS NESSEN**

AKTIEBOLAG • STOCKHOLM

Värme-, Ång- och Sanitetstekniska

anläggningarna inom

FORESTA

har utförts av

Rörlednings Aktiebolaget

MONTÖR

STOCKHOLM

Fackmannen berömmar Holmen-Board

Sedan flera år tillbaka använder vi Holmen-Board i våra köksinredningar. Holmen-Board, oljebehandlad, är lätt att bearbeta, såg- och fräsnitten blir rena och verktygen behåller skärpan betydligt längre än vid bearbetning av andra träfiberplattor vi provat. Den jämna tjockleken och den fina ytan på Holmen-Board ger produkterna ett tilltalande och säljande utseende. Det är därför med nöje som vi rekommenderar den oljebehandlade Holmen-Boarden. Vår erfarenhet av den är enbart god.

DAHLSTRÖM & LÖFGREN

SNICKERIFABRIK, MOTALA

Gösta Löfgren

HOLMEN BOARD

den sandfria boarden

• vän med verktygen • en svensk kvalitetsprodukt

32.000 kg

sand tas årligen
bort vid tillverk-
ningen av
Holmen Board.

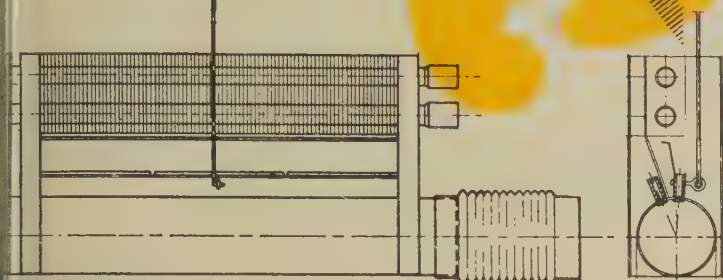
Holmen Board tillverkas i landets modernaste wallboardfabrik. Ett oeffergivligt kvalitetskrav och topp-teknisk utrustning garanterar resultatet.

BACKA-HOSJÖ AB, SPARREHOLM

Dotterföretag till HOLMENS BRUKS OCH FABRIKS AB

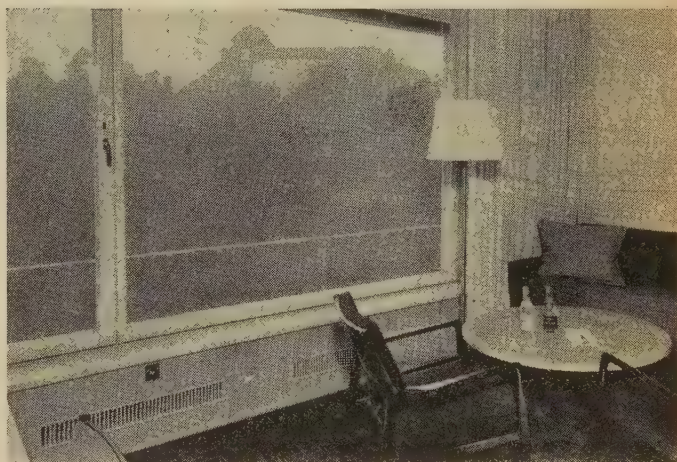
konstruerat med tanke på *komfort...*

Patentsökt

VV-elementinstallation på Hotell Foresta. Elementet inklätt i vitek

I dag ställer man stora krav på en värme- och ventilationsanläggning. Man vill ha ett system, som medger individuell och snabb reglering av rumstemperaturen och som är driftsäkert och enkelt i sin skötsel.

Evaporators VV-element *med värme och ventilation i samma apparat*

har visat sig uppfylla dessa tidens krav, både i Sverige och utomlands,

på ett modernt uppvärmnings- och ventilationssystem.

VV-elementet, en kvalitetsprodukt med värmebatteriet i koppar och aluminium, ger:

- Individuell och snabb temperaturreglering
- Lägre driftskostnader

- Högeffektiv värme och ventilation i samma apparat
- Smidig inbyggnad och låg bygghöjd
- Lätt anpassning efter olika värme- och ventilationsbehov

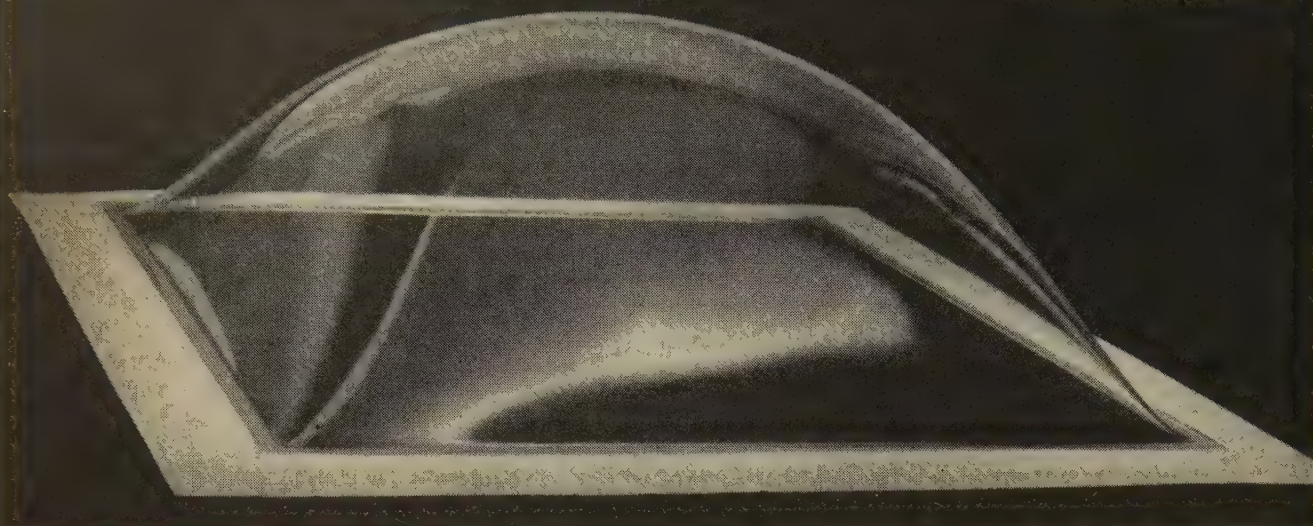
AB EVAPORATOR

SÖDERKÖPING TELEFON 10945 - STOCKHOLM TELEFON 31 11 28

C 617

MATAKI TAKLJUSKUPOLER

(akrylglas)

till industri- och
magasinsbyggnader
bostadsfastigheter m. fl.

Aktiebolaget
MATAKI
MALMÖ

STOCKHOLMS BADFRÅGA

En gång kunde Stockholm betecknas som en föregångsstad, när det gällde invånarnas badmöjligheter. I dag är läget ett helt annat: i förhållande till andra jämförbara städer företer huvudstaden närmast bilden av underutvecklad stad. Den kraftiga vattenföroreningen förhindrar ett utnyttjande av de rika möjligheterna till friluftsbad, och frånsett Forsgrénas badet vid Medborgarplatsen saknas ett i egentlig mening modernt inomhusbad. Sportpalatsets nedläggande häromdagen skapade omedelbart en svår situation för skolornas del. Endast genom att staden subventionsvägen temporärt garanterade Centralbadets fortsatta drift och genom förbud för utombys skolor att använda stadens bad vid simundervisning och provavläggning kan situationen nödortfikt bemästras. I skolbetyget skall numera färdighet i »simkunnighet» inskrivas. Inte är det långt ifrån att betygssraden blir tom – därför att ingen möjlighet till undervisning finns för alla Stockholmsbarn!

Men badkrisen har ingalunda kommit oväntat. Sedan länge har stått klart, att i privata badanläggningar insatt kapital inte ger förräntning. Ur den synpunkten ter sig stadens tidsbestämda subventioner till Central- och Sturebaden godtagbara. På längre sikt kan det däremot inte bli tal om frågans lösning subventionsvägen. Häremot talar både principiella och företagsekonomiska betänkligheter. De utgående subventionerna skall tas för vad de verkligen är – tidsbestämda bidrag i syfte att ge staden andrum att bringa reda i sin badfråga.

Ty det som med alldeles särskild skärpa framträder i de planer, som finns, är bristen på planering. Vad som nu behövs är inte rader av skisser, av tioåriga projekt, vilkas förverkligande i dag inte är realistiska, utan en plan som sörjer för det nödvändigaste och som kan förverkligas. Idrottsborgarrådet Helge Berglund har sannoligen inte skytt någon möda, när det gällt att lösa

lokalfrågan för en honom närstående idrott, som bedrivits på fruset vatten. Hade endast tiondelen av den energin ägnats för att planera för bad och simning – i all synnerhet som privatbadens läge inte varit här Berglund främmande – hade läget varit ett helt annat. Rättvis kräver emellertid ett delat ansvar. Det är inte idrottsstyrelsen, som bär ansvaret för otillräckliga projekteringsanslag; Finansledningen i Stadshuset har också visat ett svalt intresse.

Även om en lösning av Stockholms badfråga alltså är angelägen, kan den inte utan vidare prioriteras framför andra lika angelägna projekt. Resurserna måste koncentreras på det väsentliga och mest nödvändiga. Föreliggande planer måste revideras – ett sådant arbete pågår även inom idrottsstyrelsen – och alla möjligheter till besparing tillvaratas. Det kan inte bli tal om lyxbetonade anläggningar av typen Valhallabadet i Göteborg för cirka 8–10 miljoner kr. Godtagbara inomhusbad kan skapas för låga kostnader, därom vittnar inte minst utländska erfarenheter. Under förutsättning av att statens planerade bad vid GCI blir verklighet, kan man exempelvis i innerstaden i övrigt tänka sig en anläggning i de västligaste delarna, direkt konstruerad med tanke på skolornas simundervisning. I så fall kan man nöja sig med en tillräckligt djup bassäng av 25 meters längd men med en lägre serviceanordningar och omklädnadsrum. Den källarfallet användas för simsport, även om den inte fyller det internationellt godtagbara 50-meterskravet. Det är dock bättre med en 25-metersbassäng än inget bassäng alls; det större bassängformatet medför betydande driftsfördyringar.

Ett bad av denna typ skulle dessutom kunna fylla en viktig funktion: invalidbadets. I utlandet har man efter andra världskriget sökt få till stånd idrott och rekreation för invalider. Vårt land är lyckligtvis fö

(Forts. på sid. X)

FLER OCH FLER ANVÄNDER

Lini

AB Torups Snickerifabrik, Torup tar *Lini* till köks- och garderobssnickerier

Ingenjör Paul Nilsson, AB Torups Snickerifabrik, har sedan 1956 använt LINI Spånskiva vid tillverkning av köks- och garderobssnickerier. Till sidor, hyllor, bottenar och luckor i skåp, skafferier och garderober samt till framstycken och sidor i lådor tar man uteslutande LINI Spånskiva — skivmaterialet som fler och fler använder.

Mer än en halv miljon m² LINI Spånskivor har förbrukats i Sverige. LINI Spånskiva är idealmaterialet inom snickeriindustrin.

Lini SPÅNSKIVA
är även idealmaterialet för
MÖBELINDUSTRIEN

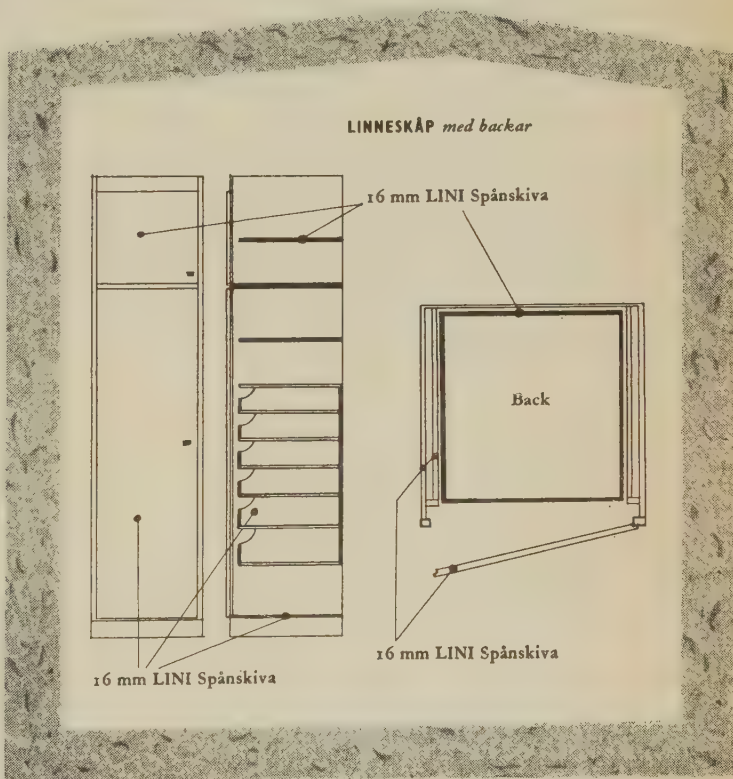
till bordskivor, blad, sidor, hyllor, bottenar och luckor i skåp.

BYGGNADSINDUSTRIEN

för invändig beklädnad av golv, väggar och tak i bostadshus, kontors-, fabriks- och verkstadslokaler.

Lini SPÅNSKIVA TILLVERKAS AV
LINBEREDNINGSVÄRKET I LAHOLM

— först i spånskivor —

KONSTRUKTÖR: Ingenjör Paul Nilsson
TILLVERKARE: AB Torups Snickerifabrik, Torup

AKTIEBOLAGET *Jibe* JÖNKÖPING

TELEFON 190 80

FILIALER:

SKÖVDE, TEL. 125 94, 125 95 • ÄLMHULT, TEL. 594, 894

Nya Foresta —
Nordens moder-
naste hotell-
byggnad

Byggmästare
Ingenjör Nils
Nessen

Inredning av
Nordiska Kom-
paniets inred-
ningsarkitekter
Susanne Wasson-
Tucker och
Maurice Holland

Foresta i Stockholm är ett av de moderna hotell och restauranger, som begagnat sig av de nya möjligheter till rationell och smakfull inredning som Modernfold erbjuder. Modernfold vikkväggar och vikkdörrar tillverkas efter helt efter beställarens önskemål. Beklädnadsmaterialet varierar efter smak och inredningens typ.

modernfold
vikkdörrar · vikkväggar

● SVENSKA KIRSCH AKTIEBOLAG

Stockholm — Malmö — Göteborg

(Forts. fr. sid. XIV)

skonat från krigsskadade, men stora grupper: polio-skadade, blinda och lemskadade — biltrafikens offer! — kan i bad och simning finna en god både psykisk och fysisk rekreation.

I fråga om utebad finns i första hand Eriksdalsbadet. Sedan år föreligger planer på ett nytt bad här. Inget kan egentligen bättre illustrera hur nödvändigt det är att från första början anpassa sig efter de ekonomiska resurserna. Av det ursprungliga projektet — på sin tid kalkylerat till 8 milj. kr — återstår i dag inte mycket. Åtskilligt kommer att ytterligare prutas. Men detta utesluter inte krafttag för att få fram en femtiometersbassäng med enklare omklädnadshytter; Stockholm skulle då få ett embryo till den tävlingsanläggning för simsport som staden så länge saknat. Det är däremot orimligt att kräva ett Eriksdalsbad av den från början planerade omfattningen. I själva verket skulle det innebära en tiomiljonersinvestering för en anläggning som även med tempererat vatten kan utnyttjas endast dryga tre av årets tolv månader — samtidigt som exempelvis skolorna inte har gymnastiksalar för sin fysiska fostran.

Vad som nu krävs är ingen panikartad lösning, utan en plan som tar sikte på de faktiska förhållandena. Ledstjärnan i arbetet bör vara projekt som kan förverkligas och som präglas av målsättningen »billigt och ändamålsenligt». Med en utifrån dessa grundsatser utarbetad plan blir det möjligt att stegvis förbättra huvudstadens badmöjligheter. Även med sparsamhet innebär det dock betydande investeringar. Men de svarar väl mot den betydelse för folkhälsan som bad har, den betydelse det har att barnen redan i skolan får lära sig regelbundna hygieniska vanor. Och simkunnigheten är det viktigaste hjälpmedlet i kampen mot drunkningsdöden.

(Ur Sv.D. 5/10 1958)

SMÄRTFRI AVVECKLING AV HYRESREGLERINGEN I ENGLAND

Det betraktades allmänt som en politiskt synnerligen djär åtgärd av den konservativa regeringen, då denna förr i året genomdrev ett parlamentsbeslut om upphävande av hyresregleringen — utom för de allra billigaste bostäderna. Den närmast ansvarige, bostadsministern Henry Brooke, utpekades av Labours talesmän som »landet mest hatade man» och den socialistiska oppositionen räknade glatt med att följden skulle bli en våldsam folkvrede mot det regerande partiet. Så har det emellertid inte alls gått. Tvärtom sker avvecklingen av hyresregleringen på ett långt smärtlösare sätt än man väntat på bland regeringens trognaste anhängare.

Nya kontrakt

I den nya hyreslagen får fastighetsägarna rätt att ge sina hyresgäster sex månaders uppsägning, och det är denna frist som utlöper den 6 okt. De hyresgäster som dess förinnan träffade nytt avtal skulle emellertid ha rätt att få sina kontrakt förlängda på tre år med garanti för besittning och frihet från nya hyreshöjningar under denna tid. Det visar sig nu, att ett överraskande stort antal — själva verket den alldeles övervägande delen — begagnat fristen till att sluta nya kontrakt eller till att finna andra bostäder och detta trots att de nya hyrorna i många fall ligger mellan två och tre gånger högre än förut. På de hela taget har hyresgästerna erkänt, att de tidigare fastlåsta hyrorna var orimligt låga i förhållande till den stegring av alla andra priser som ägt rum under de senaste nitton åren. De har varit villiga att betala det avsevärt högre pris som blivit en följd av hyresmarknadens frigivande, när de funnit, att hyresvärdarna i samband härmed är beredda att utföra reparationer, vilka tidigare inte varit möjliga.

(Forts. på sid. XVIII)

Skall Ni bygga eller modernisera — välj då inredningar, dörrar och fönster från Hultsfreds-Industrierna.

god aptit och
gott humör
mammans
ÖNSKEKÖK

Det är trivsamt och praktiskt planerat ÖNSKEKÖKET från Hultsfreds-Industrierna. Här har husmor möjlighet att rationalisera arbetet och här kan familjen äta till vardags i hemtrevlig miljö med allt inom bekvämt räckhåll.

Hultsfreds-Industriernas köksinredningar är välkända för sin höga kvalitet. Obs. att skåpsidor och botten är tillverkade av dubbla träfiberplattor på regelstomme. Botten och hyllor är ingrådade i skåpsidorna. Luckor och dörrar är överfalsade och som standard klädda med hårda träfiberplattor på båda sidor. De kan också erhållas med vackert gaboofanér.

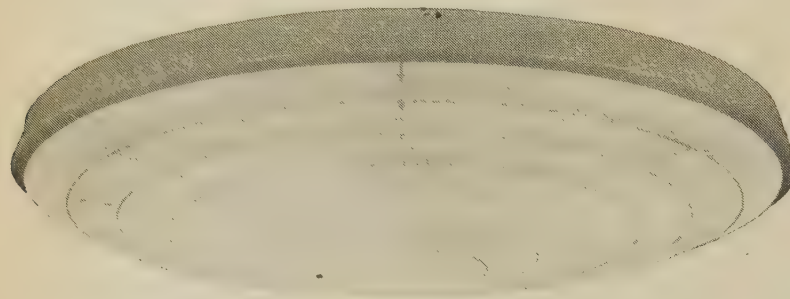
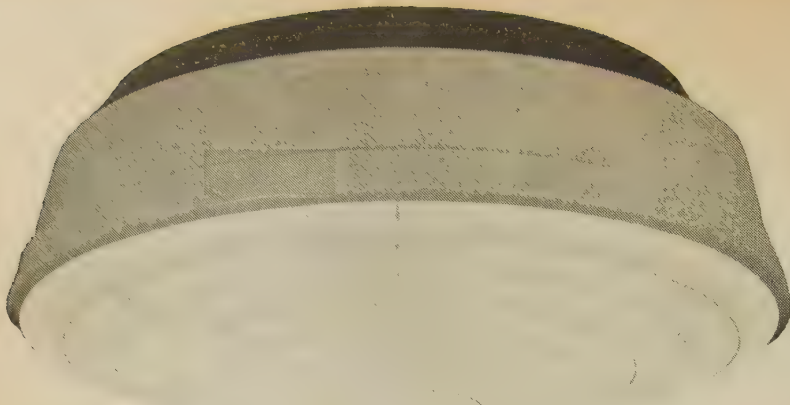
Begär broschyr från oss eller från närmaste återförsäljare

HULTSFREDS — INDUSTRIERNA

HULTSFRED

Återförsäljare:

- Eslöv: AB N. Johnson & Co, tel. Nannanrop
- Karlshamn: W. Schmidt & Co K/B, tel. 2560
- Halmstad: Halmstads Trävaru AB, tel. 103 07
- Växjö: Skogsägarnas Industri AB, tel. 135 60
- Jönköping: AB Werners Byggnadsvaror, Vasavägen 4, tel. 192 15
- Borås: Södra Snickerifabrikens AB, tel. 175 00
- Göteborg: Jonsson, Sternhagen & Co. AB, Broströmia, tel. 13 31 34
- Linköping: Linköpings Trävaruaffär, Haga, tel. 204 37
- Stockholm: AB Karl Ekesiö, Bällstahamnen, tel. 28 92 00
- Örebro: Nordemalm & Co. AB, Storgatan 27, tel. 11 98 90
- Karlstad: AB Carl Ahlén, tel. 106 10
- Västerås: H. Nordenhaag AB, Kungsängsgatan 17—19, tel. 372 30
- Borlänge: Sven Fröberg & Co., Industrigatan 9—11, tel. 123 80
- Sundsvall: AB Kolimporten Laurents, Storgatan 26, tel. 555 60
- Örnsköldsvik: Werner Pettersson AB, Villagatan 13, tel. 103 50
- Härnösand: AB Harald Andersson, Stora Torget 6, tel. växel 131 10
- Skellefteå: AB Skellefteå Byggnadsvaror, Storgatan 48, tel. 142 20
- Umeå: Utterströms Kol & Bygge K/B, tel. Nannanrop; Utterströms

RINGPLEX

för glödlampa upp till 150 watt. Monteras på dikt tak eller infälld. Ringlamellbländare skydd av opaliserad termoplast fjädrar fasttryckt i metallreflektorn. Diam. 39 cm

**Axel
Annell**
Belysning

Udställning:
Drottningholmsvägen 16 (Fridhemsplan)
Telefon 52 06 10 - STOCKHOLM K

(forts. från sid. XVI)

Ett av de stora fastighetsbolagen med 5 000 kontrollerade lägenheter rapporterar bara tio fall, då nytt avtal inte träffats och hyresgästen vägrar att avflytta. Ett annat bolag med 2 000 hyresgäster har mellan 30 och 40 ouppklarade fall och ett stort komplex med 900 smålägenheter rapporterar 25 fall. Men inte ens när det gäller dessa blir någon omedelbar vräkning aktuell, när uppsägningstiden utlöper den 6 oktober.

Enligt de smidiga övergångsbestämmelser, som regeringen godkände i augusti i år, fordras nämligen domstolsbeslut för avhysning och domstolarna har fått rätt att efter individuell prövning bevilja uppskov på mellan tre och nio månader, vilket i vissa fall kan förlängas ända till tre år. Man räknar med att under denna förlängda frist kommer praktiskt taget alla att antingen göra upp med värden eller också finna annan bostad och att därför de vräkningar, som kan förekomma, blir ytterst få och spridda över en lång tidsrymd.

De största svårigheterna vållas av de små fastighetsägarna som har ett eller två enfamiljshus och önskar sälja dessa nu då de kan få skäligt betalt, sedan hyresregleringen upphävts, och som nu vill ta en skattefri kapitalvinst hellre än att riskera att Labour kommer till makten vid nästa val och genomför sitt program om kommunal tvångsexpropriering av sex miljoner hyreslägenheter. Dessa fastighetsägare insisterar på att nuvarande hyresgäster skall avflytta snarast, eftersom detta är förutsättningen för att husen skall kunna säljas.

Indignation försvann

F. n. lär det knappast finnas några hyreslediga våningar eller hus i London och mycket få i landsorten som betingar en årshyra under 300 pund, men det finns många lediga till högre pris. Många hyresgäster har funnit det förmånligare att köpa egna hus – eller våningar, något

som är tämligen nytt i England – hellre än att betala ökade höjda hyrorna. Med inteckningar till 80 % och bara 50 pund kontant lär man kunna köpa ett litet hus för 250 pund till en årskostnad understigande 200 pund.

På det hela taget synes det, som om den konservativa regeringen fått rätt, då den sagt, att indignationen över hyresregleringens upphävande snart skulle gå över, och allmänheten anpassat sig till den hyresnivå som står i rimlig relation till tillgång och efterfrågan och samtidigt funnit att de höjda hyrorna resulterar i behövliga reparationer och att den återställda friheten på bostadsmarknaden medför ökad rörlighet och rikligare tillgång på lägenheter. Det råder inget tvivel om att regeringens åtgärd var en av de viktigaste orsakerna till de konservativa svåra bakslag vid fyllnadsvalen förra året och vintras, men gallupundersökningarna visar, att opinionen redan slagit om och på regeringshåll räknar man med att denna tendens skall förstärkas i samma mån som förhållandena delarna med frigörandet av bostadsmarknaden blir alltså mera uppenbara.

(K G Bolander i Sv.D. 6/10 1958)

RYSKA STORSTÄDER FÅR VID RING AV SATELITER

I Sovjet byggdes i fjol mer än 2 miljoner nya lägenheter, vilket motsvarar drygt tio lägenheter per tusen i västan. Motsvarande siffra för Väst Europa är 6,5. Bostadsbyggandet i Sovjet är alltså nära nog dubbelt så stort som i Europa i övrigt, och inom några år räknar man med att utöka produktionen av nya lägenheter till inemot att dubbla, alltså 4 miljoner om året.

Generaldirektör Alf Johansson i bostadsstyrelsen berättar detta, just hemkommen från en tvåveckors studieresa i Sovjet där han tillsammans med en studiedelegat

(forts. på sid. XXVIII)

0,5 mm ren transparent pvc-plast
utan fyllnadsmaterial
2,7 mm kork,
300 x 300 mm

Blunda inte för underhållskostnaderna – se framåt – välj underhållstri **Kork-O-Plast**

Kork-O-Plast har naturmaterialets levande charm

Kork-O-Plast kommer nu i färger!

Nu kan Ni välja bland inte mindre än sju färger varav två nyanser av naturfärgen. Naturmaterialets skiftningar kvarstår dock även hos de färgstämda plattorna. Golv med Kork-O-Plast lagt i en färg eller i mönster med flera färger blir levande utan att verka påträngande.

starkt

styrkan hos en folie av ren pvc-plast är enligt företagna prov densamma som hos en 5 ggr tjockare stplatta med fyllnadsmaterial (jämförande tabell i Teknisk skrift nr 43/57). Kork-O-Plast under flera år lagts på såväl gamla som nya golv.

amt, varmt och lättskött

av kork är sedan gammalt mycket för bl.a. sin elasticitet och

goda värmeisolerande förmåga. Kork-O-Plast behöver inte bonas tack vare skyddsfolien av ren pvc-plast.

Ljud- och stötdämpande samt dammfritt

Elasticiteten gör golvet även ljuddämpande och skonsamt mot tapade föremål. Kork-O-Plast dammar inte.

Användning

Kork-O-Plast rekommenderas för bostäder, butiker, kök, kontor, sjukhus, skolor, barnhem, hotell, restauranger, överallt inom den lättare industrien samt i den tunga industrien där personalen kan vara i behov av en elastisk golvbeläggning.

Begär ytterligare upplysningar från

Wicanders

AB WICANDERS KORKFABRIKER

Stockholm 42 • Telefon 18 04 80

GYPROC

SVENSKA GIPSSKIVOR
AV INTERNATIONELL TOPPKVALITET

Dimensioner:

Gypoc-skivor tillverkas i 9 mm tjocklek för flamskyddande beklädnader samt 13 mm tjocklek för brandhårdiga beklädnader samt med raka eller försänkta långkanter i 5 olika standardstorlekar.

Standardformat:

2000 × 1200 mm
2400 × 1200 mm
2500 × 1200 mm
2600 × 1200 mm
2700 × 1200 mm

Vikt per kvm:

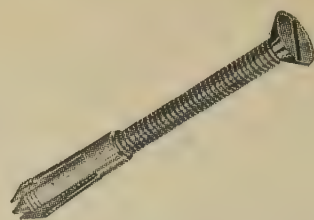
9 mm ca 7,5 kg
13 mm ca 10,0 kg

SVENSKA AB GYPROC VARBERG

RECCO EXPANDER

för säker och snabb fastsättning
i alla sorters byggnadsmaterial.

Recco finnes för 4, 6, 8 och 10 mm skruv (även motsvarande tungängor)

Recco är hållfasthetsprovad

Recco är tillverkad av stål, rostskyddad

Bästa löstagbara fästansordning för armeringar, skyltar, väggkonsoler, o. s. v.

Bästa hjälpmedel för montörer inom byggnadsvärlden.

Ensamförsäljare och lagerförsäljare:

Axel Sifvert AB

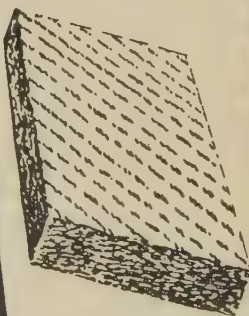
Järn- & Verktygsaffär

Regeringsgatan 63, Stockholm

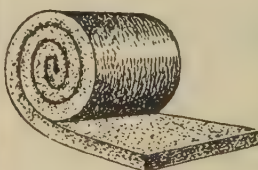
Isoleringen kommer från LAXÅ

Laxå mineralull
har hög
isoleringsförmåga,
är elastisk,
obrännbar,
vattenavvisande,
skaksäker,
formbeständig
och lättarbetad

Laxå-plattan

Laxå Byggnadsfilt

Laxå Byggnadsmatta

Återförsäljare:

Trävaru- och
byggmaterial-
affärer över
hela landet.

LAXÅ BRUK
Tel. Namnrop
LAXÅ BRUK
LAXÅ

Aktuellt

AKUSTISK PLANERING

av Ove Brandt

Handbok nr 1 från

Statens nämnd

för byggnadsforskning

264 sidor Pris Kr. 18:—

Sändes portofritt om likvid insättes
på vårt postgiro nr 3124

AB BYGGMÄSTARENS FÖRLAG

Kungsg. 32, Stockholm C, tel. 23 31 05

A10 1958 BYGGMÄSTAREN arkitektur

Organ för Stockholms Byggnadsförening och Svenska Arkitektföreningen,
avd. av Svenska Teknologföreningen.

Adress: Byggmästaren, Kungsgatan 32, Stockholm. Tel. 23 31 05. Post-
giro 3124.

Redaktörer: Civilingenjör SVR Börge Algers och arkitekt SAR Erik Thelaus.
Redaktionssekreterare: Arkitekt SAR Hillevi Svedberg.

Redaktionskommitté: Civilingenjör SVR Boris Blomgren, civilingenjör Carl
Knutsson, arkitekt SAR Leif Reinius, civilingenjör SVR Georg Schackne,
arkitekt SAR Tore Webjörn och arkitekt SAR Torsten Westman.

Redaktionsombud: Dir. Victor Bährner och länsarkitekt Ebbe Borg,
Malmö, samt arkitekterna SAR Gunnar Hoving och Per-Olof Klang,
Göteborg.

Ansvarig utgivare: Arkitekt SAR Tore Webjörn. I tidskriften gjorda ut-
talanden står för författarnas räkning och är endast om så anges att anse
som uttryck för ståndpunktstagande av någon av de föreningar, som utger
tidskriften.

Byggmästaren utkommer med 24 nummer om året. 12 nummer behandlar
arkitektur och 12 nummer byggnadsteknik.

Prenumerationspriser för helår (gällande från den 1/7 1956):

	Sverige Danmark Finland Norge	Övriga utlandet
Endast lösnummer upplaga A + B (24 nummer)	40:—	50:—
Endast lösnummer upplaga A (12 nummer) Arkitektur	30:—	40:—
Endast lösnummer upplaga B (12 nummer) Byggnadsteknik.	30:—	40:—
Lösnummer+klotband upplaga A+B	60:—	70:—
Lösnummer+hfr.band upplaga A+B	70:—	80:—

För halvårsprenumeration (endast lösnummerupplagorna) gäller hälften av
årspriset med tillägg av kr 3:—.

37 ÄRGÅNGEN

INNEHÅLL

4 OKT. 1958

BYGGMÄSTAREN A + B i nytugivningsform. Byggmästaren 37 (1958)
nr A 10, sid. 201

Från och med början av år 1959 kommer Byggmästarens förlag att utge två separata tidskrifter.
Tidskriften ARKITEKTUR avses ersätta den nuvarande A-upplagan. Den nuvarande B-upp-
lagans motsvarighet kommer fortfarande att heta BYGGMÄSTAREN. Samprenumerationen
bibehålles

DK 728.5 (485 Lidingö)

THELAUS, ERIK: *Hotell Foresta, Lidingö.* Byggmästaren 37 (1958) nr A 10,
sid. 202—207

Redogöre/se för nybyggnaderna samt om- och tillbyggnaderna för hotell Foresta. Frågan om
de moderna hotellens utformning på senare tid diskuteras. Artikeln illustrerad med ritningar
och fotografier

DK 728.5:728.39 (489 Köpenhamn)

SAS-hotellet i Köpenhamn. Byggmästaren 37 (1958) nr A 10, sid. 208—209

Redogöre/se för det nya SAS-hotellet och terminalen. Byggnaden är ritad av arkitekt MAA
professor Arne Jacobsen. Artikeln illustrerad med ritningar och modellfotografi

DK 725.21 (485 Malmö)

Varuhus i Malmö. Byggmästaren 37 (1958) nr A 10, sid. 210—213

Redogöre/se för det nya varuhuset DOMUS. Byggnaden innehåller även bostäder med entréerna
från gallerier. Artikeln illustrerad med ritningar och fotografier

DK 725.12 (485 Solna)

ANNERFELT, STIG: *Kanslihus i Solna.* Byggmästaren 37 (1958) nr A 10, sid. 214
—215

Redogöre/se för byggnaden som innehåller lokaler för landstinget och landstingsförbundet
samt landstingens inköpscentral. Artikeln illustrerad med ritningar och fotografier

DK 725.16 (485 Hässleholm)

KAUNITZ, GUSTAV: *Telebyggnad i Hässleholm.* Byggmästaren 37 (1958)
nr A 10, sid. 216—218

Redogörelse för byggnaden, illustrerad med ritningar och fotografier

DK 726.5 (485 Stockholm)

LÜNING, ÖRJAN: *Kyrka vid Brommaplan, Stockholm.* Byggmästaren 37 (1958)
nr A 10, sid. 219—224

Redogörelse för anläggning som utom kyrka innehåller hotell, kontor och bank samt butiker.
Artikeln illustrerad med ritningar och fotografier

hållet i

9 1958 BYGGMÄSTAREN byggnadsteknik

följande:

RS, BÖRGE: *Småhusbygget i dagens läge*

VIST, DAVID: *Ventilerad korkisolering för yttertak*

GREN, TAGE: *Monteringsfärdigt stenhus i Piteå*

IN, ANDERS: *Förzinkning (diskussionsinlägg)*

HANS: *Förzinkning (svar på Anders Kjellins inlägg)*

av största betydelse, som tala för

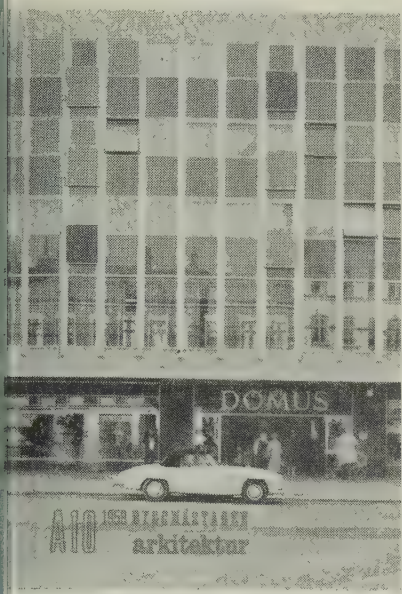

- Lägre byggkostnader eftersom någon bärande konstruktion för hisskorg, motvikter, hissmaskineri och last ej erfordras
- Inget "dött" utrymme ovanför hisschaktet för brand-säkert maskinrum
- Låga underhållskostnader på grund av att alla rörliga slidedelar arbeta i olja
- Placering där hissen effektivast kan utnyttjas oberoende av bärande byggnadskonstruktion
- Ingen schaktning för lyftcylindrar eftersom dessa numera placeras vid schaktväggen

Begär schaktritning och konstatera själv de fördelar DEVES hydrauliska hiss erbjuder

Linnégatan 17, Stockholm Ö • Telefon växel 67 00 60

omslaget: Varuhuset Domus i Malmö. Fasad
t Södra Förstadsgatan. Foto: Ingemann

ENGLISH SUMMARY

BYGGMÄSTAREN A + B in a new edition

p. 201

The periodical "Byggmästaren" has for several years been issued as two separate editions, an A-edition for architecture and a B-edition for building technique. Without doubt this system has been very suitable for the building expert. As the interest of the public for general problems of architecture has been increasing in the last few years, the publisher has considered preferable to issue both editions as separate periodicals from 1959. As before combined subscription is possible. The name of the architectural edition will be *Arkitektur* with the subtitle: The Swedish Architectural Review and that of the technical edition will be *Byggmästaren*.

Hotel Foresta

p. 202-207

This hotel is situated immediately adjacent to Millesgården at Lidingö outside Stockholm and was originally built as a private house, but has been used as a restaurant for several decades. After an extensive reconstruction and addition it is now one of the largest modern hotel and restaurant establishments in Scandinavia. Particular arrangements have been made to induce guests to prolong their stay. E. g. the rooms are equipped with pantries to prepare one's own food. Incorporated in the hotel building is a shopping centre with foodstore, bank, travel bureau, car service, beauty shop etc. The hotel contains a large session hall, the Milles' hall, which can be divided into three smaller rooms and seats a total of 500 people. This hall is equipped with a radio installation for simultaneous interpreting at congresses.

The SAS hotel in Copenhagen

p. 208-209

The building consists of three main sections: the hotel, containing 275 rooms with 475 beds, an air-terminal equipped i. a. with the first electronic brain in Europe for booking and checking of tickets, and a complete service station with garage for 300 cars.

The basis of the establishment is a rectangular block of 4 storeys, of which two below street level. This is topped by a 20-storey tower containing the hotel rooms. The lower part houses the hotel lobby with a floor area of about 500 sq m, the air terminal, shops, restaurant, bars and the kitchen etc.

The air-terminal is scheduled to be completed by the end of this year, while the hotel will be ready for use in 1960. The name of the hotel will be "Royal Hotel". The calculated cost ca 30 million D. Kr.

Department store at Malmö

p. 210-213

The building is situated in the corner of Södra Förstadsgatan and Friisgatan, in the south of Malmö. This area which consists mostly of old buildings is ready for reconstruction and will be transformed into a business centre.

The sale area of the store occupies three floors in the building, the entrance floor, a basement floor and the first floor and has as much as possible been separated from the other communication space in the building. The communication with the flats in the four top storeys has been arranged through a gallery system.

The store has been equipped with escalators and air-doors at the two entrances. An air-raid shelter for about 4,000 people will be used for storing purposes in peace time.

The main façade is made of prefabricated units made of alumin and glass. The other street façade consists of prefabricated units of shock concrete.

County administration building at Solna

By S Annerfelt

p. 214-215

At the end of the forties the Stockholm county council decided to build a comprehensive building for their administration at that time dispersed in various building in the city of Stockholm. The conditions were that premises should also be arranged for the Union of counties and its Buying centre, so as to make a supple cooperation possible between the three organisations.

The plot is small and has an irregular form due to the traffic conditions surrounding it. From the very beginning it was clear that the given requirements made a high building necessary.

While building was in progress the program was changed in various respects. Thus a restaurant was planned originally but substituted by a lunch cafeteria and a temporary auditorium was arranged for the time being.

The administration tower is a central corridor block measuring 12.5 by 32 m. The greater part consists of office premises but there are five reasonably large meeting rooms.

The five storey building is occupied by offices except the ground floor with premises for the lunch cafeteria, post centre, a small bank, a garage and the main entrance.

The buildings have a concrete skeleton with outer walls externally isolated with light concrete and faced with half-stone yellow façade brick.

Telecommunication building at Hässleholm

By G Kaunitz

p. 216-219

This is a comparatively small establishment for the telecommunication board at Hässleholm, built in 1955.

The skeleton of the upper storey consists of one rectangular room without bearing pillars, divided by aid of more or less permanent partitions. This gives great freedom when placing apparatus racks in the automatic exchange hall. The storey is of a closed nature with mainly small windows, in order to protect the sensitive apparatus against dust and the changes of temperature. The staircases have been placed outside the block so as not to infringe on the space for the apparatus racks.

The groundfloor is a normal office floor with rooms for the public, counter and offices, lunchroom, cloakroom and a garage for service cars.

The skeleton is made of concrete outwardly insulated by light concrete.

Church in Brommaplan, Stockholm

By Ö Lünning

p. 219-224

Brommaplan is a large traffic intersection on the exit road leading west. The district is flat and the buildings from 1935-45 are uninspiring and seem to have been thrown about at random.

Thus it is not the ideal surroundings for a church. The principal has chosen the spot in spite of this, as he wished to place the church in the middle of the village as the saying goes, but also to make the premises more attractive commercially. These premises occupy 75 % of the entire establishment and contribute to the cost of the church.

The plot covers an entire quarter and has the form of an equilateral triangle, and the church has been built on this sixtydegree motif. The centre of the plot has been made into a church square from where the church, the parish hall and youth premises are reached.

The church has been built for the Bromma baptist parish but is intended as a district church, not a sectarian church. Its architecture reflects the closer relations that can at present be observed between the Lutheran church and other christian denominations as regards concepts of the development of church buildings.

The church has 250 seats, the choir podium 30 and the parish hall 120. Besides a room reached from the youth entrance can seat another 100 people. This room can be combined with the parish hall. Connected with it is a pentry and it can be opened towards the church square which it has been considered to use for open air services.

This congregation runs a comprehensive youth activity such as Sunday school, scouting, hobby work etc. This activity is open to all young people in the neighbourhood and not restricted to members of the congregation.

The high building in the block contains a hotel with 100 beds. The block facing Brommaplan houses a bank and in the 1st storey an insurance company. The cooperative society Konsum has a store in the establishment. The greater part being situated in the basement running under the street and the church square. The basement also contains a garage for 33 motorcars.

En skalds boning

Hur konstnären Verner von Heidenstam målade under sin ungdoms läroår hade jag en ungefärlig aning om. Från någon litteraturhistorisk bok erinrade jag mig en avbildning av en oljemålning. Ett par akvareller ville jag minnas att jag sett i verkligheten. Men det var ingenting som gjorde något starkare intryck. Att han ganska snart övergav tanken att bli en bildens konstnär visade att han ägde en klar insikt i arten av sin begåvning.

Hur däremot nationalskalden, som på några ställen i sina skrifter uttryckt funderingar om arkitektur eller kanske snarare restaureringsfrågor, själv betedde sig som arkitekt, visste jag inte något om. Jag hade nämligen aldrig besökt Övralid.

Men från Vadstena där jag befann mig var det så nära till Medevi brunn som jag skulle besöka. Och från Medevi var det så nära till Övralid.

Heidenstam gjorde själv ritningarna till den vita byggnaden i två våningar, som ligger högt uppe på sluttningen vid vätterstranden. I råd och något litet i dåd lär han också ha assisterats av sin vän prins Eugen. Det ritningsmaterial som blev resultatet av dessa båda konstnärers mödor var inte så lättolkat sågs det. Byggmästaren från trakten som fick äran att uppföra byggnaden till ett fast pris, att använda ordet entreprenad verkar litet opassande fastän det väl faktiskt rörde sig om en sådan, hade en uppgift som på intet sätt var lätt. Saken blev inte heller bättre av att arkitekten-byggherren-nationalskalden vistades utomlands under nästan hela byggnadstiden och muntliga anvisningar blev det bara fråga om vid några korta sommarbesök.

Det väsentligaste för arkitekten, åtminstone i fråga om byggnadens yttre, har uppenbarligen varit att försöka komponera en huvudfasad, den som vänder sig ut mot Vättern, som skulle vara regelbunden och symmetrisk på ett klassiskt vis. De fem fönsteraxlarna i två våningar radas också upp sig på ett sätt som det verkligen inte går att anmärka något emot. Mitt på huset sitter entrén, en jätteportal utav sten.

Varje mödor det kostat arkitekten att åstadkomma den karolinska huvudfasaden kan man ana sig till när man ser

byggnadens »baksida». Här har det blivit mindre av avsikt, mer av tillfälligheter. Den oregelbundna fönstergrupperingen var säkerligen inte helt i Heidenstams smak. Han betraktade utan tvekel denna sida som husets baksida. Men för den modernare betraktaren verkar antagligen denna mer kapriciösa sida mer tilltalande eller i varje fall mindre stel och högtidlig.

Det karga yttre motsvaras av ett kargt inre. Den som väntat sig rika och kanske överlastade herrgårdsinteriörer blir besviken. Men det är kanske mindre Heidenstams smak som här visar sig än det faktum att denna bostad skapats av en redan gammal man som inte långt dessförinnan sålt stora delar av sina tillhörigheter. Dock inte sina böcker.

Biblioteket är det enda rika rummet. Ett rum präglad av en egendomlig ordning. Det är böckerna som skapar denna ordning. Men det är inte en författares eller en vetenskapsmans funktionella ordning som härskar i rummet, det är en estets ordning. Böckerna bekläder rummets väggar som en mönstrad tapet. De står på sina hyllor, placerade inte efter innehåll utan efter färg, utseende och storlek. En vägg med förgyllda skinnband, en vägg med röda franska band. Stigande och fallande linjer. Symmetri. Ordning.

För esteten som ordnade detta bibliotek var alla rationella och praktiska synpunkter djupt främmande. Ännu så sent som 1923–25 när Övralid byggdes ansåg han fotogenlampor och skurgolv vara väsentliga beståndsdelar i inredningen, inte av någon tvingande nödvändighet utan av känsломässiga skäl.

Men byggnadens arkitektoniska värde undandrar sig på ett besynnerligt sätt alla bedömanden. På samma gång som den är en pastisch och en teaterkuliss, återspeglar det tomma skalet sin upphovsmans snillrika dilettantism.

Byggmästaren från trakten som byggde Övralid hade inte någon lätt uppgift, anförträdde mig den gamla dam som visade mig omkring. Han klarade inte heller upp det hela till det fasta priset utan kom på obestånd.

E Th

KONGRESSER

STADENS FÖRNYELSE

Från ett internationellt seminarium

Den 22–29 augusti i år hölls i Haag ett internationellt stadsplaneseminarium, som behandlade frågan om städernas förnyelse ur olika aspekter. Seminariet ägde rum i Institutet för sociala studier och samlade 34 deltagare från 22 nationer. Svensk deltagare var civilingenjör Sven I Lundberg, Stockholm.

I koncentrerad form följer här nedan sammanfattningar och ur drag ur ett antal debattinlägg.

Trafiken

Varje deltagande land betraktade den ökade motortrafiken i städernas centrum som ett problem för stadsplanerarna. Även i länder med måttlig trafik är de gamla städernas torg och trånga gator fyllda med fordon. Experterna som kom från länder i både Europa och Amerika föreslog många olika behandlingsmetoder för den sjuke patienten – staden. Nästan alla krävde någon form av skyddade gångstråk för fotgängare. En av de viktigaste slutsatser var den att världens städer måste omplaneras så att de skyddar fotgängare från motortrafiken. annars kommer städerna alltjämt att ha »hjärtbesvär» i centrum.

I Rotterdam besökte gruppen Lijnbaan, ett världsberömt affärsstråk som byggts sedan stadens stora affärscentrum förstörts genom tysk bombning i maj 1940. Lijnbaan är 3 1/2 kvarter i längd och har 66 butiker. På affärssträket tillåts inga fordon. Gatan korsas ännu av tre trafikgator, men de skall stängas längre fram. Gruppen var överens om att stråk av denna typ behövs vid omläggning av flertalet stadscentra.

Stadsingenjör John L Beckett, Leicester, England: »Varje plan som utesluter bilar från centrum i en stor stad innebär en »nederlagets politik». stället bör centrum få fler garage, bättre tillfartsvägar, strängare trafikkontroll. Inom centrum bör det finnas butiksområden där varken bilar eller lastfordon är tillåtna.»

Civilingenjör Richard L Steiner, Washington, DC, USA: »Många radikalt nya projekt i USA avskiljer fotgängarna totalt.»

Arkitekt Gabriel Andrade, Bogotá, Columbia: »Ett försök i Bogota att stänga vissa gator för motortrafik har visat sig förvånande framgångsrikt.»

Arkitekten, professor Jorge E Hardoy, Buenos Aires, Argentina: »Jag varnar för en mindre väl övertänkt avstångning i ett fall har man i Buenos Aires förorsakat affärsinnehavare stora förluster i ett annat fall i närheten har avstångningen gått utmärkt.»

Dir. Lawrence M Cox, Norfolk, USA: »Vi har beslutat stänga av vår förnärsta affärsgata. Vi anser att det är nödvändigt att göra den till en väl utformad promenadplats med gräs och bänkar. våra nyplanerade områden skall promenadplatser höra till alla affärscentra.»

Lawrence M Cox gjorde en sammanfattning av diskussionen: »Utrymmesbristen i moderna städer kräver att vi lever med bilen, inte för den. Vi planerar inte få bort bilen och inte ändra dess form. Den är inte ett ont i och för sig, den är till mer nytta än skada för samhället. Att helt utestänga den från stadens centrum skulle vara en nederlagets politik. Men det är nödvändigt att i viss utsträckning eliminera den från centrum.»

temporära bostäder och förändringsbara» städer

Arkitekten, professor *J Marshall Miller*, Columbia University, New York, USA: »Man bör rita byggnader, kanske hela städer som kan 'avskrivas' fortare än nu. Eftersom folks bostadsbehov växer från generation till generation bör man planera 'förändringsbara' städer.»

Men tanken att tillfälliga eller ändringsbara byggnader blir billiga i längden ifrågasattes av andra stadsplanerare.

Gabriel Andrade: »Studier i Bogota, Columbia, har visat att tillfälliga bostäder är dyrare än namnet anger. Dessa studier visar att tillfälliga bostäder bara täcker tio år och kostar $\frac{3}{4}$ av vad ett bättre hus byggt att räcka i 50 år kostar.»

Arkitekt *Claude H Boistiere*, Paris: »S. k. temporära bostäder blir ofta permanenta. Vid slutet av första världskriget byggdes tillfälliga bostäder i många krigshärjade delar av Frankrike. Ni kan inte dem bebodda än i dag. Bekymret med tillfälliga bostäder är att om det blir en återstramning på bostadsmarknaden, eller andra arbeten får gå före bostadsbyggandet måste dessa bostäder vara kvar längre än de borde.»

Richard L Steiner: »Det är verkligen inte någon stor skillnad i kostnad mellan tillfälliga bostäder ritade för 25–40 års bruk och hus med en livslängd på 150 år. Det verkliga problemet i de flesta städer är att man har bostäder och skolor på fel ställen för att passa de befolkningsgrupperna och deras behov.»

Civilingenjör *J Paton Watson*, Plymouth, England: »Vid slutet av sista världskriget var vi glada att få tillfälliga monteringsbara hus från USA. Jag är övertygad om att de kommer att räcka i 25, kanske 50 år. Folk tycker om dem. De är billiga och de kan göras tilltalande.»

Civilingenjör *Sven I Lundberg*, Stockholm: »Barnen i Stockholm går i flexibla skolor som kan minskas när barnens antal i skoldistriktet sjunker. Man bygger nu skolor som man vet kommer att bli för stora om 10 år. Man löser problemet genom att göra skolans 'kärna' med expedition, lärarrum, vissa ämnesrum m. m. permanent. De extra klassrummen inryms i temporära byggnader som senare kan slopas.»

Dir. Cesar Cordero, Rio Piedras, Puerto Rico: »Varje område med temporär bebyggelse innebär en fara för samhället därför att ägarna kommer att försumma byggnadernas underhåll och området kommer snart att bli förärvat.»

Civilingenjören, professor *Antonio C Kayanan*, Tokio: »Kanske fler hus skulle vara som fina japanska kläder tillverkade av dyrbara material men med tillfälligt sömnad så att de kan ändras efter ägarens ändrade dimensioner?»

Under en färd runt Leyden där bostadsbristen drivit många holländska familjer att slå sig ned i rader av husbåtar på kanalerna gjorde *Lawrence M Cox* följande kommentar: »Detta före-

faller vara en perfekt lösning – permanenta bostäder på temporär plats.»

Arkitekt *Stanley H Pickett*, Ottawa, Canada, avslutade sin sammanfattning av diskussionen med orden: »Jag är inte svag för ändringsbara städer. Jag tycker om arvet från det förflutna. Det ger en känsla av kontinuitet. Jag tror inte att urbanism och temporära städer hör ihop. En utväg att göra planer för stora städer funktionsdugliga är att varje stad delas i 'planeringsdistrikt', vart och ett så väl avgränsat genom lätt iakttagbara skiljelinjer (floder, autostrador eller liknande) att de kan identifieras av den genomsnittliga medborgaren. När varje stad blir uppdelad blir det mycket lättare att se hur varje distrikt påverkas av t. ex. ett förslag till expressvägssystem. Man framlägger alldeles för många flotta projekt, antar dem t. o. m. utan att känna till deras biverkningar på angränsande områden.»

Parker och öppna platser

Öppna platser är ett oskattbart arv som stadsbor i hela världen måste sträva att bevara. Väl skyddade och planerade kan de göra folkfyllda städer uthärdliga och kan bli en reserv för tillväxt i framtiden.

Just nu har många städer en enastående chans att skapa öppna områden genom att röja undan slumbebyggelse och genom att anlägga nya vägar med omtanke. Stadsplanerare bör skapa trevliga och inbjudande öppna områden dit människor kommer att strömma för att ha roligt – inte bara tomma asfaltbelagda ytor.

Professor *Hugh Pomeroy*, Columbia University, USA (i sitt inledningsanförande): »Öppna platser i ett samhälle har mer bestående värde än någon annan anordning.»

Jorge E Hardoy: »Det bestående värdet av gamla städer under 9 000 års historia har varit de behagliga öppna platserna. När folk i min stad flyttar till ett trevligt distrikt med goda promenadmöjligheter lämnar de bilen hemma och går till kontoret. Skälet till att människor från USA tycker om att promenera i Europas städer är den behagliga omgivningen.»

Många experter framhöll att höghus i nysanerade områden gav möjlighet att skapa öppna platser.

James H Scheuer, New York, som utarbetat flera storstadsprojekt i USA poängterade: »En hög befolkningstäthet kan innebära en förbättring jämfört med gamla förhållanden om planlösningen är bra. Vi måste öka tätheten till optimum för goda levnadsvillkor, bygga bostäder i höghus, men lämna plats mellan dem för tillräckligt stora öppna områden. Obegränsad användning av enfamiljshus kring flertalet städer är slöseri med mark och leder till ett tråkigt och tryckande umgängesliv i dylika samhällen.»

Claude H Boistiere: »Stor försiktighet bör iakttagas vid byggande av höghus i redan tätbefolkade områden. Man måste ha beräknat tillräckligt öppet ut-

rymme för skolor, lekplatser, kyrkor och affärer.»

Tekn. dr *Hans Stosberg*, Hannover, visade nya grönområden skapade i det gamla Hannover. Utbombade delar av Hannover har återuppbyggts med bostadskvarter som vänder ryggen mot gatubullret och öppnar sig mot vackert utformade trädgårdsområden.

Arkitekt *C van Traa*, Rotterdam, visade ett annat mer drastiskt sätt att föra in öppet område i centrum av staden. Hans kontor hade gjort en ny plan för det stora område i Rotterdams centrum som förstörts genom tysk bombning 1940. »En stor affärslokal befinner sig mellan de förnämsta nya affärsdistrikten och hamnen. Denna lokal skall avlägsnas av staden så man får ett nytt fönster mot hamnen.»

Avslutningsanförande

Hugh Pomeroy:

1. Deltagarna från 22 länder är av den bestämda övertygelsen att städernas ombyggnad måste planeras och utföras som ett led i en allmän stadsplan. (I en del städer kan behovet av ett visst projekts genomförande vara så stort att det måste fullföljas utan det uppskov som en generalplan skulle medföra.)
2. Ombyggnad, »förnyelse» innebär inte enbart ett program för slumuppröjning, hit hör också återställande av gamla byggnader och stadsdelar och bevarande av befintliga bra områden.
3. Bilen är en tjänare i städer och för stadsbor – inte deras herre. Stadsplanerare bör inte tillåta sig att planlägga städer så att de behärras av bilarna. Många städer, särskilt i Europa, måste vara beredda på en kraftig ökning av antalet bilar.
4. Det är livsviktigt för världens städer att öppna platser skapas och skyddas. De flesta gamla städer är alltför överfyllda. De behöver nya parker, lekplatser och andra öppna områden. De flesta städer behöver också utrymme för tillväxt i utkanterna – både för befolkningsökning och för de familjer som flyttas bort från överbefolkade slumkvarter. Städer måste isoleras från varandra genom permanenta öppna områden.
5. Deltagarna lägger stor vikt vid den »människa skalan» – detta är en term som vi ofta använt i våra diskussioner. Vi anser att städer inte får tillåtas bli »omänskligt» stora. Eftersom de flesta städer oundvikligen blir större så kommer miljoner framtida familjer att bo i nya »planlagda områden». Detta kräver särskilda ansträngningar så att dylika områden planeras i en skala som människor kan fatta, trivas med och känna sig hemma i. (Vissa deltagare varnar dessutom för hänsynslös slumuppröjning som bryter sönder gamla stadsdelar utan att bevara något av den samhörighetskänsla som betyder så mycket för ett rikt liv.)

RESTAURANGMILJÖER

Den nya tyska arkitekturboken »Gaststätten» är en exemplarsamling med många fotos, en hel del planritningar och med textkommentarer på tyska, engelska, franska nedbantade till ett minimum; en bläddra-i-bok av hög grafisk kvalitet, väl redigerad och värd att ägnas en stunds studium.

Exemplen har delats upp på tio kapitler från »Ausstellungs-Gaststätten» och »Selbständige Restaurantgebäude» till »Bars» eller som det heter på franska: »Boîtes de nuit». Det mesta är naturligtvis tyskt – förläggare är Julius Hoffmann Verlag, Stuttgart (1957) – men också andra europeiska länder samt USA och Japan är representerade. Boken börjar med Ackings Bar 55 på H 55 och innehåller ytterligare sex svenska exempel. Endast två färgplanscher förekommer, den ena illustrerar Varhelyis Transås Stadshotell och den andra Erskines hotell i Borgaffjäll. En del av de visade restaurangerna är alltför knapphändigt redovisade. Publikationen skulle ha vunnit på en något utförligare redogörelse för dessa medan några som inte håller måttet – tråkiga eller representerande en billig romantisk modernism – borde ha sållats bort.

En fotosamling med de kompletterande upplysningar arkitekten själv inte skaffar när han är ute och reser med kameran i bagaget, har naturligtvis sitt värde, men en inledande översikt och mer beledsagande text som gärna kunde saltats med en smula kritik, skulle gjort »Gaststätten» mer begärlig.

Torbjörn Forsberg

PS

Vällagad och varm mat är trots allt det viktigaste, eller hur?

DS

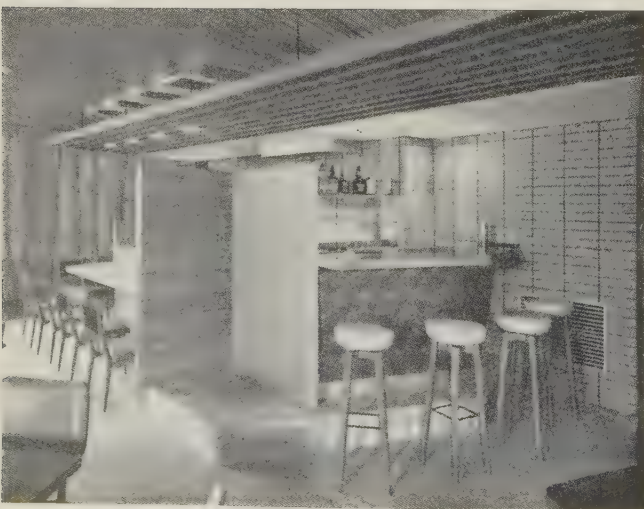
Gaststätten. Restaurant, Katine, Café, Bar. Utgiven av Kurt Hoffmann och Alex Pagenstecher. Julius Hoffman Verlag, Stuttgart 1957. 152 sid. Rikt illustrerad

Ovan: Interiör av matsalen i kollektivhuset »Høje Søborg», Köpenhamn. Arkitekter Poul Ernst Hoff och Bennet Windinge

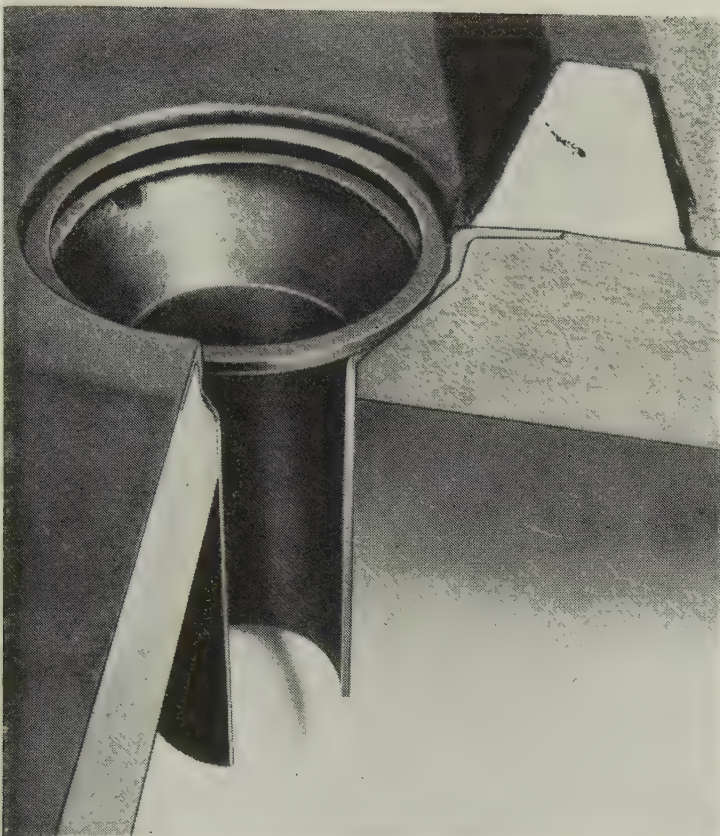
T. v: Interiör av mjölkbaren »Höhenpark Killesberg», Stuttgart. Arkitekter professor Rolf Gutbrod och Denes Holder

T. v: Barinredning i en japansk klubb i Tokio. Arkitekter Takeo Amato och Hakuichiro Oizumi

T. h: Barinredning i hotell Königshof, München. Arkitekter Ernst Hürlimann och Rudolf Thönessen

PREWA takbrunn

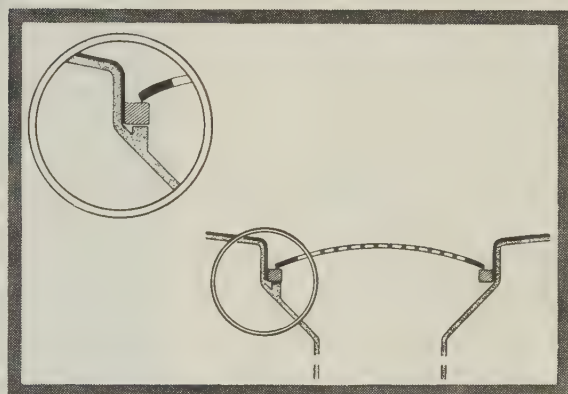
en ny lösning
av ett gammalt
problem

Anslutningen mellan taktäckningsmaterialet och takbrunnarna är ett komplicerat problem, som accentueras ytterligare då det gäller taktytor med liten lutning. Den största svårigheten är härvid att få en fullständig jämn övergång för vattenavrinningen från själva takytan ned i brunnen.

Icopalfabrikens nya takbrunn av spygatt-typ, PREWA, erbjuder i samband med Prewanol en idealisk lösning av detta problem – både ifråga om tätheten och elimineringen av risken för bakfall vid brunnarna.

Genom att använda Prewanol som fläns kring brunnen (eller som hel taktäckning) undvikes förtjockande överlägg som ger bakfall. Den släta flänsen, som lägges i liv med takytan, och den speciella tätningsringen ger absolut täthet och perfekt avrinning. Prewanol-kragen bildar en formbar "fläns", som också möjliggör intäckning av vattenavledare etc.

Prewa takbrunn levereras som standard i asfalterat gjutjärn med 4, 5 eller 6" bottenutlopp och i övrigt enligt vidstående ritning. Med varje Prewa takbrunn levereras tätningsring och sil samt 1 m² Prewanol till intäckningen.

PREWANOL

- är ett laminat av en 1 mm tjock plastfolie, uppbyggd på basis av polyisobutylen och en specialimpregnerad glasväv.
- är okänslig för ljus samt värme- och källdbeständig inom de normalt förekommande temperaturområdena. Prewanol är sålunda smidig även vid -35° C,
- är åldringsbeständig. Efter bstrykning med syrafäst färg blir Prewanol dessutom beständig mot de flesta syror samt lut.
- är formbar – en mycket stor fördel vid intäckning av brunnar.

AB SVENSKA ICOPALFABRIKEN

Skeppsbron 11, Malmö 1, tel. 73180

Försäljningskontor i Stockholm tel. 822815 och Sundsvall tel. 58966

Auktoriserade återförsäljare över hela landet.

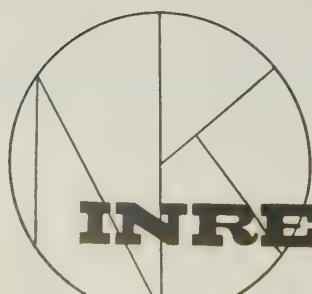
Specialvävd Wiltonmatta ur Hotel Forestas textilprogram — färgsatt och levererat av NK Inredning.

TEXTILIER och BELYSNING

är två väsentliga detaljer i den offentliga miljön. Rätt vald textil i kombination med välplanerad belysning skapar trivsel och framhäver interiörens rätta karaktär.

NK Inrednings textil- och belysningsavdelningar har yrkeskunniga och skickliga experter med lång erfarenhet av offentliga inredningar. De ger Edra uppdrag all omsorg och uppmärksamhet med utförliga ritnings- och färgförslag.

INREDNING

Stockholm Hamng. 5 Tel. 23 00 00 Riks 23 63

Göteborg Parkg. 21 Tel. 11 17 17 11 17

Malmö Djäkneg. 28 Tel. 315 30 315

BYGGMÄSTAREN A+B

I NY UTGIVNINGSFORM

Från och med början av år 1959 kommer AB Byggmästarens förlag att utge två separata tidskrifter. Tidskriften **Arkitektur** med undertiteln *The Swedish Architectural Review* avses ersätta den nuvarande A-upplagan. Den nuvarande B-upplagens motsvarighet kommer fortfarande att heta **Byggmästaren** men med undertiteln *Swedish Building*. Samprenumerationen bibehålles.

Under de 37 år som tidskriften **Byggmästaren** existerat har utgivningsformen genomgått flera förändringar. Tidskriften har under vissa perioder utgivits i en upplaga med blandat innehåll, under andra perioder med skilda upplagor för arkitektur och byggnadsteknik. Dessa variationer har knappast varit av tillfällig art utan måste mer ses som uttryck för en växlande syn på byggnadskonsten. Den sammanslagning av de båda upplagorna för arkitektur och byggnadsteknik som ägde rum i mitten av 30-talet, var således säkerligen ett uttryck för uppfattningen av byggnadsverket som en odelbar syntes av flera fackmäns insatser. Den nuvarande uppdelningen som ägt bestånd under de senaste sex åren kan på samma sätt sägas återspegla den fortgående specialisering som pågår bland byggnadskonstens utövare — en specialisering som kanske ej går att hejda, men som av ingen är önskad.

Oavsett utgivningsformerna spänner »Byggmästaren» över ett vidare ämnesområde än någon annan svensk byggnadstidskrift. Kombinationen arkitektur-byggnadsteknik har på ett avgörande sätt givit tidskriften dess särställning. Jämfört med internationella tidskrifter har även »Byggmästaren» intagit en särställning genom sin form och omfattning, flertalet internationella tidskrifter är relativt specialiserade och en programmatisk sammanställning av arkitektur och byggnadsteknik är ovanlig.

Den nuvarande utgivningsformen med två upplagor innebär vissa fördelar jämfört med en sammanslagen form. Arkitekturmaterialet och det byggnadstekniska materialet har en mycket olikartad karaktär och kräver olika redaktionell behandling. Det växande antalet prenumeranter utanför de rena fackkretsarna liksom de utländska prenumeranterna önskar huvudsakligen ta del av tidskriftens allmänna artiklar och presentationer av nya byggnadsverk och för dessa är likaså en uppdelning naturlig.

Under de senaste åren har allmänhetens intresse för byggnadsfrågorna ökats på ett anmärkningsvärt sätt. Detta kommer också till synes i dagspressen och vecko-

pressen som numera ägnar tämligen stort utrymme åt arkitektur och byggnadsfrågor av allehanda slag.

A-upplagan syftar även till att nå utöver de rena fackkretsarna till den kvalificerade allmänhet som intresserar sig för arkitektur och samhällsbyggnad och debatterna kring dessa frågor.

Det är ett starkt önskemål att ytterligare vidga denna kontakt. Tidskriftens nuvarande form innebär dock i vissa avseenden svårigheter härvidlag. A-upplagens och B-upplagens olikartade innehåll kräver som nämnts en olikartad redaktionell behandling och typografisk utformning, men då de båda upplagorna samtidigt skall utgåra en enhetlig tidskrift, innebär detta stora kompromisser i utformningen. Dessutom kan man säga att tidskriftens namn »Byggmästaren», som ursprungligen hade en mer symbolisk litterär än saklig motivering, icke är adekvat för innehållet och att det bland allmänheten tyvärr alltför ofta vållar missuppfattningar. För A-upplagens del är detta en uppenbar olägenhet.

Det är för att på bästa sätt kunna fullfölja uppgiften att vara ett kvalificerat fackorgan som ger allsidigast möjliga information inom byggnadsfackkretsarna och vara ett kontaktorgan för den byggnadsintresserade allmänheten samtidigt som den även görs mer tillgänglig för det betydande antalet utländska läsare som de båda upplagorna fr. o. m. början av 1959 kommer att utges som två separata tidskrifter med olika namn. Tidskriften **Arkitektur** med undertiteln *The Swedish Architectural Review* avses ersätta den nuvarande A-upplagan. Den nuvarande B-upplagens motsvarighet kommer att heta **Byggmästaren** med undertiteln *Swedish Building*. De båda tidskrifterna kommer att som förut att redigeras i samarbete. Samprenumerationen kommer att bibehållas och prenumerationspriset kommer att bli oförändrat. Likaså kan som förut de båda tidskrifterna erhållas inbundna tillsammans.

Förändringen innebär givetvis inte någon radikal omläggning av tidskriftens program. »Arkitektur» kommer dock i större utsträckning än Byggmästarens A-upplaga att ge utrymme åt artiklar av allmänna innehåll, belysande olika sidor av vår byggnadskonsts förutsättningar, likaså arkitekturkritik och idédebatt. Större utrymme kommer också att ägnas åt de konstarter som gränsar till arkitekturen, dvs. i stort sett vad vi kallar miljökonst. Detta innebär en breddning av ämnesområdet och möjligen också en viss popularisering. »Byggmästarens» ämnesområde kommer likaså efter omläggningen att bli utvidgat. Förändringarna är avsedda att av praktiska och redigeringstekniska skäl genomföras stegvis. Tidskrifternas yttre form kommer därför att i stort sett bibehållas tills vidare.

De båda tidskrifterna kommer på samma sätt som förut att komplettera varandra och tillsammans ge en samlad överblick över vad som händer inom arkitekturens och byggnadsteknikens vida fält. För den byggnadsfackman, som verkligen vill hålla sig orienterad om vad som händer blir det nödvändigt att ta del av båda tidskrifternas innehåll. Samtidigt är det redaktionens livliga förhoppning att den nya utgivningsformen skall göra förlaget Byggmästarens tidskrifter till ett ännu mer effektivt språkrör för byggnadsfackmännen i deras strävan att påverka den allmänna opinionen i en för byggnadskonsten gynnsam riktning.

Redaktionen

HOTELL FORESTA, Lidingö

Högt uppe på klipporna vid Lidingöbron med en storslagen utsikt över Värtan ligger Foresta, som nu återuppstått i en modern hotell- och restauranganläggning av en art som är delvis ny för de nordiska länderna.

Foresta har en lång och skiftande historia. Byggnaden uppfördes ursprungligen som privatbostad för den kända restaurangidkaren fru Wilhelmina Skog, som även gav byggnaden dess namn. Arkitekt var Ernst Stenhammar, som också vid denna tid ritade Grand Hotel Royal. Den magnifika privatbostaden blev emellertid så småningom en restaurang och drevs som sådan med växlande framgång. På 40-talet ägdes den av biografkungen Anders Sandrew, som år 1952 sålde byggnaden till ingenjör Nils Nessen.

Efter den mycket omfattande om- och tillbyggnad som nu ägt rum framträder anläggningen i en form som i flera avseenden innebär något nytt.

Flertalet hotellgäster i centralt belägna hotell är korttids-gäster, som stannar en natt eller två. Foresta, med sitt relativt perifera läge, vänder sig däremot i hög grad till de gäster som avser att stanna någon längre tid. Anläggningen är också i långt högre grad »självförsörjande» än de största centralt belägna stockholms-hotellen. Tanken har i själva verket varit förutom att göra Foresta till ett välutrustat turisthotell att även försöka skapa ett kongresscentrum

På föregående sida: Utsikt över Värtan från Millesgården, belägen omedelbart intill Hotell Foresta. Foto: Sune Sundahl (Ur »Milles skönhetsvärld»)

Ovan: Hotell Forestas västra fasad. I förgrunden en av de nya hotell-flyglarna. Bakom denna den ombyggda restaurangen i den gamla byggnadskroppen. Foto: Lennart Olsson

DK 728.5 (485 Lidingö)

av ett slag som hittills inte existerat, men som sannolikt kommer att visa sig vara välbehövligt i vår kongressålder. Foresta skall alltså kunna fungera som en liten stad för sig själv. Även om inte gästerna som på Waldorf Astoria kan tänkas leva ett helt liv inom hotellet, kan man dock inom anläggningen finna fler serviceorgan än inom de flesta hotell. Här finns således olika butiker, resebyrå, bank, pressbyrå, fullständig bilservice, tvättinrättning, herrfrisering och skönhetssalong. Till flertalet rum hör förutom ett väl tilltaget badrum även ett pentry med kylskåp, där hotellgästen således själv kan laga mat om han så skulle önska. För gäster som önskar stanna en längre tid finns även ett antal möblerade lägenheter från 1 rum och kokvrå till 3 rum och kök. Dessa lägenheter ligger avskilt från anläggningen i en radhuslänga.

Tanken att lägga ett hotell av en sådan omfattning en bit utanför Stockholms gränser tyder onekligen på en stor djärvhet hos upphovsmannen. Men trots de många speciella antaganden som fått göras vid planläggningen, gissningar snarare än prognoser, och trots huvudskakningar från s. k. erfaret folk inom hotellnäringsen förefaller det som om projektet Foresta skulle ha förutsättningar att lyckas. Det kan dock påpekas att hela hotellet genom rummens utrustning med pentry direkt kan omvandlas till ett kollektivhus. Om nu detta skulle visa sig vara lämpligt.

Etablissemangets arkitektoniska utformning och inredning har genomgående fått en hög kvalitet och läget kan knappast vara bättre. Närheten till Millesgården vars internationella rykte är hastigt växande, utgör dessutom ett värdefullt stöd.

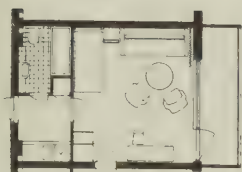
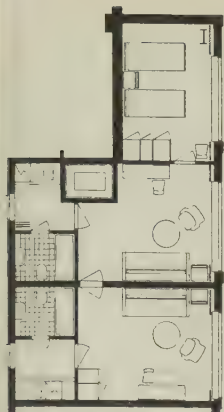
Forts. sid. 206

T. v.: Huvudentrén

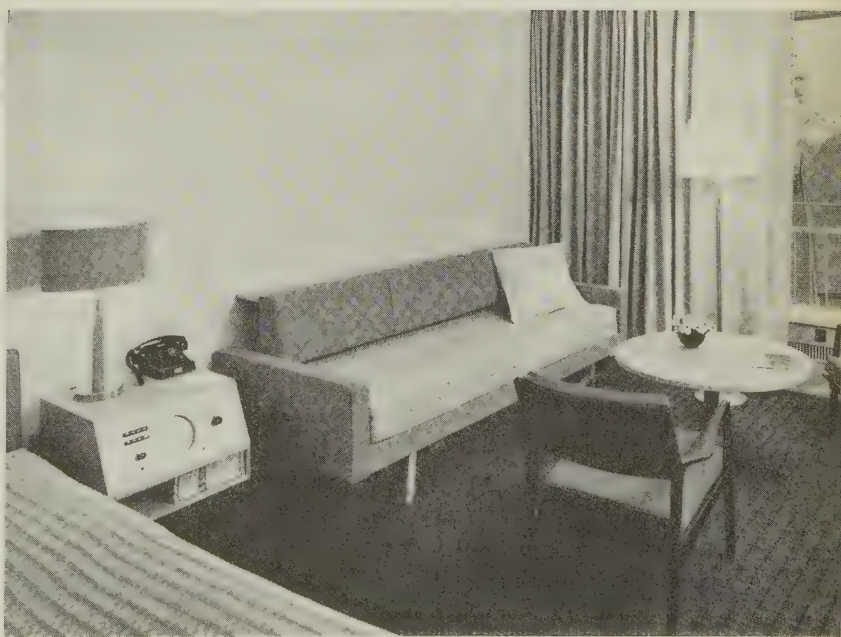
Nedan: Interiör av entréhallen

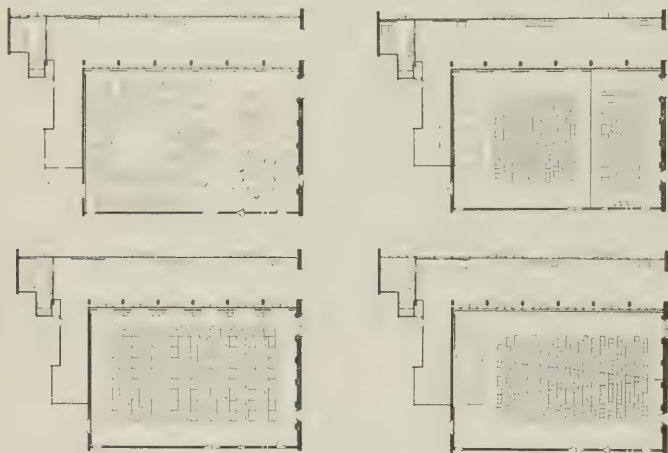
Ovan: Planer av olika rumstyper. Skala 1:250

Nedan: Interiör från en svit och ett dubbelrum

Ovan: Interiör av SAS biljettkontor och Svenska Handelsbankens avdelningskontor

Ovan: Planer över kongresshallen, Millessalen, med olika möbleringar för skilda användningar

Fort. från sid. 203

Om nu detta hotell kommer att drivas i en generös service- anda är allt gott och väl. För flertalet utländska turister är en omfattande personlig service en högst naturlig sak, något som man väntar sig och för vilket man ju betalar. Vid flera andra nyare svenska hotell är man som bekant inne på helt andra linjer. Den »help yourself»-anda och allmänna småknepighet som man där kommit in på syftar närmast till att sänka personalkostnaderna. I teorin ter det sig ungefär så här: ett litet sittbadkar minskar vattenåtgången, har man endast dusch går det åt ännu mindre vatten, genom att hänga handdukarna högt på väggen minskar handduksförbrukningen några procent, genom att avgiftsbelägga skoputsningen försvinner denna service nästan helt och hållet, genom att slopa »nattning» kan personalen få gå hem tidigare — gästen kan ju själv dra bort sängöverkast eller vända bäddsoffan osv. I praktiken blir det gästen som till slut får sitta emellan i den hanteringen. Dessbättre tycks hela den karaktär som Foresta har fått omöjliggöra att man halkar in i denna »moderna» svenska hotellgiv.

De nyttillbyggda hotelldelarna har av arkitekt Hack Kampmann utformats med skicklighet och med utvecklandet av mycken elegans. Vissa detaljer har väl dock inte fått den lödighet som borde höra ihop med den något flotta uppläggningsen i stort. Denna utformning av utpräglat internationell karaktär som hotellet fått är väl något som har börjat väcka en viss misstro bland många arkitekter. Mycket vore kanske att säga härom. Just i detta sammanhang är dock en sådan utformning antagligen helt riktig. Hotellarkitektur skall vara lättfattlig. Men till de nya kontinentala storhotellens outrerade modernism är ändock steget långt.

Det arkitektoniska sammanhanget eller bristen på sammanhang mellan hotellflyglarna och de radhusliknande lägenheterna i »cottagestil» förefaller dock mindre övertygande. Något starkare arkitektoniskt sammanhang mellan de övriga delarna väntar man sig däremot knappast. Dessbättre har resultatet blivit en mycket pikant kontrast mellan den nya arkitekturens glänsande glas- och putsytor och de gamla murarnas romantiska stenytor.

En sådan sammanfogning av gammalt och nytt i ombyggnadens form ter sig långt behagligare än de mer konstlade materialblandningar som vanligtvis brukar tillgripas när det är fråga om att konstruera en turistmiljö.

Erik Thelaus

Hotell Foresta innehåller 111 hotellrum med 247 bäddar. Garage för 140 bilar. Kongresshallen rymmer maximalt 500 personer.

Byggherre: Nessen Fastigheter Kommanditbolag.

Byggnadens arkitekt: Arkitekt SAR Hack Kampmann.

Byggnadskonstruktioner: Professor Hjalmar Granholms konstruktionsbyrå.

VVS-konstruktioner: Hugo Theorells Ingenjörbyrå AB.

Elkonstruktioner: Gösta Sjölander Konsulterande Ingenjörbyrå.

Inredning: Arkitekt Susanne Wasson-Tucker och arkitekt Maurice Holland.

Trädgårdsanläggning: Trädgårdsarkitekter Sven Hermelin och Inger Wedborn.

Textil och linneutrustning: Fru Astrid Sampe.

Typografi m.m: Konstnär Lars Johansson.

T. v: Utsikt från Millessalens entréhall mot uteserveringen. I bakgrunden skymtar tvåvåningsbyggnaden med de möblerade lägenheterna

T. h: Interiör av restaurangens matsal

T. h: Den gamla anläggningens torn-
partier, upptill avslutade med den nya
restaurangen

SAS-HOTELLET I KÖPENHAMN

Arkitekt MAA professor Arne Jacobsen

DK 728.5:728.39 (489 Köpenhamn)

I Köpenhamns centrum, snett emot Tivoli och Huvudbangården, uppförs för närvarande SAS nya storhotell och Air Terminal.

Byggnaden består av 3 huvuddelar: hotellet, innehållande 275 rum med 475 bäddar, en air-terminal, utrustad med bl. a. Europas första elektronhjärna för bokning och biljettkontroll och en fullständig servicestation med garage för 300 bilar.

Den rektangulära byggnadskropp, som utgör anläggningens bas har 4 våningar, varav 2 under mark. Över denna reser sig en höghuskropp, innehållande själva hotellrummen i 20 våningar. Den lägre delen innehåller hotellfoajé om ca 500 m² yta, air-terminal, butiker, restaurang, barer och kök m. m. Fasaden på denna lägre del är klädd med mörka grågröna plattor av emaljerad plåt, medan höghuskroppen

är helt glasklädd med fönsterbröstningarna i en ljusare grågrön färg.

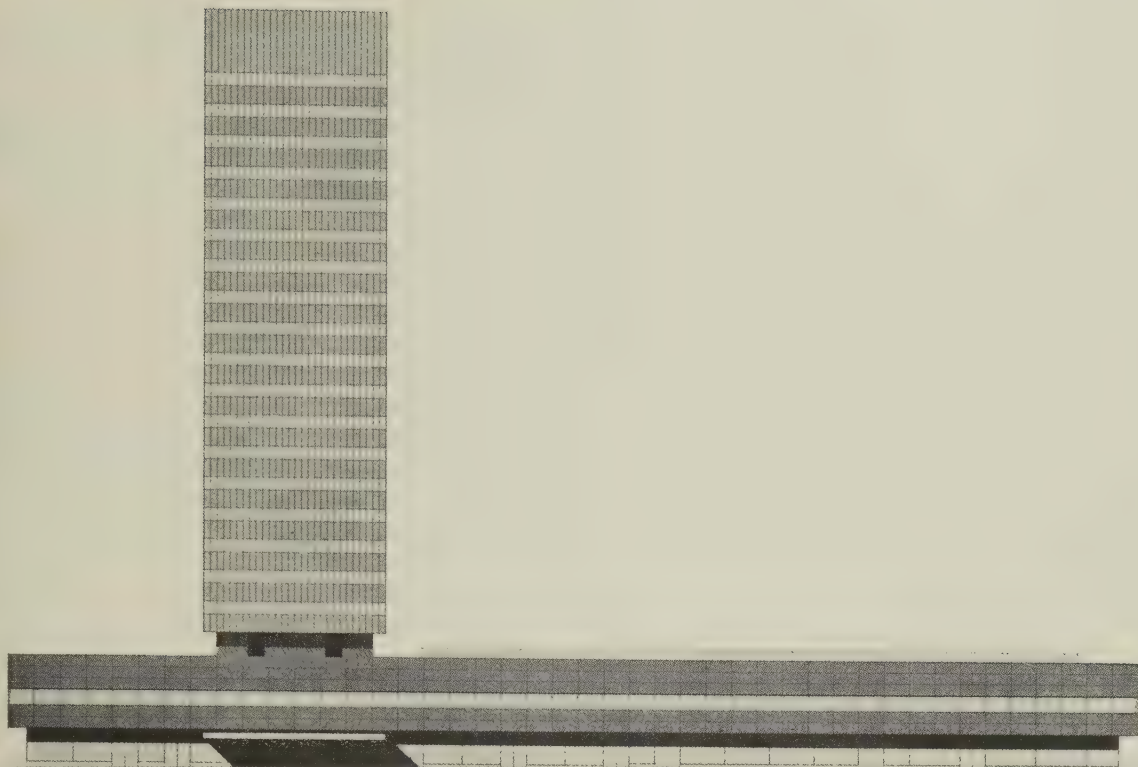
Air-terminalen beräknas bli färdig redan i slutet av detta år, medan däremot själva hotellet kommer att tas i bruk år 1960. Hotellets namn kommer att bli »Royal Hotel». Byggnaden beräknas kosta ca 30 miljoner danska kronor.

Arkitekt för anläggningen är professor Arne Jacobsen, vilken även svarar för all inredning. Byggnadskonstruktionerna utförs av ingenjörfirman Kampsax.

En separat terminal för passagerare och fraktgods kommer även att byggas vid Köpenhamns lufthamn Kastrup och stå färdig 1960, när de nya Caravelleplanen och de nya jetplanen DC-8 för längre distanser sätts in.

Byggherre är SAS Invest, Inc.

KE

Ovan: Hotelllets entréfasad

T. v: Plan av en hotellvåning. Skala 1:700.
1. konvertibelt rum 2. dubbelrum 3. enkelrum
4. servicepassage 5. servicerum 6. korridor

Nedan: Hotelllets och terminalens entréplan.
Skala 1:700 1. vindfång 2. kiosker 3. grill-bar
4. kök 5. vinterträdgård 6. entréhall 7. kontor
8. växel 9. butiker 10. air-terminal 11. bagage
12. service 13. bank 14. garagedörr 15. rese-
byrå 16. manager 17. passagerare 18. utställ-
ningslokal 19. konditori 20. varuintag 21. grön-
saker 22. styckning 23. kylrum 24. frysbox 25. upp-
gång till restaurang

På motstående sida: Modellfotografi av hotellet

VARUHUS I MALMÖ

Evert Lindberg Ingenjörbyrå AB

DK 725.21 (485 Malmö)

Varuhuset Domus i Malmö är ett förnämligt tillskott i den varuhuskedja som Svenska Varuhusföreningen har på sitt program.

Byggnaden är belägen vid Södra Förstadsgatan och Friisgatan i Malmös södra stadsdel. Området, vars bebyggelse till största delen består av äldre saneringsmogna hus, kommer så småningom efter nybebyggelse att utgöra söders affärscentrum.

Projekteringsarbetet påbörjades 1954 och avsåg att skapa ett större varuhus som supplement till Kooperativa Föreningen Solidars övriga butiksenheter på olika platser i Malmö. Varuhuset öppnades den 20 mars 1958.

Byggnadens volym uppgår till 105 000 m³ och totala våningsytan till 33 700 m². Varuhusets försäljningsytor som upptar tre plan av byggnaden, nämligen entréplan, övre källare och våning 1 tr, har gjorts fria från det övriga husets kommunikationsytor. De fyra högst upp belägna bostadsvåningarna har laubengang.

Varuhuset har försetts med rulltrappor mellan planen och luftportar vid entréerna. Ett isverk har anlagts för att luften vid behov skall kunna kylas ner. Under byggnaden har ett fullträffsäkert skyddsrum för ca 4 000 personer utförts, vilket under fredstid används som lager.

Byggnadens huvudfasad som vetter mot Södra Förstadsgatan, är utförd av monteringsfärdiga fasadelement av eloxerad aluminium och glas. I de U-formade vertikala pilastrarna har monterats neonrör för fasadbelysningen. Byggnadens andra gatufasad har utförts av monteringsfärdiga fasadelement av chockbetong.

Byggherre har varit Kooperativa Föreningen Solidar, Malmö.

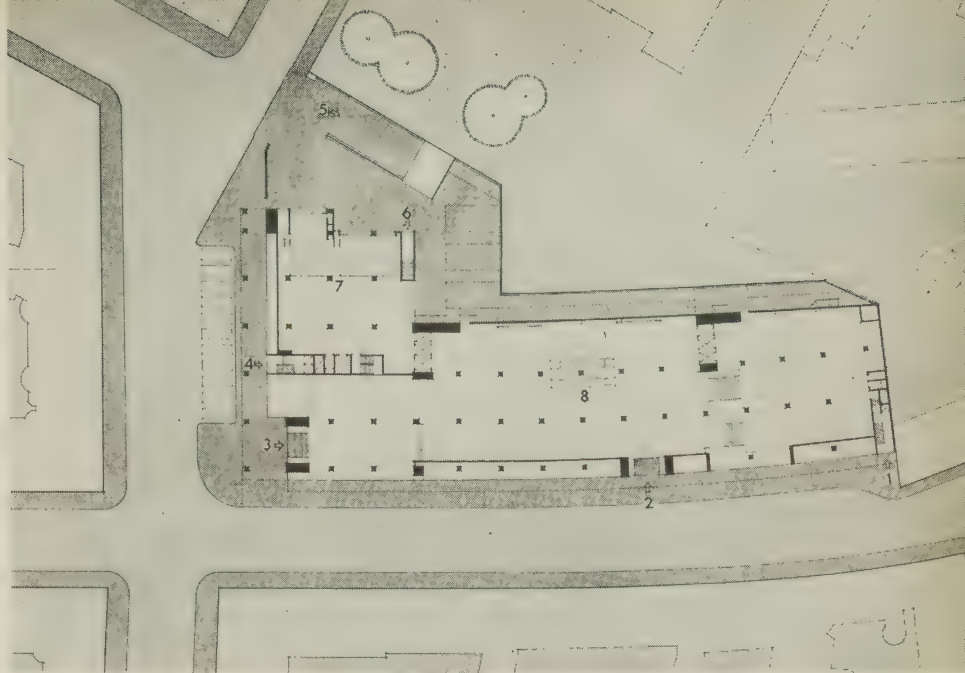
Byggnaden har totalprojekterats av Evert Lindberg AB, Stockholm, genom dess avdelningar för arkitektur, byggnads-, vvs- och elkonstruktioner. Företagets arkitekt har varit arkitekt MAA Elmer Husman.

Byggnadsentreprenör har varit AB Skånska Cementgjuteriet, Malmö.

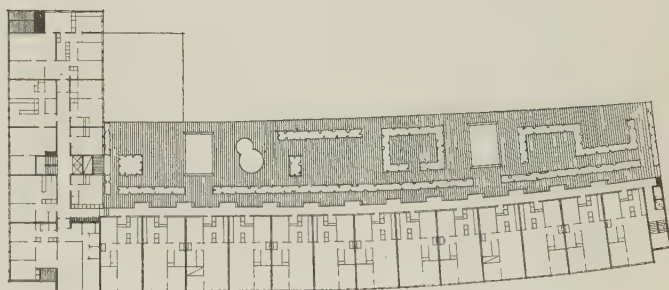

Överst på föregående sida: Varuhuset
Domus huvudfasad mot Södra Förstads-
gatan. Foto: Lennart Olson

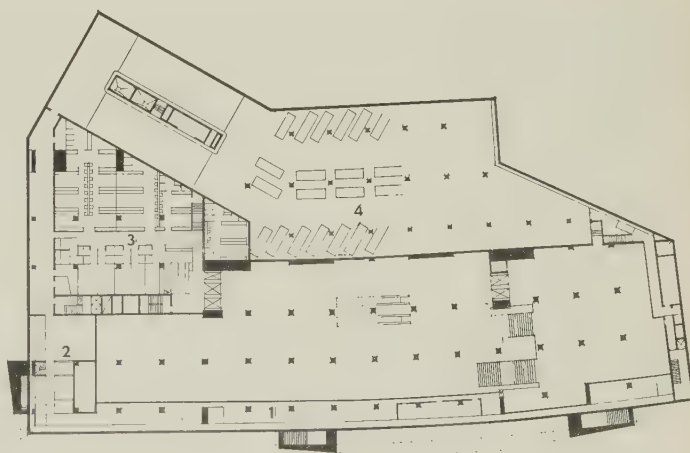
Därunder: Från korsningen mellan Friis-
gatan och Södra Förstads-
gatan. Foto: Ingemann

T. h: Plan av bottenvåningen. Skala
1:600. 1. ingång till bostäder 2. och 3.
ingång till varuhuset 4. ingång till bostä-
der 5. nedfart till nedre lastkaj och
garage 6. pers. ingång 7. övre lastkaj
8. varuhusets entréplan

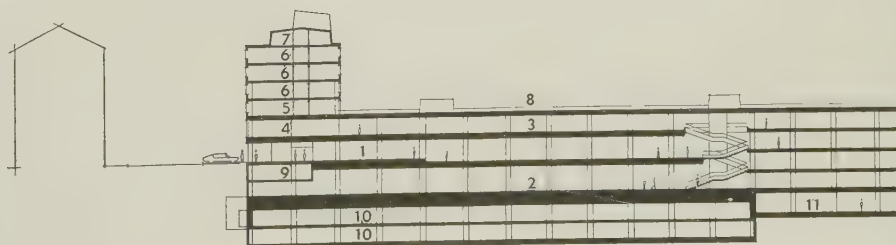

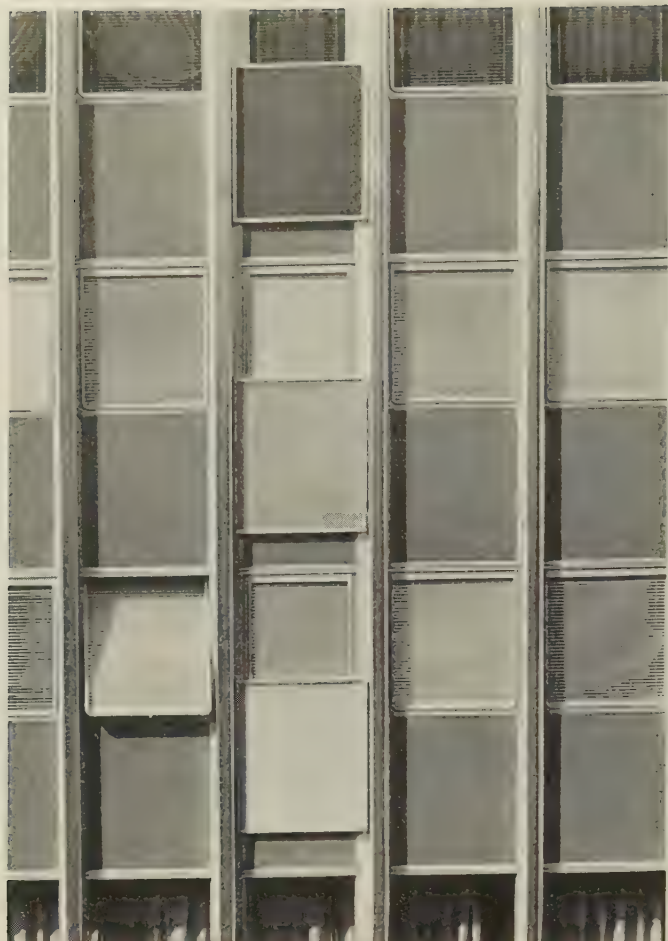
T. h: Plan av bostadsvåning

T. h: Våning 1 tr ned. 1. skyltgång 2.
dekorsationsateljé 3. pers. omklädn.
4. garage 5. varuhusets nedre plan

T. h: Sektion. 1. varuhusets entréplan
2. varuhusets nedre plan 3. varuhusets
övre plan 4. restaurang 5. kontor 6. bo-
stadsvåning 7. tvättstuga, hissmaskinrum
m. m. 9. dekorsationsateljé 10. lager
(skyddsrum) 11. butik och lager

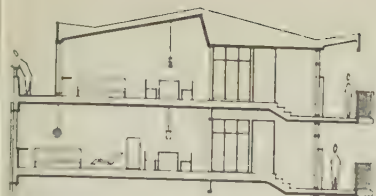

T. v: Fasaddetalj från huvudfasaden

Nedan: Interiör av varuhusets entréplan sett genom skyltfönsterpartierna

Ovan: Sektion och planer till de båda översta bostadsvåningarna. Skala 1 : 300

Ovan t. h: Exteriör av bostadsdelen sedd från takterrassen

T. h: Entrégallerierna till bostadslägenheterna

Fotografier: Ingemann

KANSLIHUS I SOLNA

Arkitekt SAR Stig Annerfelt

DK 725.12 (485 Solna)

I slutet av 1940-talet beslöt Stockholms läns landsting att uppföra en egen byggnad för sitt kansli, som då var inrymt på ett flertal ställen inom Stockholm. Förutsättningarna var att lokaler skulle anordnas även för Landstingsförbundet och Landstingens inköpscentral så att de tre organisationerna kunde få smidigare samarbete med varandra.

Tomten är belägen mitt för Haga norra grindar i hörnet av Upsalavägen och Råsundavägen och inom Solna stad. Tomtytan är liten och tomtformen oregelbunden på grund av trafikförhållandena på platsen. Det stod från början klart att de begärda lokalerna förutsatte ett höghus. Detta har förlagts vid Råsundavägen och är uppfört i 11 våningar samt innehåller lokaler för Landstinget och Landstingsförbundet. I vinkel med höghuset och utefter västra tomtgränsen ligger en fem våningar hög byggnad för Inköpscentralen. En ännu ej uppförd samlingssalsbyggnad är tänkt placerad vid tomtens östra del vid Upsalavägen.

Under arbetets gång ändrades programmet i flera avseenden. Sålunda ersattes en ursprungligen planerad restaurang med en mindre lunchservering och en provisorisk samlingssal inreddes i avvaktan på kommande nybyggnad.

Femvåningsbyggnaden upptas helt av kontorsrum utom bottenvåningen där lokaler finns för lunchserveringen, postcentral, en mindre banklokal, garage samt huvudentrén. Invid yttertrappan står professor Stig Blombergs bronsskulptur »Fiskarflickan» och entréportarnas djupetsade glas har komponerats av skulptören Sven Sahlberg. Koppar- och järnsmide på stora entréhallens väggar samt järnräcke i huvudtrappan är komponerade av skulptören Helge Johansson.

Byggnaderna är utförda med stomme av betong och ytterväggar utvändigt isolerade med lättbetong samt klädda med 1/2-stens gult fasadtegel. Korridorernas bjälklagsplatta har förtjockats och utgör balk för övriga bjälklagsplattor, varigenom släta takytor utan balkar erhållits.

Huvudentreprenör var Granit & Betong AB. Byggnadskonstruktör har varit Gösta Lundins Ingenjörbyrå AB, VVS-konstruktör Rörtekniska byrån AB, elkonstruktör Gustav Magnussons konsulterande ingenjörbyrå AB. Gårdens planering och plantering har projekterats av trädgårdsarkitekt Eric Anjou. Medhjälpare på arkitektkontoret har varit ingenjör Göte Eriksson.

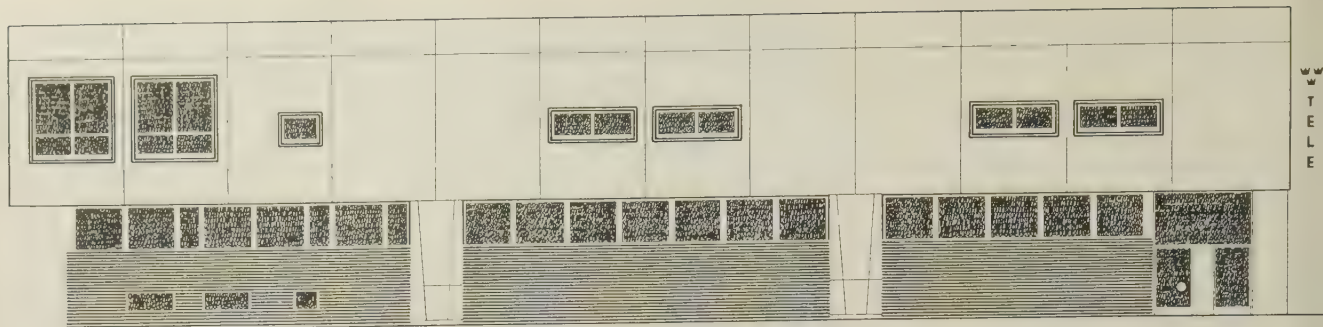

Ovan: Sektion

Nedan: Bottenplan och kontorsplan.
Skala 1 : 600. 1. entréhall 2. samlingsal
3. sammanträdesrum 4. förrum 5. matsal,
88 pers. 6. kök 7. garage 8. banklokal
9. postlokal 10. korridor 11. konferens-
rum 12. sammanträdesrum

Fotografier: På föregående sida av Sten
Wilson och på denna sida av Sune Sundahl

TELEBYGGNAD I HÅSSLEHOLM

Arkitekt SAR Gustav Kaunitz

DK 725.16 (485 Håssleholm)

Byggnaden är avsedd för en automatisk telefonstation och är tagen i bruk 1956.

Övervåningens stomme utgöres av ett enda rektangulärt rum utan bärande pelare, uppdelat med mer eller mindre permanenta mellanväggar. Detta ger frihet vid placering av apparatstativ i automatsalen, som utgör huvudrummet i våningen. Förutom bilokaler till automatsalen inrymmer i ett första stadium en mindre telefonsal vilken i ett senare skede skall lämna plats för utökad automatisk utrustning.

Våningen är till sin karaktär sluten och med övervägande små fönster, för att den känsliga apparatutrustningen skall få bästa möjliga skydd mot damm och temperaturväxlingar. Trapporna är lagda utanför byggnadskroppen så att de ej inkräktar på utrymmet för stativraderna.

Bottenvåningen är till sin karaktär en normal kontorsvåning och inrymmer rum för allmänheten, expeditions- och kontorslokaler, lunchrum, kapprum samt dessutom garage för tjänstebilar.

Stommen är av betong, utvändigt isolerad med lättbetong. Väggarna i den betonglåda som övervåningen utgör har utnyttjats som balkar, vilka uppbäres av glest placerade pelare.

Utvändigt är byggnaden putsad med ljusgrå ädelputs, som vid taklisten övergår i ljusare grå konststensskivor. Fönsteromfattningar i övervåningen är likaledes av konststen. Fasadpelare är putsade med sockelputs i samma ljusare grå färg. Brun Höganäsklinker har använts till beklädnad av bottenvåningens höga sockelmurar, till invändiga trappor samt till golv i allmänhetens rum och i korridorer. I övrigt är golven belagda med svarta plastplattor. Trottoar- och gårdsbeläggning är av brun trottoarklinker.

Byggherre: Kungl. Telestyrelsen.

Byggnadsentreprenör: Sydsvenska Betongbyggnads AB, Håssleholm.

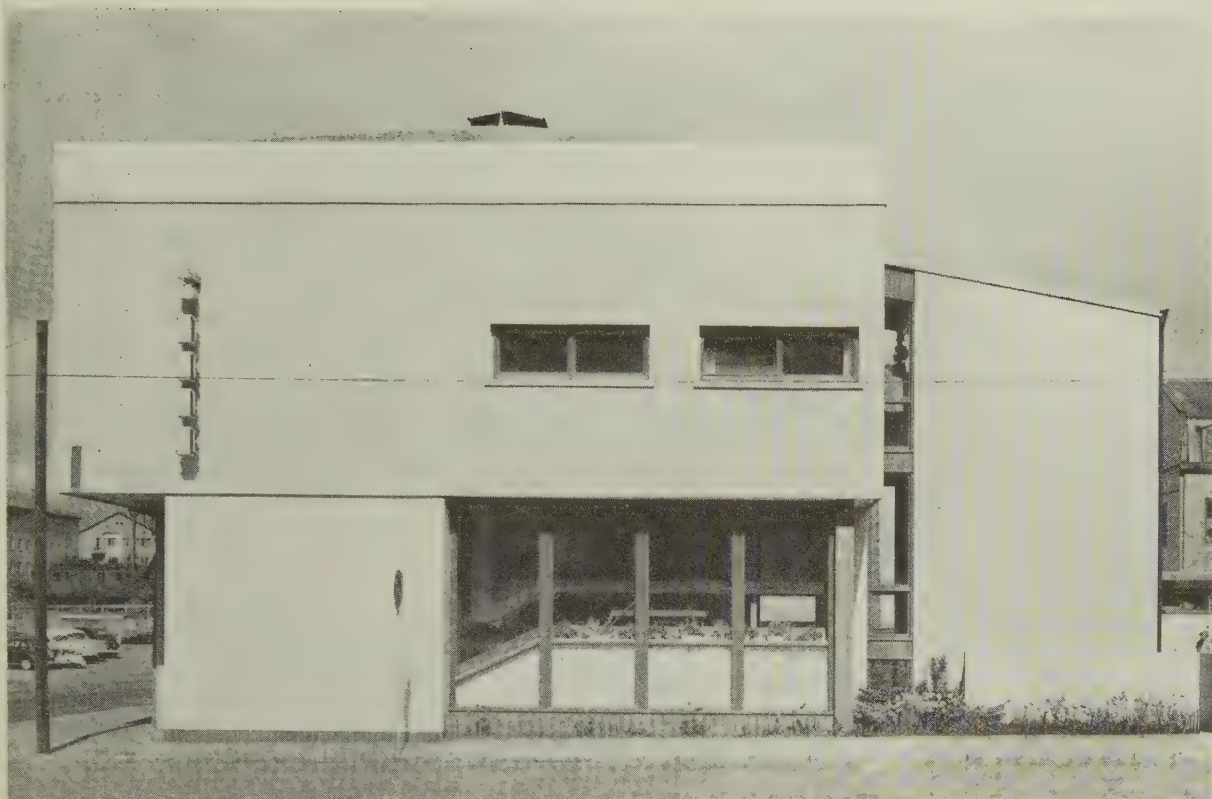
VVS-entreprenör: Bröderna Nilssons AB, Håssleholm.

Byggnadskonstruktioner: Civilingenjör Hans Widmark, Ingenjörfirman Jacobson & Widmark.

VVS- och elkonstruktioner: Telestyrelsens husbyggnadsavdelning.

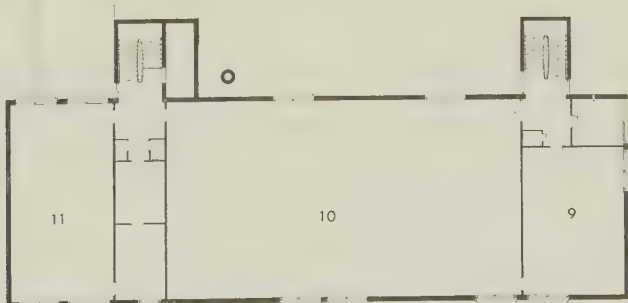
Medarbetare på arkitektkontoret har varit arkitekt SAR Lars Westman samt för vissa detaljer Bertil Fash architect AIA.

T. h: Plan av bottenvåningen

Därunder: Plan av våning 1 tr. Skala 1:500. 1. vestibul 2. allmänhetens rum 3. telegrafexpedition 4. kassa 5. kontor 6. lunchrum 7. kök 8. pers. omklädn. 9. korskoppling 10. automatsal 11. telefonsal

T. v: Interiör från automatsalen

Fotografier: Sune Sundah

Nedan: Interiör av allmänhetens rum

KYRKA VID BROMMAPLAN, Stockholm

Arkitekt SAR Örjan Lünig

DK 726.5 (485 Stockholm)

Brommaplan är en av Stockholms större trafikknutpunkter vid utfarten åt väster. Den ligger flackt och bebyggelsen från 1935–45 har en trist karaktär och förefaller att vara slumpartat utslängd.

Det är alltså ingen idealisk omgivning för en kyrka. Att byggherren ändå valt denna plats berodde på en önskan att dels placera kyrkan mitt i byn och dels göra de lokaler, som enligt programmet skulle sammanbyggas med kyrkan mera attraktiva ur kommersiell synpunkt. Dessa delar utgör ca 75 % av hela anläggningen och subventionerar kyrkans omkostnader.

Tomten, som utgör ett helt kvarter, har formen av en liksidig triangel och på detta sextiograders-motiv har kyrkan byggts. Tomtens centrala del har utformats till en »kyrkbacke» från vilken kyrkan, församlingssalen och ungdomslokalerna har sina entréer. De övriga utrymmena har varken fönster eller andra öppningar mot denna kyrkbacke vilken helt reserverats för församlingen.

Kyrkan vid Brommaplan är byggd för Bromma Baptistförsamling men är avsedd att vara en stadsdelskyrka, inte en sektkyrka. I sin arkitektur avspeglar den det närmande man för närvarande kan konstatera mellan den lutherska kyrkan och övriga kristna samfund beträffande uppfattningen om kyrkorummets utformning. Alla är numera överens om att kyrkan skall ha en sakral prägel och den gamla bönhustraditionen synes inte ha många förespråkare. Klocktornet är också det första som uppförts i Sverige utanför statskyrkan.

I detta fall har baptismens ritual, med vuxendop och fullständig nedsänkning i vatten, bestämt korets form. Från ett kapell under koret kommer dopkandidaterna upp längs korfönstret. Dopet sker i den centralt placerade dopbassängen i församlingens åsyn, varefter dopkandidaten går upp ur bassängen bakom kyrkans vänstra vägg, vilken där utgör en skärm.

Församlingen önskade att till kyrkan skulle kunna sammanslås en församlingssal. Genom kyrkans och församlings-

Forts. sid. 222

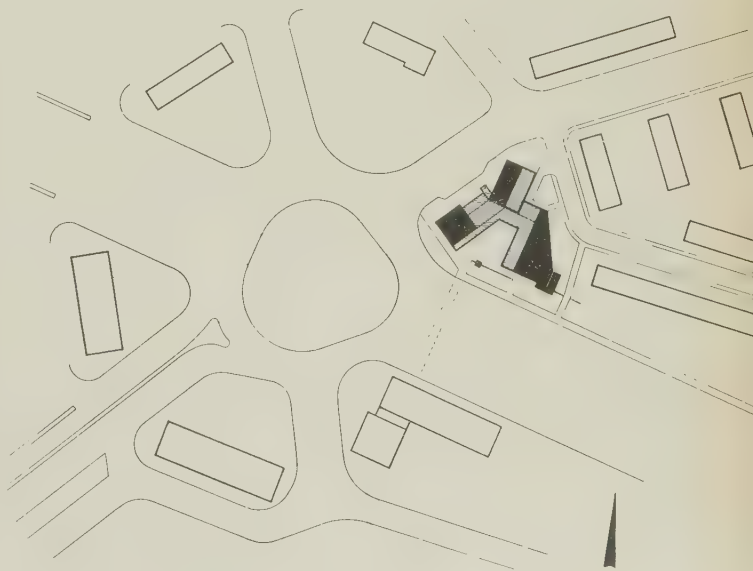
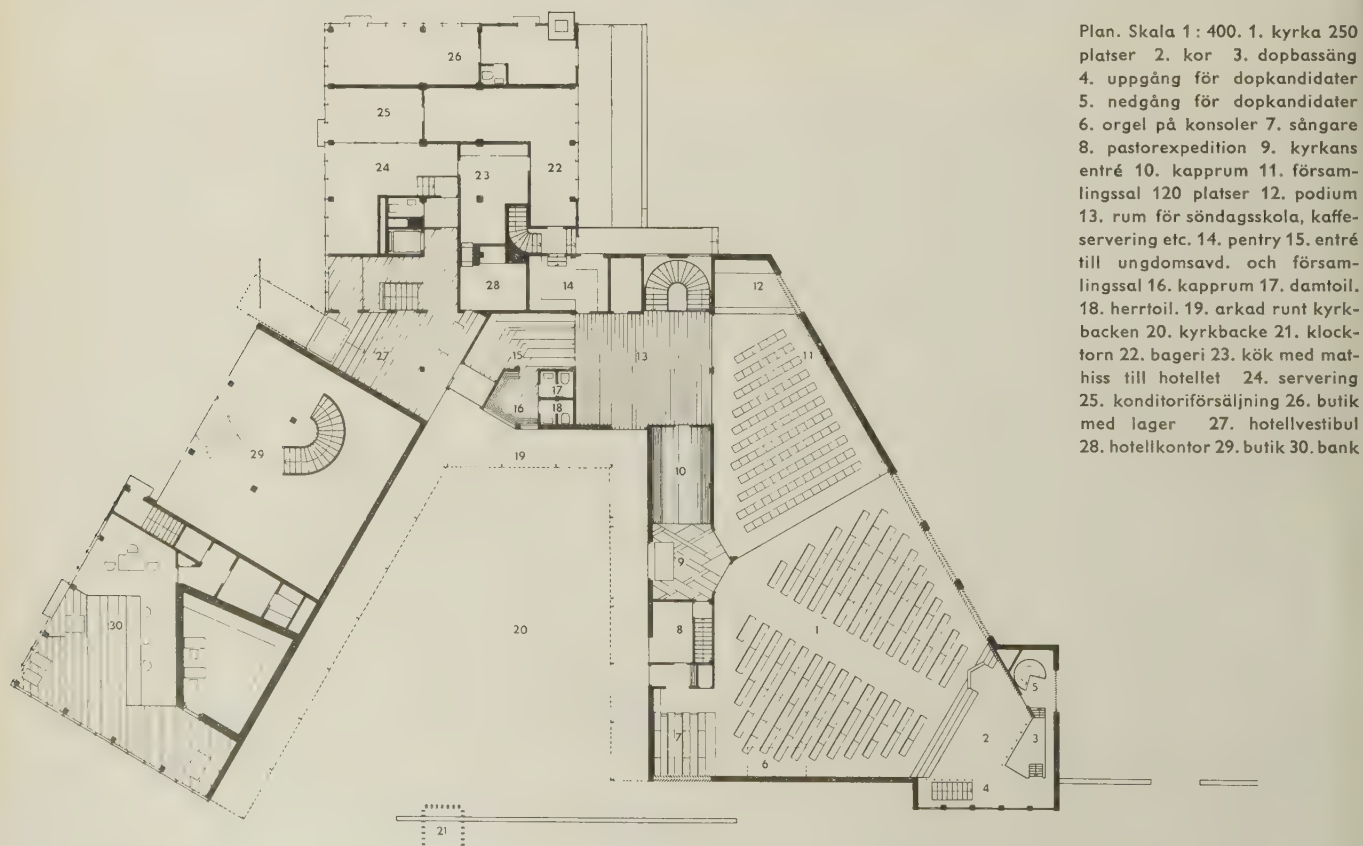

Foto: Lennart Olson

Ovan: Fasad mot Drottningholmsvägen. Skala 1 : 400

Nedan: Exteriör av kyrkan med klocktornet. Till vänster byggnadsdel med bank, försäkringskontor och butik

Ovan: Interiör av kyrkan

Nedan: Interiör av det under koret belägna kapellet

Forts. från sid. 219

salens vinklar erhålles en obruten processionsväg från kyrkentrén mot koret. Kyrkan och församlingssalen åtskiljes av en skjutvägg.

Sångarna har ett eget sångarpodium, en fanerad ljudsnäcka i kyrkans södra sida, centralt i kyrkorummet. Orgeln placeras på konsoler på kyrkans södra vägg.

Kyrkan har 250 sittplatser, sångarpodiet 30 och församlingssalen 120. Dessutom kan i ett utrymme vid ungdomsentrén, ytterligare 100 personer beredas plats. Detta senare utrymme kan sammanslås med församlingssalen. Det har ett anslutet pentry och kan öppnas ut mot kyrkbacken, vilken ibland kan tänkas användas för friluftsgudstjänster.

Församlingen har en omfattande ungdomsverksamhet, söndagsskola, scouting, hobbyverksamhet etc. Verksamheten riktar sig till all traktens ungdom och är inte begränsad till församlingen. Anslutningen har varit nästan alltför stor och problemet är att få tillräckligt med ungdomsledare. Ungdomslokaler omfattande klubblokaler, bibliotek, musikrum, filmrum, lek- och spelrum, hobbyrum är delvis förlagda 1 tr. ned.

Material

Kyrkan är byggd i betong med grov vit marmorkrosskonststen i fasaden. Kyrkans inre är putsat med naturfärgad slätputs utan extra behandling. Golvet av fasadtegel, slipat och bonat. Vid bänkarna är golvet av ekparkett. Samtliga snickerier i kyrkan är utförda i oregonpine.

Konstnärlig utsmyckning

»Den Gode Herden» å fondväggen i koret samt det polykroma korfönstret är utförda av konstnärinnan Julia Lüning. Figuren är utförd i sgraffito i samma väggputs som kyrkan i övrigt.

Det stora korfönstret är utfört i en enda glasstorlek vilket medfört avsevärd reducering av kostnaderna. På en del glas förekommer enkla, av alla kända, kristna symboler och de åtta saligheterna är textade i läsbara fält.

Kyrkorummets färger bygger helt på det infallande ljuset. Det huvudsakliga ljuset kommer genom det stora, högt sittande fönsterpartiet mot kyrkbacken. Dess sextiogradersmönster komponerat av arkitekten, är utfört i fyra glaskvaliteter, horisontellt linjeglase, vanligt fönsterglas, grått antikglas samt några inslag av ett starkt lysande citrongult glas. Dessa små glimtar av gult gör att kyrkan även under den grå årstiden får ett vänligt varmt ljus.

I det under koret liggande cirkelrunda kapellet har konstnärinnan Julia Lüning utfört en gobeläng i röda färger.

Rummet erhåller helt sitt ljus från denna, som belyses av två strålkastare, vilka utgör kapellets enda ljuskällor.

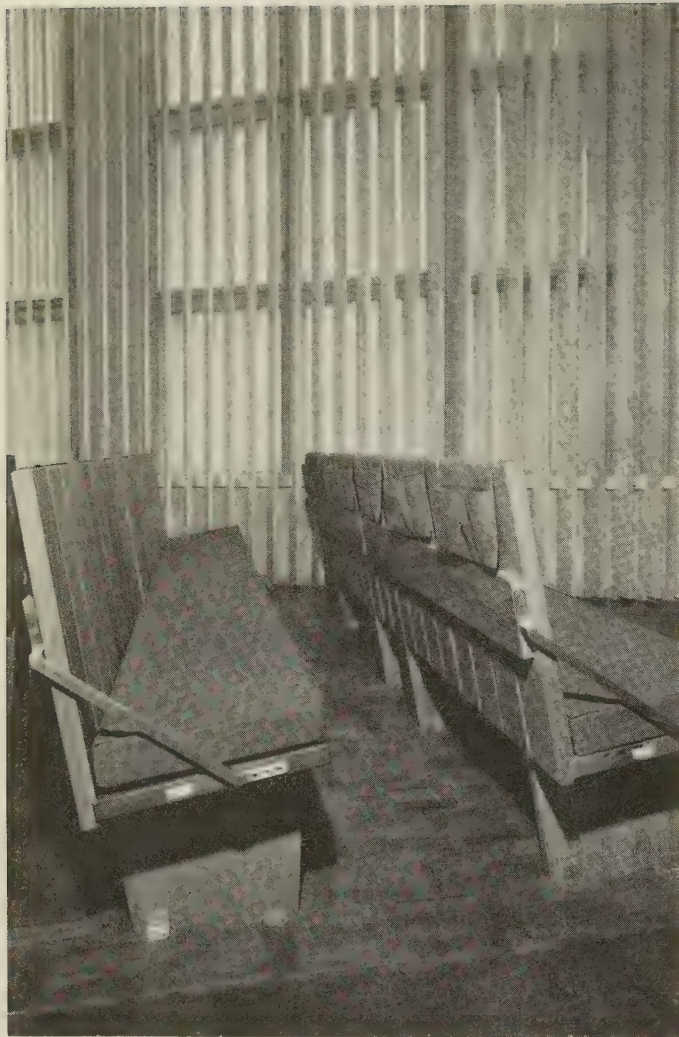
Inredning

I den protestantiska kyrkan hör kyrkbänken med sin permanenta prägel hemma. Det poängteras att kyrkan är till för en förkunnelse, som skall åhöras. I den katolska kyrkan har kyrkorummet mera sin funktion som ett heligt rum och där hör den lösa stolen hemma.

Konventionella kyrkbänkar ger dock rummet en tung karaktär och en tvärrandig plan, vilken bryter den riktning mot koret, som bör vara dominerande. I kyrkan vid Brommaplan har i bänkarna varje plats markerats och bänkarna har endast tre sittplatser var. Genom en speciell konstruktion har bänkbänkavståndet reducerats till 80 cm mot normalt ca 90 cm varvid sittplatsantalet kunnat ökas med 30. Bänkarna har i gavlar ett bronsbeslag som håller en långsgående bräda, i vilken de vertikalt ställda ryggbrädorna är infällda.

Koret med det polykroma glASFÖNSTRET. I förgrunden dopbassängen, t. höger uppgång från kapellet under koret

Ovan: Bänkarna i kyrkan Lösa skumplastdynor och psalmboksfickor av tyg. (SIR:s formreg. nr 57/1958)

Nedan: Fasadparti från konditoriet, beläget i hotelldelens bottenvåning

Samliga fotografier där ej annat angivits: Sune Sundahl

Vid de tillfällen då församlingen skall fira nattvard ställes, nedanför trappan upp mot koret, ett nattvardsbord, utfört i samma material som bänkarna.

Korets och kyrkans golv är lagda med Lina fasadtegel, liksom även dopbassängen. Belysningen i kyrkan sker genom strålkastare som står ovanför det 10 cm tjocka kyrktaket av betong, och lyser genom hål som också är öppningar för inblåsning av uppvärmd luft.

Övriga lokaler

Kvarterets höghus utgöres av ett hotell med 100 bäddar. Det planerades som ett fristående hotell, men Reso kom sedermera in som hyresgäst. I samband därmed ändrades hotellrummens inredning och byggnadsarkitekten har icke haft del i dessas nuvarande inredning. Samtliga rum har badrum (ej sittbadkar). Dubbelrummens planmått är 420x285 cm vilket väl kan betecknas som ett minimum. Hotellet har ingen fullständig restaurang, men i bottenvåningen finns ett konditori med bageri och från ett kök i samband med dessa lokaler leder en mathiss till hotellvåningarna så att exempelvis frukost kan serveras på rummen. Hotellvestibulen har kontakt med konditoriserveringen.

I huskuben mot själva Brommaplan har Stockholms Enskilda Bank sitt kontor för de västra förorterna. I vån. 1 tr. ligger ett försäkringsbolag. Ytterväggarna i denna del är utförda i 10 cm lättbetong med en yttre värmeisolering av 5 cm rockwool. Fasadmaterialet är mörkgrå hårdpressad eternit 10 mm med lister av eloxiderad aluminium vilka ligger på en stomme av bolidenimpregnerat furu.

Konsum har vidare ett varuhus inrymt i anläggningen. Dess största del ligger i en souterrainvåning som sträcker sig ut under gatan och in under kyrkbacken. Dessutom finns i källaren ett garage för 33 bilar.

Byggherre: Bromma Baptistförsamling.

Byggnadskonstruktioner: Civilingenjör Lars Wettermark. Värme, ventilation och sanitära konstruktioner: Ingenjör Sven A Klinga.

Elektriska konstruktioner: Ingenjör Gösta Sjölander.

Det behövs en hel världs produkter för att tillverka ett ton stål. Det är ett faktum, att Bethlehem Steel är kund till 41 länder runt hela jorden.

På denna världsmarknad köper Bethlehem Steel krom, tenn, volfram, mangan, flusspat, hampa, gummi, pappersmassa och kemikalier, som sedan skall bli stål eller användas på annat sätt i tillverkningen. Genom att köpa sådana kvantiteter är Bethlehem en faktor att räkna med i det ekonomiska livet i många länder — och ökar i sin tur många länders industriella resurser genom att leverera efterfrågade stålprodukter.

HELA VÄRLDENS KUND

**BETHLEHEM STEEL
Export Corporation**

25 Broadway, New York 4
U. S. A.

Telegramadress:
"BETHLEHEM, NEWYORK"

*Representerat genom Bethlehem Steel Export Company med kontor och
representanter i alla betydande städer över hela världen.*

I Sverige: Axel H. Ågren AB, Kungsgatan 4, Göteborg.

802Sw

Jämtlands läns bibliotek
Östersund har ritats av
arkitekt SAR Bo Cederlöf
och uppförts av byggmästare J.
Persson, Frösön.

GULLEX® I BRUK

Gör som på tusentals arbetsplatser från norr till söder; vinn lägre kostnader och kortare arbetstid med GULLEX — det hydrauliska bindemedlet för murning och putsning.

GULLEX är lätt att tillreda — blandas direkt ur säcken i en vanlig betongtombola på arbetsplatsen.

GULLEX blir mycket ekonomiskt i bruk — utan cementtillsats är GULLEX likvärdigt med KC 21.

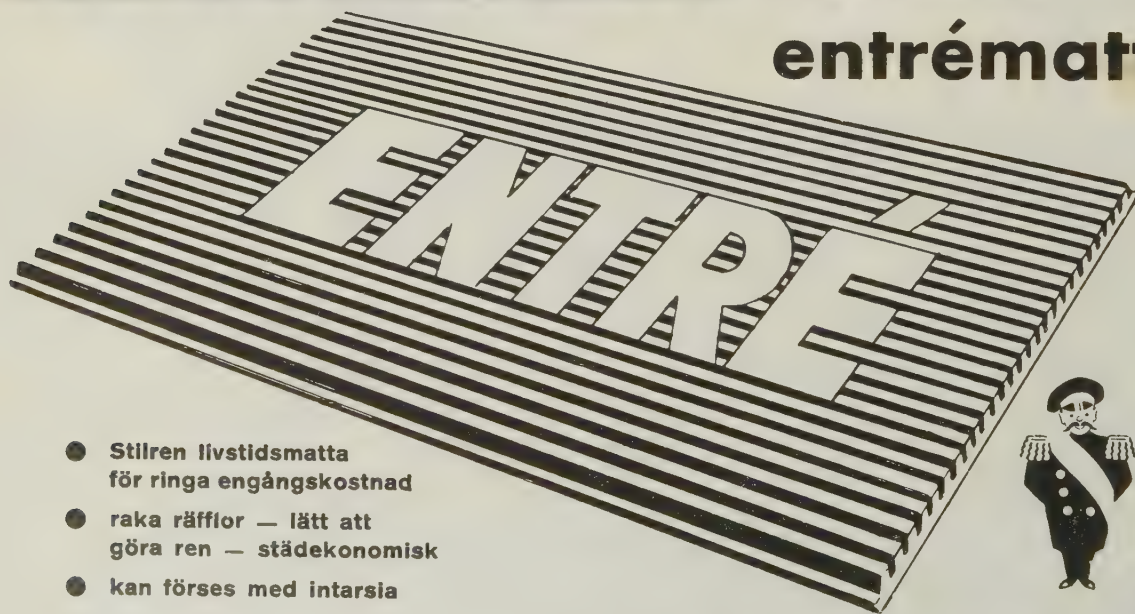

Brandstation med bostäder i Örnköldsvik.
Byggmästare: Entreprenad AB Bygg, Örnköldsvik.
Arkitekt SAR Johan Thorsén, Stockholm.

GULLHÖGENS BRUK • SKÖVDE

TRELLEBORG

RIBB entrématta

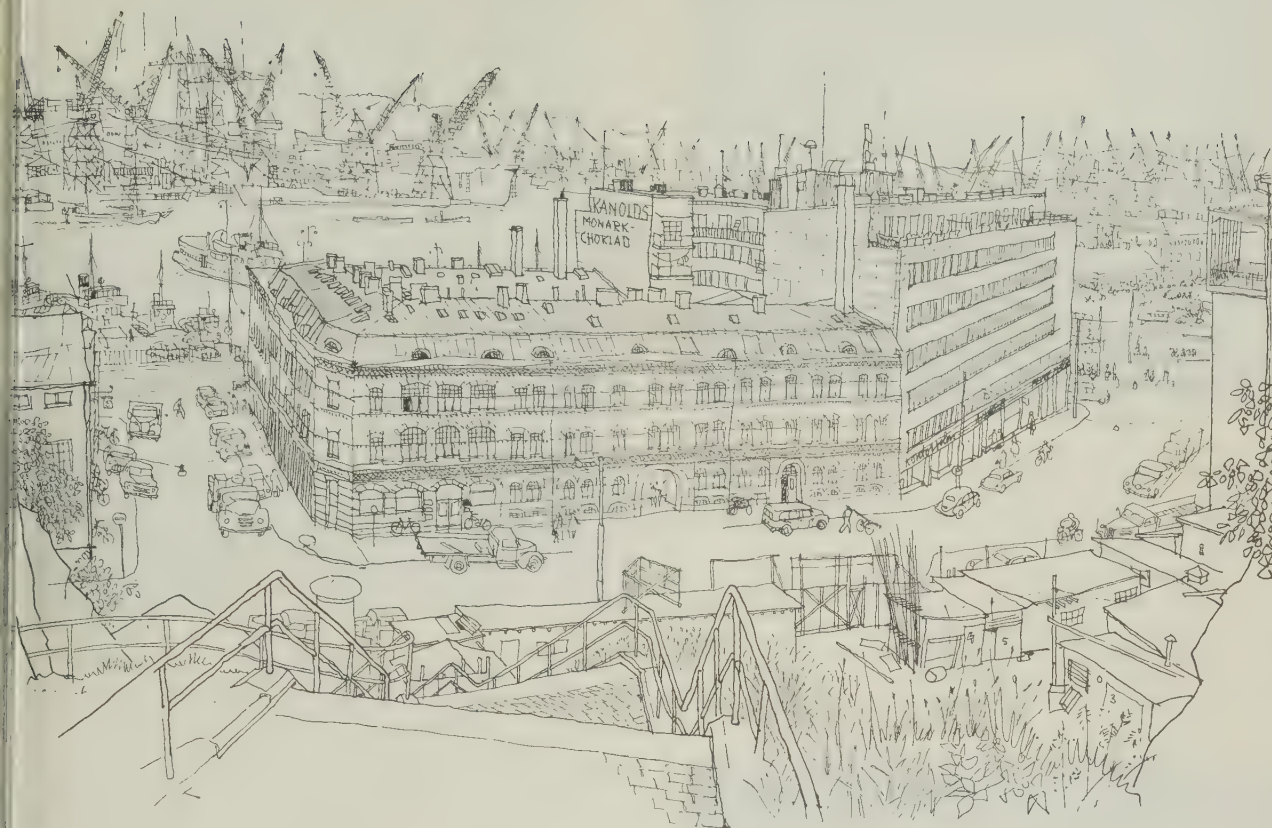
- Stilren livstidsmatta för ringa engångskostnad
- raka räfflor — lätt att göra ren — städekonomisk
- kan förses med intarsia
- starkare än granit
- Håll smutsen på mattan!

KVALITET • RESURSER • STÄNDIG UTVECKLING

TRELLEBORGS GUMMIFABRIKS AB, TRELLEBORG
Stockholm • Göteborg • Malmö • Jönköping • Norrköping
Örebro • Karlstad • Falun • Sundsvall

TECKNINGAR FRÅN GÖTEBORG

Av arkitekt Lars Holmer

aturen har sört för att Göteborg inte blev någon
formig stad. Gator antrar upp för bergen och
tupar ner.

Medanför Ottehallan sjuder stan av liv. Båtar
kommer och går, de stora kranarna svänger, tåg-
lätt rasslar fram och tillbaka, man hör motor-
mattor, vrålade sirener, nithamrarna från de
stora varven på andra sidan älven och de vim-
lande, skrikande måsarna — allt smakar hav.

Karaktistiskt för Göteborg är bebyggelsen med
s. k. landshövdingehus. År 1866 bestämdes
efter sorgliga erfarenheter genom de stora elds-
vådorna, att trähus inte fick byggas i mer än
två våningar. Man hittade då på att bygga en
undre våning av sten och två trävåningar ovanpå.
Detta underkändes av de kommunala myndighe-
terna men efter besvär godkändes det av dåva-
rande landshövdingen Albert Ehrensvärd. Efter
 honom fick husen heta landshövdingehus. De
har erbjudit relativt rymliga och billiga bostäder
men anses inte bidra till att försköna stan.

Att bo i glashus

I Kingston upon Thames i England är detta glashus beläget (bilden ovan). Byggherren – arkitekten heter Hugh Pope, verksam i Kingston. Trångboddhet uppges vara anledningen till skapelsens tillkomst.

Huset ligger i trädgården som ett annex till deras ordinarie bostad. Det byggdes på två veckor av arkitekten och hans hustru med hjälp av en glasmästare. Kostnad ca 6 000 kronor. På kvällarna sätter man upp lösa skärmar som skydd för insyn.

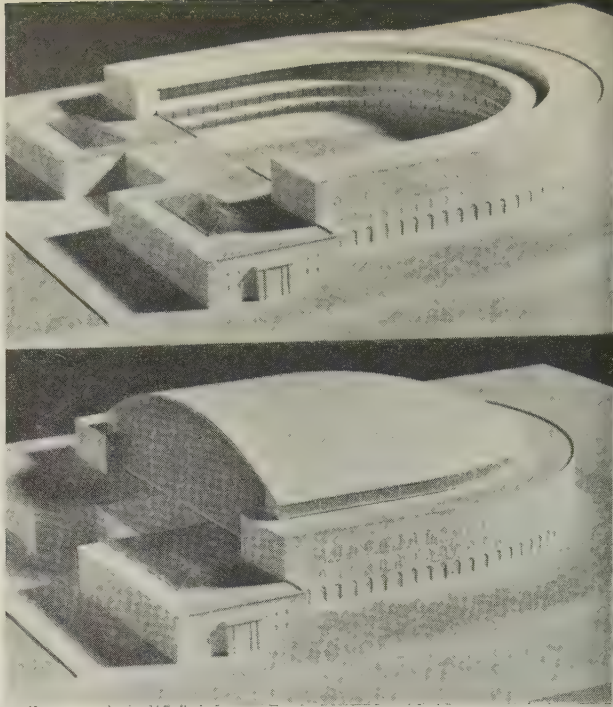
Grannarna kallar det för observatoriet. Mr Pope själv benämner det »a space dome». *Foto: PRESSENS BILD*

En dansk villa

Danskarna är med rätta berömda för sin villabyggnadskonst, som kännetecknas av en utsökt balans mellan nya idéer och tradition. Men alla villor håller ju inte riktigt stilen. Denna villa (bilden ovan), belägen i ett litet villaområde på Jylland, tillhör med sitt krenelerade takkrön de mer säregna bidragen till den danska villabyggnadskonsten. De yppiga stockrosorna på muren är mycket vackra.

Foto: BYGGMÄSTAREN

Kongresshallen i Nürnberg

De två modellfotografierna ovan föreställer kongresshallen i Nürnberg, som påbörjades av Hitler men som aldrig fullbordades. Den halvfärdiga hallen som saknar tak användes stundom som utställningslokal. Man har nu emellertid beslutat att bygga om hallen till en sporthall för ca 20 miljoner D-mark. Det självbärande taket skulle i så fall få en fri spännvidd av 195 meter. Hallen skulle maximalt kunna rymma 120 000 åskådare och blir i så fall den största inomhusarenan i världen.

Foto: UNITED PRESS

Drömmen om ett eget hem

Moderna amerikanska villor får man ofta se publicerade i arkitekturtidskrifterna. Men i tusentals fall ser amerikaner dröm om en egen villa ut som bilden nedan till vänster, som visar tvåfamiljsvillor byggda 1957 i en förort till Philadelphia. Invändigt kan de vara relativt trivsamt planerade. Färgsättning företrädesvis i rosa och babyblått. Priset är 11 000 dollar och uppåt per lägenhet om vardagsrum, tvärrum eller tre sovrum med var sitt bad, litet kök. Hobbyrum, tvättstuga och garage i källaren.

Bilden är insänd av arkitekt Kurt Fendrich, Philadelphia.

En ny rivningsmetod

En rivningsentreprenör i New Jersey har nyligen försökt sig på en ny metod att riva hus (bilden nedan). Han använde sig helt enkelt av ett par förhyrda 45 tons Sherman tanks som utan större svårigheter puttar omkull gamla hus byggda av trä. En relativt förnuftig användning för sådana apparater.

Foto: UNITED PRESS

danstående böcker har insänts till tidningen för omnämnande eller recension. försäljs genom AB Tidskriften Byggnadstarens förlag endast där så direkt an

Garten und Wege im Garten av Otto Valentien. Hef 3 der Schriftenreihe der deutschen Gesellschaft für Gartenkunst und Landschaftspflege. Verlag Georg D W Callway, München 1958. 80 sid. Rikt illustrerad. Pris 12.50 DM

Bygd och natur. Arsbook 1958 (nr 2). Utgiven av Samfundet för Hembygds- och Riksförbundet för Bygde- och Landskapsvård. Stockholm 1958. 192 sid. Rikt illustrerad

Planning outlook. Editor J S Allen. The Journal of the school of town and country planning. King's college, University of Durham. Vol. IV: No 4. Durham 1958. 60 sid. Illustrerad. Pris 6d

Levulun new town. Haifa bay area av Karl H Baruth. Israel Business Books. Haifa 1958. 82 sid. Illustrerad. Pris L 5.-, \$ 2.75, £ 1.0.0

10 International asbestos-cement review. April 1958. (Feriehus) Girsberger, Kirchgasse 40, Zürich. 50 sid. Rikt illustrerad. Pris 3: 60 kr.

Architects' detail sheets, del IV. Utgiven av Edward D Mills. Iliffe and Sons Limited, London 1958. 230 sid. Rikt illustrerad. Pris 30/- net

Contemporary Danish architecture av Finn Monies och Bent Røgind. Arkitektens forlag, Köpenhamn 1958. 88 sid. Rikt illustrerad. Pris 32 D Kr

Dansk Form (Danish Design). Arkitektens forlag, Köpenhamn 1958. 76 sid. Rikt illustrerad. Pris 18.00 D Kr

Kunststoffe im Raum av E Jakubowski och F Nitsch. Verlag Georg D W Callway, München 1958. 276 sid. Rikt illustrerad. Pris 58 DM

Statens finanser av Sture Eskilsson. Samnällsdebatten 11. Skriftserie utgiven av Byrån för ekonomisk information. Stockholm 1958. 74 sid. Illustrerad. Pris 3 kr

Bostadsbyggandet 1954 och 1955. Sveriges officiella statistik. Byggnadsverksamhet och bostadsförhållanden. Utgiven av Kungl. Bostadsstyrelsen. Stockholm 1958. 173 sid. Illustrerad med tabeller och bilaga. Pris 3: 50 kr

Fenster aus Holz und Metall av Adolf G Schneck. 6 neu bearbeitete Auflage. Julius Hoffmann Verlag, Stuttgart 1958. 198 sid. Rikt illustrerad. Pris 48 DM

Årsredovisning för Göteborgs Stads Bostadsaktiebolag och GSB:s Tvättjänst Aktiebolag. Verksamheten år 1957. Göteborg 1958. 115 sid. Illustrerad

Architektur-Wettbewerbe. Hef 24. Neue Berufsschulen. Karl Krämer Verlag, Stuttgart 1958. 120 sid. Rikt illustrerad. Pris 11.80 DM

Wohnhochhäuser (Punkthäuser-Point blocks-Immeubles tours) av Paulhans Peters. Verlag Georg D W Callway, München 1958. 104 sid. Rikt illustrerad. Pris 17.50 DM

Wohnen in Skandinavien av Th Andresen och Bitten Jordan. Julius Hoffmann Verlag, Stuttgart 1958. 120 sid. Rikt illustrerad. Pris 34 DM

Nordiske småhus. Utgiven till Nordisk Byggedag VII i Oslo 1958. Huvudredaktör Helge Abrahamsen. 208 sid. Rikt illustrerad. Pris 21: 50 kr. Distribueras av AB Svensk Byggtjänst, Stockholm

BYGGNADSTÄVLINGAR

Tävling om krematorium och begravningsplats vid Räcksta, Stockholm

Vid tävlingstidens utgång hade 55 förslag inkommit. Prisnämnden beslöt utdela följande pris:

1:a pris, 12 000 kronor, till förslag nr 35 »Var dag» författat av arkitekt SAR Klas Fåhræus och trädgårdsarkitekt FST Gunnar Martinsson, Stockholm. Medhjälpare: teknolog C E Montgomery och ingenjör Jan Wiman.

2:a pris, 7 000 kronor, till förslag nr 54 »Ensemble» författat av arkitekt Per Å Friberg, Alnarp, Malmö.

3:e pris, 5 000 kronor, till förslag »David» författat av arkitekt SAR Gustav Kaunitz och arkitekt Roland Hofstetter, Stockholm.

Dessutom beslöt prisnämnden inköpa följande förslag:

För 3 000 kronor förslag nr 38 »Transit» författat av arkitekt SAR professor Sven Ivar Lind, Stockholm. Medarbetare: arkitekter Axel Kandell och John Kandell, ingenjör Henry Elander och fröken Catharina Torell.

För 2 000 kronor förslag nr 3 »Aspekt» författat av arkitekter SAR Jan Ericsson, Torgny Gynnerstedt och Bengt Ågren, Vällingby.

För 2 000 kronor förslag nr 5 »Äng och tjärn» författat av arkitekt SAR Åke E Lindqvist, Stockholm. Medhjälpare: arkitekt Georges Berger.

För 2 000 kronor förslag nr 14 »Requiescat in pace» författat av arkitekt SAR Kjell Ödeen och arkitekt Roger Lack, Stockholm. Medarbetare: arkitekt Martin Michaelis.

För 2 000 kronor förslag nr 33 »Treklang» författat av arkitekt SAR Folke Hederus och trädgårdsarkitekt FST Ulla Bodorff, Stockholm. Medarbetare, arkitekt Jens Carlsen och arkitekt Milo Huttner.

Prisnämnden utgjordes av borgarrådet Helge Berglund, statskommissarie Gunnar Britth, direktör Tage Attermark, ar-

kitakter SAR stadsträdgårdsmästare Holger Blom, professor Paul Hedqvist, Sven Markelius och Jan Wahlman.

Inbjuden tävling om församlingshem i Huddinge

Inom föreskriven tid hade tre av de inbjudna fyra arkitekterna inlämnat programliga förslag. Den fjärde hade på grund av sjukdom varit förhindrad följande tävlingen.

Vid en jämförelse av förslagen sinsemellan har prisnämnden funnit

att förslaget med motto »Gård» har sina främsta förtjänster i sin gårdsutformning och nybyggnadernas anpassning till Klockargården men har brister i planhänseende samt anläggningens uppbyggnad och silhuetverkan,

att förslaget med motto »Cortile» har sina främsta förtjänster i sin miljögestaltning och enhetliga karaktär men har brister beträffande planlösningsekonomi och fasadernas något schematiska utformning och

att förslaget med motto »Den blomstertid» har förtjänster från funktionell och ekonomisk synpunkt men har påtagliga brister i grupperingshänseende och beträffande den arkitektoniska detaljutformningen.

Icke något av förslagen kan i oförändrat skick lämpligen läggas till grund för utförande.

Under bedömningen har fråga uppkommit om att uppföra anläggningen i etapper. För samtliga förslag gäller, att en etappindelning är möjlig, i varje fall efter den bearbetning, som av andra skäl skulle vara motiverad.

Prisnämnden har beslutat att sätta förslaget med motto »Cortile» i främsta rummet med hänsyn till att dess förtjänster tillmätts högre värde än de övriga förslagens och att samtidigt de ovan påtalade bristerna är av sådant slag, att de kan bortarbetas med bibehållande av förslagets värdefulla huvudutformning.

Vid namnsedlarnas brytande befanns att förslaget med motto »Cortile» författats av arkitekt SAR Sture Frölen, Stockholm, »Gård» författats av arkitekt SAR Rolf Engströmer, Stockholm, och »Den blomstertid» författats av arkitekt SAR Åke Porne, Stockholm.

Prisnämnden utgjordes av byrådirektör Eric Brolinson, kontraktsprost Carl Fromén, arkitekter SAR stadsarkitekt Evert Trovik, Huddinge, Lennart Uhlin och Börje Wehlin, Stockholm.

Tävling om nybyggnader för nämndhus och polishus i Karlstad

Vid tävlingstidens utgång hade 65 förslag inlämnats.

»Bland de förslag, som ansetts bära ifrågakomma för pris, har prisnämnden funnit nr 31, 10 och 25 ha särskilda förtjänster framför de övriga och att förslagen, vart och ett i sin art anvisat vä-

gar för uppgiftens lösning. Förslag nr 31 bör särskilt framhållas för sin väl proportionerade uppbyggnad och sin hänsynsfulla anpassning till miljön. Förslag nr 10 karakteriseras av skickligt gjord fri gruppering av byggnaderna i det som park behandlade kvarteret och förslag nr 25 har sitt värde i en klart och konsekvent genomförd arkitektonisk utformning.»

Prisnämnden beslöt fördela pris och inköp enligt följande:

1:a pris, 12 000 kronor, till förslag nr 31 »Ulmus» författat av arkitekter SAR Karl Anders Alexanderson och Olof Strömberg, Farsta resp. Täby.

2:a pris, 5 000 kronor, till förslag nr 10 »Almqvist» författat av arkitekter SAR Lars-Erik Havstad, Gunnar Høllström och Göran Lindell, Karlstad.

2:a pris, 5 000 kronor, till förslag nr 25 »Civitas» författat av arkitekt SAR Tomas Landherr, Stockholm.

Inköp, 8 000 kronor, till förslag nr 2 »Terrass» författat av arkitekter SAR Carl Gösta Uddén och Olle Wählström, Stockholm.

Inköp, 2 500 kronor, till förslag nr 14 »Almenhet» författat av arkitekt SAR Nils Lönnroth och arkitekt Berndt Riemer, Stockholm.

Nämnden har vid avvägningen av de olika prisbeloppen varit bunden av ett i programhandlingarna fixerat första-prisbelopp om 12 000 kronor. Detta tillika med nämndens önskan att genom ett relativt högt inköpsbelopp markera sin uppskattning av förslag nr 2 har medfört större differens mellan penningbeloppen för första och andra pris än som eljest har varit motiverat.

Prisnämnden anser att förslag nr 2 har betydande förtjänster framför de övriga, trots att det på en väsentlig punkt icke uppfyller programmets fordringar. Nämnden vill därför rekommendera att författaren till detta förslag beredes tillfälle att bearbeta sitt projekt, särskilt med hänsyn till den ålderdomliga miljöns krav.

Prisnämnden utgjordes av David Palmqvist, intendent P G Lundberg, arkitekter SAR länsarkitekt Erik Fernqvist, stadsplanarkitekt Carl-Fredrik Holmer, Karlstad och Jan Wallinder, Göteborg.

Tävling om hustyper för småhusbebyggelse

Tävlingen hade utlysts av EGNA HEM, AB Myrsjöhus, AB Vetlandahus och vid tävlingstidens utgång hade 177 förslag inlämnats.

»Prisnämnden vill med anledning av tävlingsresultatet framhålla följande allmänna synpunkter.

Alla anspråk, som i dag ställs på småhusets planering tar givetvis sikte på en god bostad. Planeringen spänner i detta syfte över ett allt vidare fält, från behandling av plan och områden till byg-

ge och förvaltning. För att klargöra denna bostadsforms egenskaper och möjligheter har gjorts och görs f. n. många insatser. Flera omfattande utredningar pågår. Dessa allmänna förhållanden har varit av betydelse vid bedömningen av tävlingen.

Tävlingen infaller sålunda i en tid av stark aktivitet kring småhusets problematik. Detta återspeglas inte minst i tävlingsförslagen. De ger skiftande konsekvenser när det gäller att bedöma bruksmässiga värden och ekonomi. Speciellt påfallande är inte minst de stora variationerna i bostadens tekniska utrustning samt i stadsplanlösningarna. Variationerna i planorganisation sker i denna tävling liksom i andra bostadstävlingar under 1950-talet i många fall genom ett laborerande med matplats, öppna hallutrymmen och vardagsrum. Planlösningar vilkas syfte varit att pröva för svenska hem nya sätt att sova, äta eller umgås har prisnämnden funnit vara av mindre betydelse i en tävling av detta slag. Några väsentliga planmässiga eller ekonomiska värden har härigenom som regel icke uppnåtts.

Bland tävlingsförslagen har prisnämnden utvalt till pris och inköp de tävlingsförslag som ansetts innehålla de bästa uppslagen för en fortsatt bearbetning till hustyper i EGNA HEM:s produktion.

Härvid har prisnämnden satt förslag nr 31 »Long John» främst på grund av dess allmängiltiga och enkla plandisposition i förening med en särskilt förtjänstfull utformning av enskilda rum, rums-sammanhang och uppbyggnad. Förslaget anknyter på ett realistiskt sätt till de senaste årens bostadsplaneringsdebatt och bör vara väl ägnat att bjuda familjer av olika sammansättning ett både väl fungerande och trivsamt hem.

Prisnämnden har beslutat utdela tre andrapris till förslag nr 141 »Korridorpolitik», nr 148 »Fram för familjen» IV och nr 150 »Stadshus för fyra». Dessa förslag skiljer sig avsevärt från varandra i planlösningen och ger skilda konsekvenser ur användningssynpunkt. Nr 141 och nr 148 är vidareutvecklingar på tidigare planschema men skickligt och konsekvent genomförda. Nr 148 bygger på erfarenheter som de senaste åren vunnits beträffande småhusets miljö.

Dessutom har prisnämnden enats om att inköpa förslagen nr 172 »Åsa», nr 78 »mott och mal» samt nr 119 »ringdansen» för 1 000 kronor vardera. Dessa förslag har idémässigt stora förtjänster men är ej tillfredsställande detaljarbetade.»

1:a pris, 8 000 kronor, nr 31 »Long John» utfört av A 4-arkitekter SAR Tage Hetzell, Lennart Lundström och John Sjöström.

2:a pris, 3 000 kronor, nr 141 »Korridorpolitik» utfört av arkitekt Karl Wennerholm, Uppsala.

2:a pris, 3 000 kronor, nr 148 »Fram för familjen» IV utfört av arkitekt Sture Johansson, Göteborg.

2:a pris, 3 000 kronor, nr 150 »Stadshus för fyra» utfört av arkitekter SAR Ingegerd och Lars Agren, Göteborg.

Inköp, 1 000 kronor, nr 72 »Åsa» utfört av arkitekt Lars Olof Torstensson Lidingö.

Inköp, 1 000 kronor, nr 78 »mott och mal» utfört av arkitekter SAR Bo Ahlström och John Sjöström, Stockholm.

Inköp, 1 000 kronor, nr 119 »ringdansen» utfört av arkitekter SAR Evald Jonnergård och Reed Andersson, Vätternäs, resp. Jönköping.

Bland de förslag som kvarstod till slutbedömning var bl. a. förslag nr 156 »En 4 i kvadrat», vilket förslag beslutades inköpas av företaget. Detta förslag var utfört av arkitekt Sven Karlsson Alvesta.

Prisnämnden utgjordes av verkst. dir. i EGNA HEM Berth Järnlund, heminredningsarkitekt fru Lena Larsson och arkitekter SAR Lars Bryde, byråchef Axel Grape, professor Gunnar Henriksson, Stockholm.

UTLYSTA TÄVLINGAR

Tävling om inredning av två butiker

För att vidga sina produkters användningsområden och låta svenska inredares erfarenhet och önskemål påverka utvecklingen utlyser Skandex-inredning en allmän pristävling för arkitekter och inredare.

Tävlingsuppgiften består i inredning av två olika butiker ur valfritt åtta branscher.

Prissumman för tävlingen är 10 000 kronor, fördelad på ett förstapris om 5 000 kronor och ett andrapris om 2 000 kronor, varefter resterande belopp används för inköp av icke prisbelönade förslag.

Tävlingsunderlag erhålles mot skriftlig rekvisition och rekvisitionsformulär kan erhållas direkt från Skandex-Inredning, Ekbacksvägen 44, Bromma.

Tävlingsbestämmelserna har utformats i samråd med SIR:s styrelse och förslagen kommer att bedömas av en opartisk jury bestående av Köpmannainstitutets rektor Ivan Larsson, inredningsarkitekt SIR Erik Karlström (utsedd av styrelsen för Svenska Inredningsarkitekters Riksförbund SIR) och försäljningschefen vid Skandex-Inredning ingenjör Nils Wendel.

Uppgift	Inlämn.-tid	Se Byggn.
Stads- och polishus i Falun	31 okt 1958	Nr A 4-58 sid. XX
Skolanläggning i Lindesberg	2 dec 1958	Nr A 8-58 sid. 64
Stadsdelsförnyelse i Köpenhamn	2 febr 1959	Nr A 9-58 sid. 72

Lämna reproduktionsdugliga tävlingsritningar

Gårdagens Arkitektur

Dagens Arkitektur

Glaset Arkitektur

M. L. C. Building
Brisbane-Australia
Vitr Glasat med
Univerbelglas

Univerbel

maskinglas

AKTIEBOLAGET HENRIK WRETHMAN - BOX 3161 - STOCKHOLM
UNION DES VERRERIES MÉCANIQUES BELGES S. A. - 29, QUAI DE BRABANT - CHARLEROI - BELGIEN

källaren i köket

KOMBI-KYL

ger Er
allt i ett:

1 förvaringsskåp	4 speceriskåp
2 frysfack	5 kylt konserverkåp
3 kylskåp	6 kylt rotfruktskåp

Att bygga källarlöst är god ekonomi, men samtidigt uppstår problemet med förvaringsutrymmen. KOMBI-KYL är rätta lösningen härpå. Det underlättar både hyggfolkets arbete och arbetet för husmor i köket.

KOMBI-KYL är helt i plast, passar alla standardinredningar och täcker behovet av all matförvaring. Räkna med vinst — räkna med KOMBI-KYL. För närmare upplysningar kontakta

AB BYGGPRODUKTER

Russinvägen 13 • Tel. 947667
Stockholm — Farsta

(Forts från sid. XVIII)

bestående av byråchefen Evert Strokirk i bostadsstyrelsen, tekn. dr Meise Jacobsson i statens nämnd för byggnadsforskning, Konsumentinstitutets chef direktör Anna-Greta Hybbinette och hr Ernst Jungen, Göteborg, besökt de tre storstäderna Moskva, Leningrad och Kiev. Resan var en svarsvisit på ett besök som en stor grupp av ryskt byggnadsfackfolk med byggnadsministern i spetsen gjorde hos oss nyligen.

— Detta byggnadsprogram skulle inte kunna gå att genomföra utan en långt driven industrialisering, framhåller generaldirektör Johansson, och en sådan växer också fram med enorm hastighet i Sovjet. Meningen är att arbetet på byggsplatsen skall inskränkas till minsta möjliga montagejobb med hissar och maskiner — byggnadselement som t. ex. bjälklag och väggar förfärdigas i stationära fabriker och forslas sedan direkt ut till byggsplatsen. Genom fabriksarbetet minskas behovet av yrkesskickliga hantverkare, byggtiden blir kortare, kostnaderna mindre.

Tre skift

I själva verket är det häpnadsväckande hur fort arbetet går undan. Vi såg ett stort femvåningshus som uppförts på fyra månader. Hos oss skulle det tagit tre—fyrdubbla tiden. Men så arbetas det också dygnet runt i tre skift.

En mycket intressant sak är hur man försöker stoppa tillväxten av de största städerna, som redan brett ut sig ofantligt och skapat många svårigheter med sin otymplighet. Man går konsekvent in för att ej förlägga några industrier eller andra arbetsplatser till de större städerna och vill på så sätt hejda tillväxten genom inflyttning.

I stället planerar man satellitstäder på liknande sätt som skett i England (hos oss är Vällingby i viss mån en motsvarighet). I en vid krets kring Moskva men även i Leningraddistriktet planeras dessa städer för ca 60—

65 000 invånare och för planeringen har inbjudits åtskilliga arkitekter både från England och de nordiska länderna — en storartad chans, tycks det mig, säger generaldirektör Johansson — för ambitiösa yngre arkitekter som är sinnade för teamwork.

I de stora städerna bygger man mest 4—5-våningshus och i dessa mest 2-rummare. Lägenheterna är väsentligt mindre än motsvarande svenska, bl. a. är både kök och badrum betydligt snävare tilltagna, ofta är det bara frågan om kokvrår.

2-rummare på 40 kvm

Men när man talar om yttinnehåll i sovjetiska lägenheter måste man komma ihåg att ryssarna använder ett helt annat måttssystem än vårt och utesluter kök, badrum, kommunikationsutrymmen o. dyl. i ytberäkningen, en direkt jämförelse mellan svenska och ryska lägenhetsytor är därför svår att göra. Men omräknat på vårt sätt blir den sovjetryska tvårummaren inte stort mer än 40—45 kvadratmeter.

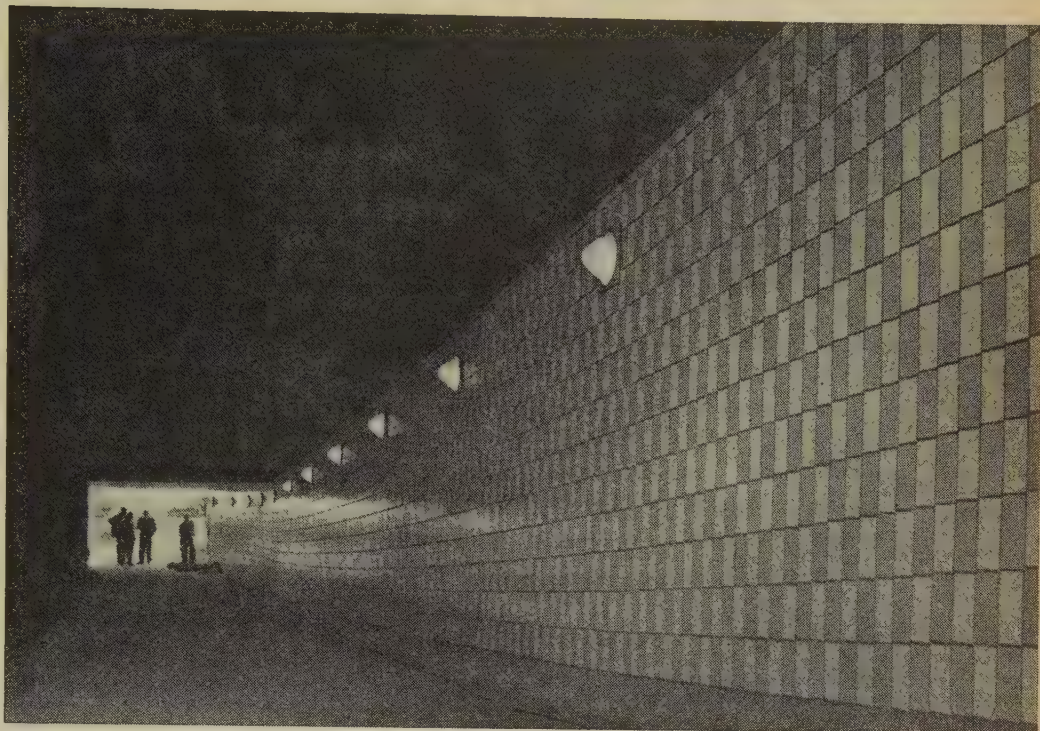
Svensk förebild

Den tekniska utrustningen i de ryska köken är också underlägsen vår, men också här måste man minnas att de svenska köken är enastående i världen i fråga om standard. Även beträffande köksstandarden har det i Ryssland skett en utveckling på senare år. På ryskt håll anser man det svenska köket förebildligt och arbetar i den riktningen — man har t. o. m. låtit göra en översättning till ryska av Konsumentinstitutets köksbroschyr.

Gasspis (för uppvärmning med naturgas), diskbänk och hygglig skåpinredning ingår i rysk köksstandard liksom plats för kylskåp — dock inte skåpet självt. Men kylskåp och tvättmaskiner ser man flitigt på bostadsutställningar i Sovjet.

(Ur ST-T 13/10 1958)

Nya tunnelbyggen som fått "Höganäs 3V-standard"

Denna tunnel under
Ärtäljevägen vid Årsta-
dal är ett nytt exempel
på underjordsbyggen,
som fått högre standard
med Höganäs-klinker.

Höganäs-klinkern är vacker, var-
aktig och variationsrik — har den
en reklang av materialegenskaper, som
kan ge varje bygge ökat värde och
högre standard, Höganäs "3V-stand-
ard".

VACKER: Höganäs-klinkern finns
i ett flertal format och ytstruk-
turer och i över 200 färgnyanser.
Denna färgrikedom i förening med

klinkerns estetiska egenvärde ger
nästan obegränsade möjligheter att
uppnå dekorativa effekter.

VARAKTIG: Höganäs-klinkern
motstår kemiska och klimatiska på-
frestningar, den är krackeleringsbe-
ständig, tål stötar och slag och behål-
ler alltid sin fräschör. Med Höganäs-
klinkern vinner man därför under-
hållsfrihet.

VARIATIONSRIK: Förutom på
traditionellt sätt kan plattsättning
med Höganäs-klinker ske genom
elementbygge, som på ett smidigt
sätt anpassar det tidlösa keramiska
materialet till de modernaste bygg-
metoder.

*Diskutera med Höganäs Byggmaterial-
service hur Höganäs-klinker kan ge
Ert bygge mervärde.*

Vid Stockholms T-banebygge
har man återigen valt Höganäs-
material. I den nya gångtunneln
vid S:t Eriksplan är väggarna
klädda med glaserade
Höganäs-klinker i pastellgrått,
krämigt och blått.

Höganäs glaserade klinker i
garagenedfart i Norrtulls-
palatset i Stockholm betyder
prydliga, färgglada väggar, som
slår ifrån sig sot och smuts
och tål hårda törnar.

HÖGANÄS

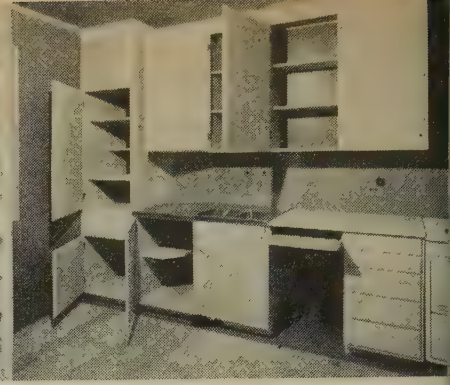
HÖGANÄS-BILLESOLMS AKTIEBOLAG, TEL. HÖGANÄS 42300

Butiksinredning tillverkad vid RYAB Snickerifabrik. Material 16 och 19 mm RYAB spånskiva, ytfäner: makoré.

Butiksinredning tillverkad vid Ry AB Snickerifabrik. Material 16 och 19 mm RYAB spånskiva, ytfäner: kalkad ek.

Köksinredning före målning. Material: Lunkor 19 mm RYAB spånskiva. Hyllor 16 mm RYAB spånskiva. Skåpsida 16 mm RYAB spånskiva.

Enplansvilla byggd av Folkare Byggnads AB, Avesta. Material: Golv 16 mm RYAB spånskiva. Innerväggar och innertak 10 mm RYAB spånskiva.

på tal om trä

Data för RYAB spånskiva:
Standarddimensioner: 122 cm
(4') x 250 cm. Tjocklekar:
10, 13, 16, 19 och 22.

*Kan också levereras
i varje önskad längd*

RY AKTIEBOLAG • RYDÖBRUK TEL.

Distriktsrepresentanter: Karl Ljungberg & Co. AB, Hässleholm. Nässjö Trä AB, Nässjö. Erik Jahrsten AB, Göteborg. Percy Tham AB, Oxelösund. Fredrikson & Co AB, Stockholm. Bygghandel i Karlstad AB, Karlstad. AB J. Hård, Östersund. AB Wiwall, Sundsvall. Nordsvenska byggnadsvaror AB, Piteå, Luleå och Skellefteå.

Grythytte skiffertak

(Typ T1)

absolut underhållsfria och leverer-
färdigt lagda med 25 års garanti.
standardformaten varierar mellan
10"x10" och 8 1/2"x4 1/4" och utväljas
med hänsyn till takets storlek, form
och lutning. Infällda bilden visar exem-
pel på hoptäckning av snednock med
miniuminskott.

**B GRYTHYTTE
SKIFFERVERK
GRYTHYTAN**

TAKTÄCKNINGAR: Vi ger här några utdrag ur vår "täckarbok",
vars första sida bär årtalet 1857.

1857-1955: Loka Brunn (1876), Nicolaikyrkan, Örebro (1880), Mikaelsskyrkan i Uppsala (1890), Nordiska Museet (1893), Hälsingborgs Rådhus (1894), Örebro slott (1899), Malmö museum (1900), Stockholms posthus, Seglora kyrka, Oscarskyrkan (1902), Universitetet i Lund (1904), Olai Perti Kyrkan i Örebro (1910), Chalmerska institutet (1913), Patentverket i Stockholm (1919), Kungstornen i Stockholm (1922), Posthuset i Göteborg (1923), Handelshögskolan i Stockholm (1925), Sportpalatset i Stockholm (1926), Rottneros Herrgård (1927), Kyrka i Nynäshamn, Slottskapell i Läckö (1930), stora delar av Norrmälarstrand och nedre Gärdet i Stockholm (1930-1935), Beckomberga Sjukhus, Timmermansorden (1932), Danderyds kyrka, Umedalens Sjukhus (1934), Oxelösunds Järnverk (1936), Sidsjöns Sjukhus (1940).

1956 - 1957 Exempel på utförda taktäckningar:

Folkskola i Filipstad, ark. SAR Stig Åkermark, 1.727 kvm. **Musikaliska Akademien, Stockholm**, ark. SAR Rangdal, 1.857 kvm. **Tingshus i Umeå**, ark. SAR K. J. Karlström, 907 kvm. **Hökarängens skola, Stockholm**, ark. SAR Carl-Erik Forssén och ark. Ture Ryberg, 722 kvm. **Kommunalhus i Sorsele**, ark. SAR Poul Stampe, 1.051 kvm. **Krematorium i Jönköping**, ark. SAR Jan Wahlman, 336 kvm. **Kommunalhus i Valbo**, ark. SAR Kjell Kjellberg, 515 kvm. **Sporshall i Solna**, ark. SAR Nils Tesch, 2.227 kvm. **Kyrka i Skoghäll**, ark. SAR Jan Hallén och ark. M. A. A. Aage Persbo, 1.224 kvm. **Skola i Askim**, ark. SAR Åke Wahlberg, 470 kvm. **Stadshotell i Västerås**, ombyggnad, 2.106 kvm.

Tänk i trä...

Lim ger Er nya perspektiv träkonstruktion

I Ert konstruktiva tänkande måste Ni även ge plats för estetiska synpunkter. Vid valet av material kan det då ofta löna sig att "tänka i trä".

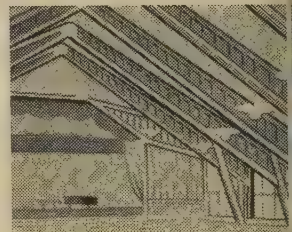
Laminerade träbalkar är i många fall lösningen. De är ofta mer tilltalande för ögat än balkar av andra material och ger dessutom tillfredsställande hållfasthet.

Tack vare den moderna forskningen kan man nu framställa lim som ger förstklassiga resultat även när högsta tänkbara fordringar ställs på limfog. För inomhuskonstruktioner finns kaseinlim, karbamidhartslim m. fl. Andra konstruktioner, som år efter år utsätts för omväxlande väta, torka, värme och kyla, limmas med fenol- eller resorcinolhartslim.

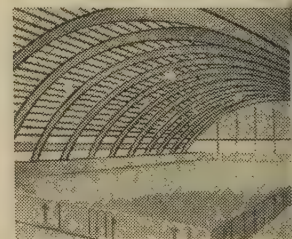
För vänthallar, plattformstak, magasin, skolor, restauranger, danspaviljonger, åskådarläktare, idrottshallar, garage, hangarer, ekonomibyggnader, m. m. — räkna med laminerade träkonstruktioner!

Diskutera gärna Era idéer med våra tekniker, så att Ni kan föreskriva rätt limtyp för varje speciell konstruktion!

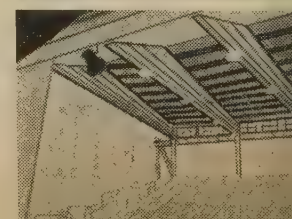
Samlingssal
i flickläroverket
på Södermalm,
Stockholm.
Spännvidd 22 m.,
höjd 10 m.

Ishockeystadion
i Kiruna.
Spännvidd 42 m.

Friluftsteater
i Norrtälje
folkpark.

CASCO -limspecialisten

För moderna golv - KALLINGE-PLATTAN

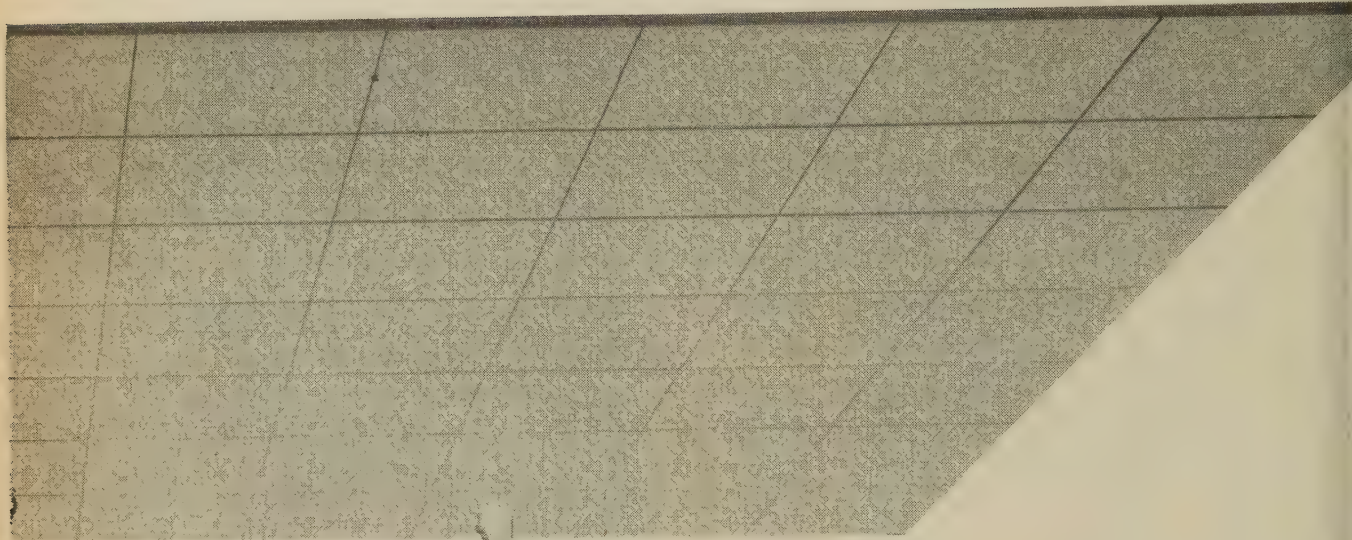
Elegant - Slitstark - Lättskött

Tillverkare:

Kallinge Golvindustri AB, Kallinge - Tel. växel 484

på tal om tak

*Ja, fackfolk vet
vad ALMA-TAK går för.*

fackfolk ger
ALMA-TAK
förtroendet

ALMA-TAK är ett innertak i aluminium, som uppfyller alla krav på ett förstklassigt takmaterial. ALMA-TAK är lätt att montera och demontera, korrosionsbeständigt, underhållsfritt och har hög ljudabsorption i kombination med god ventilation. Det kan därför utnyttjas för såväl tung industri som verkstäder, kontor, varuhus, storkö etc.

ALMA-TAK tillverkas både av släpperad och svagt veckad plåt och i olika format — och kunnigt ALMA-folk svarar för hela monteringen.

Begär tekniskt datablad.

ALUMINIUM MANUFAKTUR AB

Jaktvarvsplan 3, Stockholm. Tel. 51 00 52.
Avd.-kont.: Strandgatan 116, Malmö. Tel. 540 90.

ALMA

Forskningen visar:

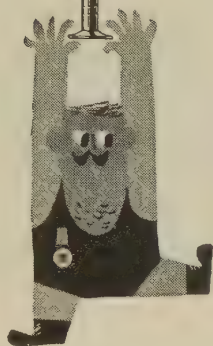
rull-gängade

kamspik

är **5** gånger större häftkraft

än vanlig

trådspik

● Vetenskapliga prov, som utförts med Gunnebo-rullgängade kam- och skruvspik, visar klart dessa spiksorters överlägsna häftkraft.

Vanlig spik

Inom byggnadstekniken har den vanliga trådspiken hittills varit absolut dominerande.

Skruvspik

Numera finns även *Gbo-skruvspik*, som har dubbelt så stor häftkraft som den vanliga släta spiken och som genom sin konstruktion har stor förmåga att upptaga tvärbelastningar.

Kamspik

Men den största häftkraften har *Gbo-kamspik*. Den fäster 5 gånger bättre än vanlig spik och sparar således material och arbetskraft genom att antalet spikningar kan reduceras.

gär specialspik från **GUNNEBO** — snabb som spik — sitter som skruv

GUNNEBO BRUKS AKTIEBOLAG, GUNNEBOBRUK

Stockholm • Göteborg • Malmö • Sundsvall

FORMICA
— världens mest sålda plastplatta

Generalagent: JÖNKÖPINGS FANÉRAKTIEBOLAG
Ägare: AB Jönköping-Vulcan Jönköping • Tel. växel 190 50

*Finns i ett 70-tal
färger och mönster.
Riktpreis från 23,-/kv*

UPPMÄRKSAMMAD SVENSK PARKETTPLAST

D-503 presenteras på världs-
utställningen i Bryssel, hall 10,
och har rönt välförtjänt upp-
märksamhet.

D-503 ger Överträffat slitstarka golv
Halkfria med varaktig glans
Torkar på en timme
Ingen missfärgning
Siden- eller mattglans

Låt fakta avgöra valet — välj D-503!

AB BONA

Spångatan 21, Malmö. Tel. 209 99 (växel)
Ordertelefoner Stockholm 43 89 39, Göteborg 13 73 52

tag **GUNFREDOL** ASFALT-LÖSNING

till betong, järn o. pap

- Säkert skydd mot fukt och syror; elastisk — spricker ej.
- Snabbtorkande och lättstruken — även i kyla. Vattenfri. Smak- och luktfri.
- Stor täckförmåga, därför ekonomisk; icke ringsbeständig; ingen uppvärmning, spärrning eller omrörning; användbar till sist droppen.

GUNNAR FREDRIKSON & SÖNER

Björngårdsgatan 15, Stockholm Sö - Tel. 44 92

Avd.-kontor i Göteborg och Malmö

SCG

betongvaror

SKÅNSKA CEMENTGJUTERIET

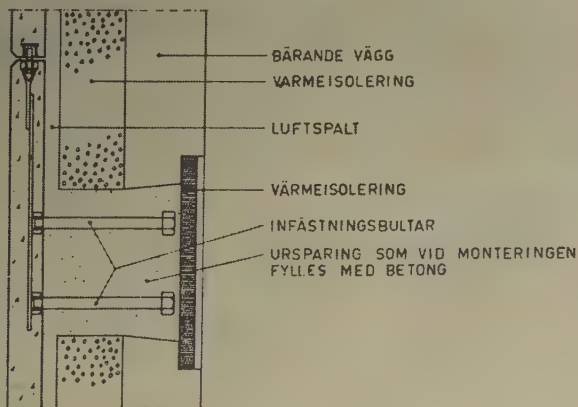
- Byggelement Typ B 2

Monumentalbyggnader kräver underhållsfria och arkitektoniskt särpräglade fasader.

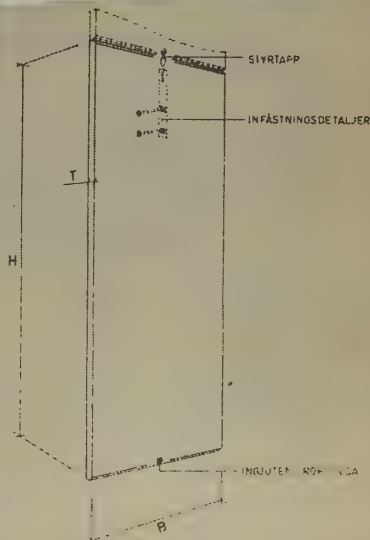
Typ B 2 är ett fasadbeklädnadselement av betong med stora variationsmöjligheter då det gäller ytstruktur och mönster. Elementet hänges i en punkt och montaget sker i utsparingar i den bärande väggen. Med hjälp av ett specialverktyg är det lätt att finjustera elementets läge, vilket möjliggör ett snabbt och enkelt montage.

Typ B 2 utfört i SCG-CHOCKBETONG har bl. a. använts vid uppförande av Kockums kontorshus i Malmö. Arkitekt är professor Paul Hedqvist och konstruktör civilingenjör SVR Hans Hansson.

Arkitekter och konstruktörer — utnyttja våra standard-element! Vi ger gärna erforderliga uppgifter redan på planeringsstadiet, om hur Ni bäst använder våra standardiserade byggelement.

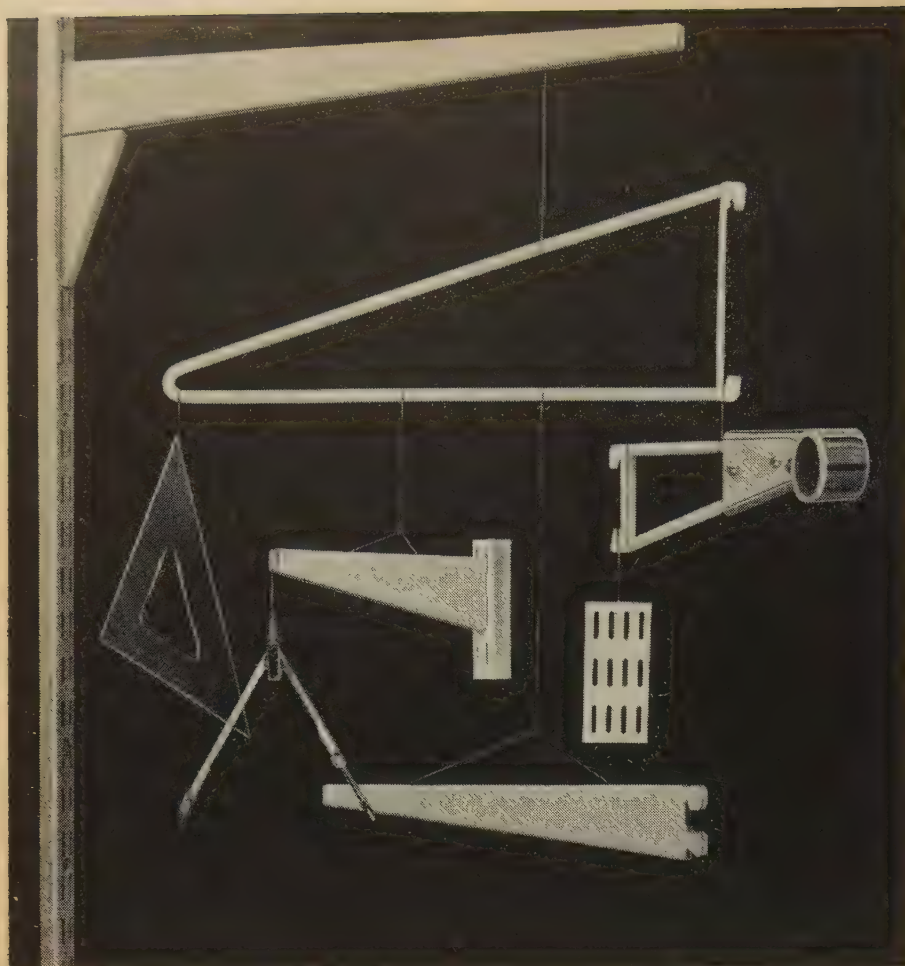

PRODUKT 440:502

SKÅNSKA CEMENTGJUTERIET

BETONGVAROR STOCKHOLM MALMÖ GÖTEBORG

DEN NYA SKANDEKKONSOLENS ST
TA FORMGIVNING GÖR DEN SJ
SKRIVEN DÄR MODERNT, PRAKT
OCH VACKERT SKALL MÖTAS I SA
INTERIÖR. SKANDEKKONSOLEN
EKONOMISK BÅDE FÖR INREDAREN
FÖR BRUKAREN: DEN ÄR LÄTT ATT
BETA MED, KRÄVER OBETYDLIG P
OCH HAR HÖG BELASTNINGSFÖRMÅ
TAG KONTAKT MED VÅR FÖRS
NINGSAVDELNING ELLER NÅGON
VÅRA ÅTERFÖRSÄLJARE OCH LÄR I
NA HELA SKANDEKSYSTEMET.

SVENSKA SKANDEX AB

EKBACKSVÄGEN 44

BROMMA, TEL. 25 25 35

STENINDUSTRI AB VÄRMBOL

KATRINEHOLM

Tel. 13180

*utför alla slag av marmorarbeten
till nybyggnader*

Vår specialité
Svart-vit Ekebergsmarmor
(Glanshammar K.)

MÅLERIFIRMAN

HJ. LINDROS & SON

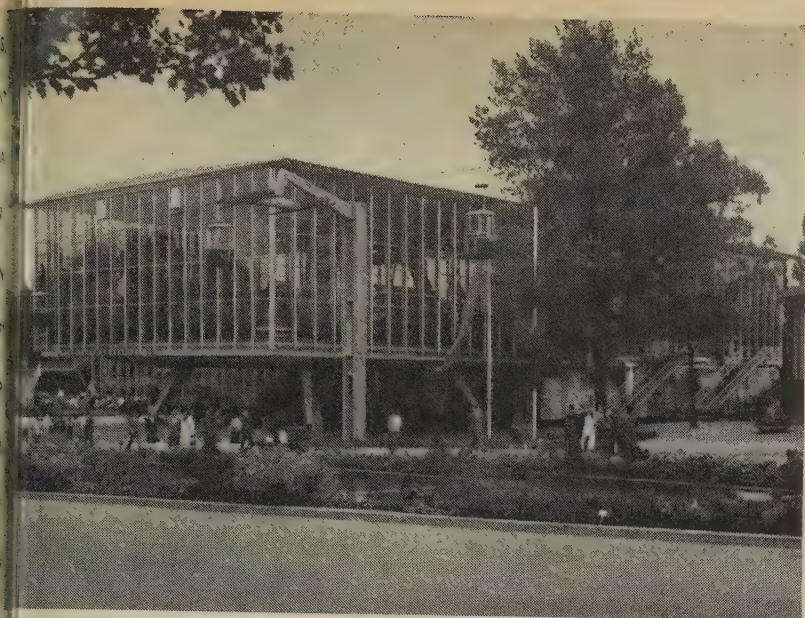
Storgatan 6 — VÄRNAMO

Tel. 102 82 - Bost. 113 17

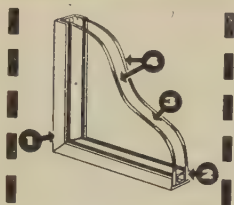
Nybyggnads- och Reparationsarbeten

Fackkunnig personal

Infördras kostnadsförslag

Smärteidömet Luxemburgs pavil-
id Världsutställningen 1958
tektier: R. Mailliet och P. Reuter

1. Ram av stål som ej oxiderar
2. Plastfog
3. Absolut torr luft
4. Duplex-polerat spegelglas

1.200 m²

POLYGLASS

Det är isolerglaset POLYGLASS med rutor av spegelglas, som använts för den högra flygeln av Luxemburgs paviljong på Världsutställningen i Bryssel 1958.

Det intressantaste med detta glas är att det är sammansatt av en klar ruta och en värmeabsorberande ruta i blå ton. Den sistnämnda rutan är placerad utåt och absorberar de infraröda solstrålarna.

Denna lyckade kombination plus de viktigaste egenskaperna hos isolerglas, värme- och ljudisolering, ger paviljongens inre ett behagligt och vilsamt ljus utan att förändra färgerna nämnvärt.

Denna byggnad ger obestriddligen ett intryck av »luftighet» och god smak.

AGENT:

AUG. EKLÖW AB

BRUNKEBERGSTORG 11, STOCKHOLM
TELEFON 23 06 20

Säljes genom alla glasgrossister

ES GLACERIES de la SAMBRE S.A. AUVELAIS-BELGIQUE

BETOFORM

sänker
kostnaderna

höjer
byggtakten

SPECIALPLYWOOD för putsfri formsättning
äldst — bäst — störst

Våningshöga format som standard. — Upp till 9 m skivor med brytsäkra fogar.

Plast-BETOFORM samt formoljade och kant- förseglade skivor.

AB FURUPLYWOOD, Kristinehamn Tel. (05 50) 150 50

Med geoteknisk kartläggning

Gnesta köping, detalj

kan man på bästa sätt, tekniskt och ekonomiskt utnyttja ett för bebyggelse avsett område.

Vattnet

Vattenförsörjning och avlopp. Ytvatten- och grundvattenverk. Rörnät. Pumpstationer. Vattentorn. Rening. Grundvattenutredningar. Teknisk rådgivning. Kontroll.

Grunden

Geoteknisk kartläggning. Grundundersökningar för saneringsplaner och byggnader.

Vägen

Projektering av gator och vägar.

Kostnaden

Vi lämnar gärna kostnadstak för våra uppdrag.

VÄG- OCH BYGGNADSBYRÅN

Konsulterande ingenjörer

TEG, tel. Umeå 169 98 - NACKA, Becksjudarvägen 35, tel. Stockholm 16 44 36, 16 51 90 - LULEÅ, Hermelinsgatan 16, tel.

Taktegel är ett starkt material som håller länge — därför är det billigt i förhållande till sin varaktighet. Men för husägaren av idag har det även många andra fördelar. Det är vackrare och ett vackert hus skall krönas med ett vackert material. Den varma tegelfärgen ger liv och harmonierar med omgivningen. Ett tegeltak vittnar om byggherrens känsla för materialet, om hans förutseende och omtanke om byggnaden och inte minst om sinne för det tidlöst vackra och värddiga.

Se Er omkring — i generationer har man täckt tak med Olsson & Rosenlunds HEBY taktegel. Ett sådant förtroende förpliktigar! Vi garanterar att Ni även idag från Olsson & Rosenlund får det bästa taktegel som finns att få.

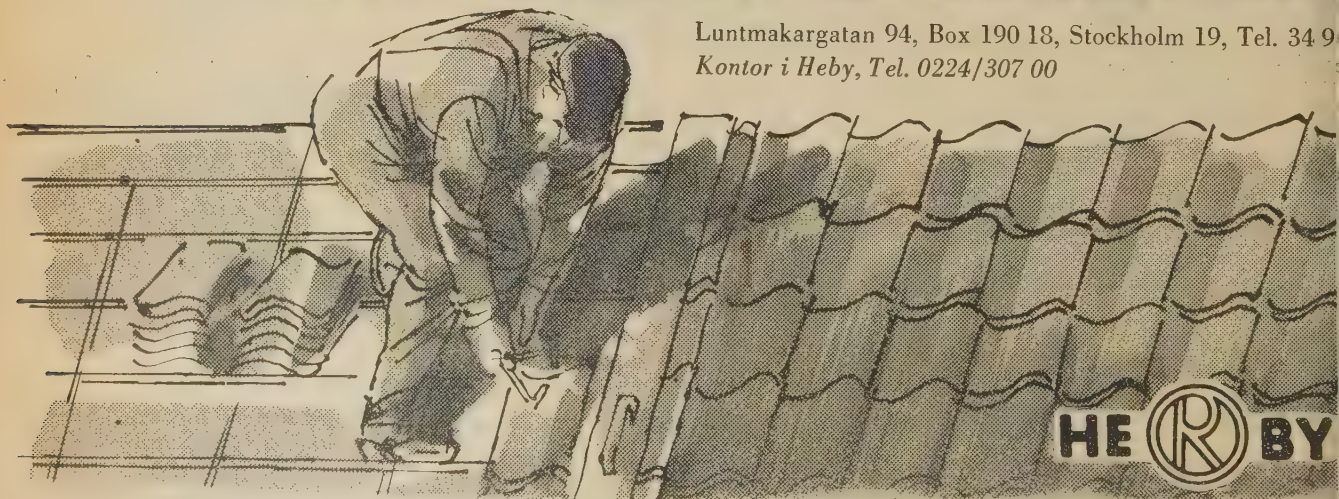
Olsson & Rosenlunds HEBY taktegel

- håller i generationer
- är lätt att lägga
- är starkt och vackert
- skyddar och bevarar taket
- tillverkas enligt SIS standard
- med garanti

HEBY taktegel

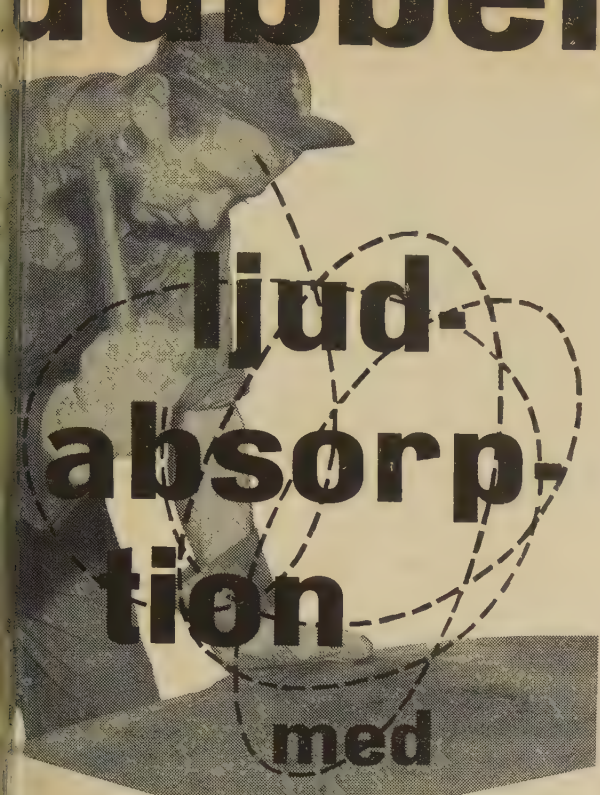
från Olsson & Rosenlund

Luntmakargatan 94, Box 190 18, Stockholm 19, Tel. 34 90
Kontor i Heby, Tel. 0224/307 00

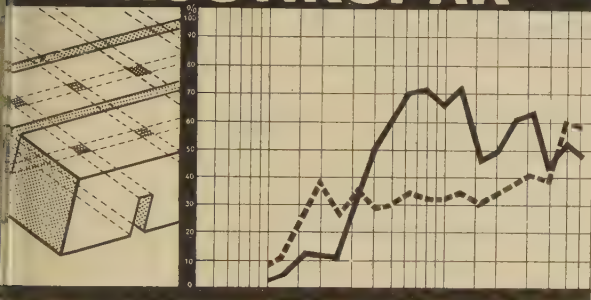

HEBY

dubbel

AKUSTIKSPÅR

Nya **ROCKHAMMAR AKUSTIKSPÅR** ger **DUBBEL** ljudabsorption vid en jämförelse med den konventionella, borrarade akustikplattan.

Prov vid Chalmers Akustiklaboratorium visade nämligen att **AKUSTIKSPÅR** inom det vardagliga frekvensområdet har en 70%-ig ljudabsorptionsförmåga, medan motsvarande värde för den borrarade akustikplattan ligger på 35%.

Och kvalitén i övrigt? Ja, för den svarar Rockhammars som välkänd leverantör till svensk byggnadsindustri.

ROCKHAMMAR AKUSTIK kan förutom utförande i **AKUSTIKSPÅR** erhållas i borrarat utförande.

välj

ROCKHAMMAR

Generalagent: P. Wikström J:r, Stockholm
Stallgatan 3. Tel. 10 49 25.

strålningsvärme
med

frenger- tak

estetiskt tilltalande
undertak
för
uppvärmning
kylning
ventilation
akustik-
behandling i

kontor, varuhus, skolor, restauranger, bio-
grafer, samlingslokaler, sjukhus, laborato-
rier, storkök, livsmedelsindustrier

Ni vinner:

behagligare, friskare, mera stimulerande
arbetsklimate, bättre bränsleekonomi, mini-
mal tröghet, enklare underhåll, minskat bul-
ler, mindre neddamning, ökade utrymmen

använd också:

värmestrips

för uppvärmning i verkstadslokaler, lager-
lokaler, mässhallar, sporthallar

Säljs genom
rörgrossister och
rörinstallatörer

Nordiska
VÄRME-
och Ventilationsaktie
BOLAGET

Box 5140
GÖTEBORG 5
Tel. 27 50 40

Begär våra
broschyrer:
frengertak
och **värmestrips**

Permanent
utställningar hos
AB Svensk Byggtjänst,
Stockholm och
Byggcentrum AB,
Göteborg

KONSULTERANDE INGENJÖRER

Byggnadsteknik

INGENIÖR ANDERS AMILON KONSULTERANDE INGENIÖRSBYRÅ

Carlskgatan 9, Hälsingborg. Tel. 210 94
Byggnadskonstruktioner — Utredningar
Byggnadskontroll — Grundundersökningar

MELKER ANDERSSONS, Linköping

Domkyrkogatan 4. Tel. växel 293 75
Byggnads-, VVS- och El-teknik

RUNE ANGBJÄR BYGGNADSINGENJÖR SBR

Postfack 111, Ludvika. Tel. 118 95
Byggnadskontroll, Besiktningar o. värderingar.
Ritningar och kostnadsberäkningar

BERGSTRÖM & GÖTHBERG

Konsulterande ingenjörbyrå
Kungspassagen, Göteborg. Tel. 11 81 83, 13 81 93
Hus-, Brobyggnader. Industrianläggningar. Grundunder-
sökningar. Kontrollantskap. Mass- och Kostnadsberäk-
ningar. Värderingar m. m.

S.-E. BJERKING

Konsulterande Ingenjörbyrå AB
Järnbrogatan 18, Uppsala. Tel. växel 494 80
Hus- och industribyggnader
Konstruktioner, kontrollantskap, utredningar

CHARLES BLOMKVIST

Sturegatan 4, Stockholm. Tel. 61 67 68, 61 67 73
Byggnadskonstruktioner
Utredningar. Kontrollantskap

BO-HUS BYGGNADSBYRÅ, Göteborg

Kobergsgatan 23. Tel. 21 46 00
Byggnadsingenjör Åke Södergren.
Alla slags ritningar till alla slags byggnader.
Byggnadskonstruktioner. Entreprenadhandlingar.

GÖSTA BORINDER, Civilingenjör SVR ÖDEENS INGENJÖRSBYRÅ AB

Vattugatan 9 A, Stockholm C
Tel. 20 20 23, 10 89 55, 10 89 33
Husbyggnadskonstruktioner

BYGG & VATTENTEKNIK AB (BEVETA)

Hotellgatan 16 A, Ljusdal. Tel. 128 32
Bostadshus Utredningar
Kommunala byggnader Förslag
Vattenförsörjning och avlopp Konstruktioner
Vägar Kontroll

Ingenjörfirman BYGGKONSULT

Tekn. lic. Göran Larsson
Dybecksgatan 33, Västerås. Tel. 433 00
Hus- och industribyggnader. Bergrum. Broar. Kaje-
Kontroll

BYGGKONSULTER I GÄVLE AB

Karl Hj. Jansson — Anders Losberg
Huvudkontor: S. Stapeltorgsgatan 16 B
Gävle tel. 229 39, 229 40
Avdelningskontor: Vallhallavägen 1, Ludvika, tel. 143 0
Hus-, bro- och industribyggnader, Konstruktioner,
Grundundersökningar, Besiktningar, Kontroll

Ingenjörsfirma BYGGNADSKONSTRUKTIONER AB

Nybrogatan 28, Stockholm
Tel. 67 66 51, 67 66 43, 67 45 51
Massberäkningar — Kontraktsmassor
Byggnadsbeskrivningar — Byggle dare

BYGGNADSTEKNISKA BYRÅN, Jönköping

Civilingenjör SVR Åke Magnusson
Brunnsgatan 17, Jönköping
Tel. Växel 199 60
Byggnadskonstruktioner. Utredningar. Kontrollantska

BYGGTEKNIK B. Gruvstedt

Konsulterande Ingenjörbyrå
Oxtorgsgatan 10, Söderhamn. Tel. 132 75
Byggnadskonstruktioner. Byggnads- o. Betongkontroll
Besiktningar. Fastighetsvärdering. Behörighet att utför-
besiktning av byggnadshissar m. m.

CENTERLÖF & HOLMBERG AB

Malmö Lund Växjö
Byggnadskonstruktioner. Bro- och vattenbyggnader.
Tvister. Besiktningar. Grunder.

Ingenjörfirman GANSLANDT & VITTSTRAND, Borås

Civiling. SVR V. Ganslandt. Byggn.-ing. J. Vittstrand
Allégatan 60, Borås. Tel. 204 96, 260 96
Konstruktioner. Grundundersökningar. Kontroll.
Besiktningar

GÄVLE KONSULTERANDE INGENJÖRSFIRMA

Norra Strandgatan 15 Tel. 268 86 Gävle
Byggnadskonstruktioner, Byggnads- och betongkontroll
Byggnadstekniska utredningar, Besiktningar, Värderingar

HAGEVIKS INGENJÖRSBYRÅ, Linköping

Ingenjör Gösta Hagevik, Torggatan 6. Tel. 400 25
Byggnadskonstruktioner — Industribyggnader

ALFRED HAGLUND KONSULTERANDE INGENJÖRSBYRÅ

Sveavägen 61, 5 tr., Stockholm. Tel. 32 97 03
HUS-, INDUSTRI- OCH BROBYGGNADER
Projektering. Konstruktioner. Utredningar. Entreprenad-
handlingar. Besiktningar. Kontroll.

KONSULTERANDE INGENJÖRER

VILINGENJÖR HANS HANSSON BYGGNADSKONSTRUKTIONER

Observatorieg. 12, Stockholm Va. Tel. 31 36 44, 31 37 44
Tunnelbanestationen, Sthlm-Vällingby. Tel. 87 07 22, -23
Bostads-, industri- och kommunalbyggnader
Konstruktioner. Utredn. Kontroll. Kostnadsberäkn.

RIK HEROLF

Civilingenjör SVR. Konsulterande Ingenjörbyrå AB
Bankgatan 10, Sundsvall. Tel. växel 574 60
Hus-, Industri-, Bro- och Hamnbyggnader.
Grundundersökning — Fullständigt laboratorium.
Bestämning av jordarters skärhållfasthet,
tillåten grundpåkänning och sättningar

HUSBYGGNADSBYRÅN

von Rosensteinsvägen 3, Kumla. Tel. 711 85
Byggnadsteknik och allmänna arbeten

KB HUSKONSULTBYRÅN AB

Civ.ing. SVR Sven E. Dybeck
STOCKHOLM, Riddarhuskajen 1. Tel. växel 010/23 03 60
GÄVLE, S. Kungsgatan 16. Telefon 026/272 20
Industri- och Husbyggnader.
Planering. Byggnadskonstruktioner. Utredningar. Kontroll

DAVID JAWERTH

KONSULT. INGENJÖRSBYRÅ AB

Huvudkontor: Riksrådsvägen 67, Sthlm-Johanneshov
Tel. 59 71 81, 59 63 60
Avd.-kontor: Torögatan 33, Sthlm-Enskede. Tel. 48 01 27
Byggnadskonstruktioner, Byggnadsstatik
Konsult för Novabau GMBH, Karlsruhe

ILS JOHANSSON, Konsulterande Ingenjörbyrå AB

Hantverkshuset, Oskarshamn. Tel. 1329, 2621.
Kommunkontoret, Mariannelund. Tel. 489.
Projekterar och kontrollerar: bostadshus, industrier, kollektiva egnahemsbyggnationer, yttre vatten och avlopp.
Utför: konstruktioner, värderingar, skiljemannauppdrag m. m.

EKN. DR ARNE JOHNSON INGENJÖRSBYRÅ

Skebokvarnsvägen 251, Stockholm-Bandhagen
Tel. 86 10 26, 47 54 01, 47 54 02
Bostads-, industri- och kommunala byggnader

ADESJÖS INGENJÖRSBYRÅ AB

Torggatan 4, Västerås. Tel. 374 15
Utför Byggnadsprojektering. Byggnadskonstruktioner.
Grundundersökningar. Värme-, Ventilations- och Sanitetstekniska program till Industri- och Husbyggnader
av alla slag samt Väg- och Broprojektering

ARL G. H. KARLSSONS INGENIÖRSBYRÅ

Topeliusvägen 17, Smedslätten

BROMMA

Tel. Linjev. 26 00 16, 26 00 17, 26 01 02

TUS KVIST

KONSULTERANDE INGENJÖRSBYRÅ

Södra Vägen 12, Göteborg. Tel. 20 56 94
Industriprojektering
Byggnadskonstruktioner. Kontroll
Grundundersökningar

KÖKSPLANERINGEN

Ingenjör Sylvia Norlin
Rämensvägen 6, Johanneshov
Tel. Sthlm 19 30 19
Konsulterande byrå för planering av storkök och privatkök

S. LARSSONS INGENJÖRSBYRÅ

KALMAR, Norra v. 44 A.
Tel. 132 85
Byggnadskonstruktioner

S. G. LEVIN

Civiling. SVR, Linnégatan 65, Stockholm. Tel. 61 71 21
Konstruktioner och utredningar för hus- och industribyggnader

ÅKE LINDEGRENS

KONSULTERANDE INGENJÖRSBYRÅ

Svartbäcksgatan 12 Uppsala Tel. 181 00, 181 01
Byggnadskontroll — Värderingar
Besiktningar — Utredningar

NILS LINDSTRÖM

Blockgränd 5 Visby, Tel. 134 51, 130 08
Projektering
Konstruktioner
Kontroll

LOOSTRÖM & GELIN

Drottninggatan 11, Stockholm. Tel. 10 37 59, 11 61 76
Byggnadskonstruktioner — Grundundersökningar —
Besiktningar. — Kontrollantenskap

B. LUDVIGSON

Civilingenjör
Storgatan 53, Göteborg C. Tel. växel 17 16 10
Hus-, bro- och industribyggnader. Kajer. Kontroll.
Varvsanläggningar

SVEN LUNDBERG, Byggnadsingenjör

KONSULTERANDE INGENJÖRSBYRÅ

Kontor, Rådhusgatan 1, Sundsvall. Tel. 566 04
Bostad, Trädgårdsgatan 2, Sundsvall. Tel. 566 04
Projekteringar — Värderingar — Kontroll

INGENJÖR ERIK MELIN

Valhallavägen 140, Stockholm. Tel. 61 49 06
Konsulterande ing.-byrå för KÖKSANLÄGGNINGAR
Specialitet: Centralkök för sjukvårdsanstalter, skolor,
industrier, restauranger m. m.

CIVILINGENJÖR BERTIL MÜLLER

Konsulterande Ingenjörfirma
S. Kungsgat. 14, Gävle. Tel. 112 11 - 113 86
Grundundersökningar - Industriprojektering
Byggnadskonstruktioner - Byggnadsledning

(Forts. på nästa sida)

KONSULTERANDE INGENJÖRER

A.-B. VICTOR MÅNSSON

Konsulterande Ingenjörbyrå
Amiralsgatan 27, Malmö. Tel. 228 59, 179 11
Fullständiga förslag till alla slag av industribyggnader
m. m. samt väg-, vatten- och brobyggnader. Konstruk-
tioner i armerad betong, järn och trä. Grundundersök-
ningar, mätningar och kartarbeten m. m.

INGENIÖRSBYRÅN MÖLLER & OLSON

Odensviplatsen 3, Västerås. Tel. 392 07
Konstruktioner till hus- och industribyggnader
Kontroll

HUGO NILSSONS INGENJÖRSBYRÅ

Allégatan 11—15 BORÅS Tel. kontor 283 50, 286 50,
bostad 130 50
Konsulterande Ingenjörbyrå för Byggnadskonstruktio-
ner, Byggnadskontroll, Planeringar

ORRJE & Co

Rådgivande ingenjörer och arkitekter

Stockholm, tel. 94 03 10 Hultsfred, tel. 707 Sundsvall, tel. 574 25
Borås, tel. 273 70 Linköping, tel. 261 57 Umeå, tel. 164 67
Gävle, tel. 134 10 Luleå, tel. 140 11, 166 28 Västerås, tel. 428 40
Göteborg, tel. 14 17 84 Skellefteå, tel. 122 66 Örnsköldsvik, tel. 119 10-11
Halmstad, tel. 222 45 Sollefteå, tel. 116 25 Östersund, tel. 156 80

SANDLUNDS KOMMUNALTEKNISKA BYRÅ

Nelinsgatan 21, Norrköping
Tel. Vx 399 45
Vatten och Avlopp, Gator och Vägar, Kommun- och
Industribyggnader, Värme och Sanitet, Förslag, Pro-
gram, kontroll och arbetsledning

AB SVENSK GEOTEKNISK UNDERSÖKNING

JOHANNESHÖV, Malgomaiv. 1, Telefon Vx 18 02 35
NORRKÖPING, Norralundsgatan 50. Telefon 670 35
Konsulterande Geotekniker och Geologer
Geotekniska undersökn. f. samhällsplaner o. byggnadsverk
Praktisk-geologiska utredn. Geotekniskt laboratorium

CIVILINGENJÖR SVR LENNART WERKLUND

Torggatan 13 (Posthuset) BORÅS
Tel. Växel 275 95
INDUSTRIBYGGNADER

BYGGNADSINGENJÖR H. WIBERG

Södermalmstorg 2, Sthlm 15. Tel. 40 56 03, 69 41 71
Byggnadskontroll, Fastighetsförvaltning
Utredning, förhandsberäkning för ny- och
ombyggnad av hus, industri- och vattenbyggnad.

WIBLOMS KONSULTERANDE BYGGNADSBYRÅ

Tjärnavägen 18, Borlänge. Tel. 125 47 bost. ankn.
Ritningar och konstruktioner för hus- och industri-
byggnader, jordborrning och markundersökningar, utred-
ningar, kostnadsberäkningar, värderingar och kontroll.

WINBERG & HÖGSTEDT AB

Arkitekt- och Ingenjörbyrå
Södergatan 26, Malmö. Tel. 705 35 (växel)
Lektor G. Winberg, Arkitekt SAR Civiling. SVR S. Hög-
stedt. Industribyggnader, Bro- och Vattenbyggnader,
Byggnadskonstruktioner, Grundundersökningar

ÅKE ZETTERBERG

Civilingenjör SVR. Konsulterande Ingenjörbyrå
Repslagaregatan 3, Norrköping. Tel. 264 73
Industrianläggningar av alla slag
Bostadsbyggnader, kajer och broar
Kontrollantenskap, besiktningar

THURE ÖHNESKOG

KONSULTERANDE INGENJÖRSBYRÅ

Harpsundsv 35, Stockholm-Bandhagen. Tel. 86 20 18
Konstruktioner, beskrivningar, massberäkningar, kost-
nadsberäkningar, kontroll o besiktningar

Elektroteknik

INGENJÖR STIG BERGSTRÖM

Tekniska konsulteringsbyrå

Pilgård, MALMÖ Tel. 237 86, 97 86 13

Leveransprogram för alla slag av el-installationer
Utredningar, kontroll och leveransbesiktningar

ELEKTRISKA KONSULENTBYRÅN

Ingenjör Paul Aven
S. Hamngatan 29, Göteborg C
Tel. 11 07 32, 10 57 32. Bost. 16 21 75
Projekt och leveransprogram för kraft- och belysning-
anläggningar, hissar och åskledare, svagströmsanläg-
ningar. Kontroll och leveransbesiktningar

ELEKTRISKA PRÖVNINGSANSTALTEN AB

Grev Turegatan 14, Stockholm. Tel. 67 02 70
Surbrunnsgatan 4, Göteborg. Tel. 13 57 30
Klostergatan 25, Örebro. Tel. 12 46 55
Belysning, kraft, hissar, signalanläggningar. Elektrisk
uppvärmning, elkök, eltvätt
Innehavare medlemmar i Sv. Kons. Ingenjörers Förening

ELEKTROKONSULT

Ingvär Avenio

Svartbäcksgatan 20, Uppsala. Tel. 431 29
Ritningar och program för El. anläggningar.

ELEKTROTEKNISKA BYRÅN

Ingenjör Einar Danielsson
Kyrkogatan 4, Gävle. Tel. 116 77, bost. 103 02
Utför Entreprenadhandl. för elektriska anläggning. Kontrol-
l och Besiktningar

NILS G. ENBLOM

Konsulterande Elektroingenjör
Eskilstuna, Carlavägen 39, Tel. 420 90, 449 45
Leveransprogram, kontroll, besiktningar för elektr. an-
läggningar. Utredningar, anbudsgranskning. Leverans-
kontrakt.

TOR ENGSTRÖM

Konsulterande Ingenjörbyrå
Vegagatan 11, Kalmar. Tel. 111 28, 178 28
Elprogram, hissbesiktning
Revisionsbesiktning, Kontroll, Utredningar,
Kostnadsberäkningar

KONSULTERANDE INGENJÖRER

STAV MAGNUSSONS

KONSULT. INGENJÖRSBYRÅ AB

Danderydsgatan 9, Stockholm 26. Tel. 23 43 30
Utredningar, program, kontroll, besiktningar. Kraft-,
belysnings- och signalanläggningar samt hissanläggningar.
Ansluten till Svenska Konsult. Ingenjörers Förening

STAV MAGNUSSONS INGENJÖRSBYRÅ AB

Växjö	Tel. 124 02, 146 82	PROGRAM KONTROLL BESIKTNINGAR UTREDNINGAR KRAFTFRÅGOR
Norrköping	Tel. 353 00, 353 83	
Göteborg	Tel. 15 72 94	
Jönköping	Tel. 225 50	
Oskarshamn	Tel. 2802	
Värnamo	Tel. 121 35	

ESJÖLANDERS KONSULTERANDE INGENJÖRSBYRÅ FÖR ELEKTROTEKNIK

Barnhusgatan 20, 6 tr., Stockholm C. Tel. 24 14 30
Modern kraft-, belysnings- och svagströmsteknik
Utredningar och program — Kontroll och besiktningar

WIDEBERGS ELEKTROTEKN. INGENJÖRSBYRÅ

Konsulterande ingenjörsfirma
Av Elektriska Nämnden aukt. besiktningsman
Källgatan 11, Västerås. Tel. 475 80
Program för el- anläggning. — Kostnadsberäkn. Kontroll-
antuppdrag — Besiktningar — Revisionsbesiktningar
m.m. Filial: Lidingö, Torsvikssvängen 16. Tel. 65 15 22

WIDEBERGS INGENJÖRSFIRMA

Konsulterande elektroingenjör, Klara N. Kyrkogata 31,
Stockholm. Tel. 21 62 03
Utför alla slag av projekteringar, utredningar, kontroll
samt besiktningar och värderingar för elektriska anlägg-
ningar över hela landet. Kostnadsförslag över arvudet
lämnas gärna.

WIDEBERGS INGENJÖRSFIRMA

Elektroteknisk Konsultationsbyrå.
Bredgatan 2, LINKÖPING. Tel. 240 00, 243 56
Föreningsgatan 7, Malmö. Tel. 238 00
Falköpingsv. 9, Jönköping. Tel. 131 79
Projekterar alla slags elanläggningar
Kontroll. Besiktningar Revisionsbesiktningar

Värme-, kyl-, sanitets- och ventilationsteknik

BALLMÄNNA ELPLANERINGSBYRÅN

Stockholm, Tomtebogatan 21. Tel. 32 20 10
Projektering av Elektriska anläggningar för Kraft,
Belysning o. Svagström samt Hissanläggningar.
Program, Kontroll, Besiktningar, Utredningar o.
Värderingar

ALLMÄNNA KÖLDBYRÅN SVEN WESTERGREN & CO

Byvägen 34, Spånga. Tel. 36 46 46
Konsulterande ingenjörsfirma för
kyl- och frysanläggningar

WILLIAM ANDERSSONS Konstruktionsbyrå

Luntmakargatan 16, Stockholm. Tel. 10 75 93, 21 55 90
Utför förslag till värme-, ventilations- och sanitära an-
läggningar
Utredningar, granskningar och besiktningar

AXLANDER och ROSELL KONSTRUKTIONSBYRÅ AB

Valhallavägen 192, Stockholm. Tel. 63 08 10
Filialer: Göteborg, tel. 17 35 20. Örebro, tel. 12 20 43

C. G. COLLEEN, CIVILINGENJÖR

Alviksvägen 37, Bromma. Tel. Växel 25 25 15
Värme — Ventilation — Sanitet
Ledamot av:
Svenska Konsulterande Ingenjörers Förening
Sveriges Konsulterande Värme- och Sanitetsingenjörers
Förening

BENGT HAMRIN

KONSULTERANDE INGENJÖRSBYRÅ

Vasagatan 34, Göteborg C. Tel. 11 76 99
Värme — Ånga — Ventilation — Sanitet

Ingenjörsfirma

GILBERT HANSSON & Co.

Konsulterande ingenjörer SKVS
VVS-anläggningar. Vatten- och avloppsföretag
Stockholm-Bromma Visby
Klövervägen 1. Tel. 26 49 62 Wallér's plats 7. Tel. 127 92

JACOB HELLSTRÖM, INGENJÖRSBYRÅ

Stora Nygatan 25, Stockholm. Tel. 21 53 82, 21 53 92
Konsulterande ingenjörsbyrå för värme-, ventilations-
och sanitära anläggningar
Ansluten till S. K. V. S.

N. JANSSONS KONSTRUKTIONSBYRÅ

Strandvägen 5, Västervik. Telefon 136 00
Upprättar förslag för värme-, ventilations- och sanitets-
tekniska anläggningar.

BÖRJE JOHNSON

Rödabergsgatan 3, Stockholm. Tel. 34 20 22, 34 20 28
Program, kostnadsberäkningar och kontrollantskap för
industri, skolor, bostadshus m. m.

KEDBRANT & WICKBERG INGENJÖRSBYRÅ

Konsulterande ingenjörer
Värme-, ventilations- och sanitetsteknik. Kontrollantskap
S. Kansligatan 11, Gävle. Telefon växel 297 95

SVEN KLINGA

Jacob Westinsgatan 5^{IV}, Stockholm K
Tel. 51 44 14
Konsult. ingenjör. Värme-, ventilations- och sanitets-
teknik, Entreprenadhandlingar, kontroll, besiktningar

KYLTEKNISKA BYRÅN | BENGT HOLMER

L. S. T. F.

Konsulterande Ingenjörsbyrå för kyl- och frysanlägg-
ningar. Pipersgatan 11, Stockholm. Tel. 52 93 51, 53 00 76
Anläggningsplanering enligt modernaste metoder. Kon-
troll och besiktningar. Isoleringsbeskrivningar

(Forts. på nästa sida)

KONSULTERANDE INGENJÖRER

F. LARSSON

Storgatan 17, Växjö. Tel. 124 44, 165 44
Konsulterande Ingenjörbyrå för värme-, ventilations- och sanitära anläggningar m. m.
Utredningar, program. Kontroll och besiktningar
Ansluten till S. K. V. S.

LARSSON & Co, L. B.

L. Larsson o. G. Bjarnesten
Konsulterande Ingenjörbyrå S. K. V. S.
Riddargatan 12
Stockholm Ö. Tel.: 63 09 75 växel.

RAGNAR LARSSON

KONSULTERANDE INGENJÖRSBYRÅ
Birger Jarlsgatan 31, Stockholm. Tel. 20 23 42
Utför förslag till värme-, ventilations- och sanitetstekniska anläggningar. Kontroll, besiktningar o. utredningar
Ansluten till S. K. V. S.

INGEMAR LUNDSTRÖMS INGENJÖRSBYRÅ

Svartbäcksgatan 20, Uppsala. Tel. 179 00
Värme, Ventilation och Sanitära anläggningar

GUNNAR NORDENHAMMAR

Kungsgatan 8, Karlstad. Tel. 100 08, 118 00
Konsulterande ingenjörbyrå för värme-, ventilations- och sanitetstekniska anläggningar.
Kontroll och besiktningar

MARTIN NYMANS KONSTRUKTIONSBYRÅ

Vidargatan 7, Stockholm. Tel. 30 02 42
Upprättar förslag för värme-, ventilations- och sanitetstekniska anläggningar
Ansluten till S. K. V. S.

THORVALD PALMER

Rademachergatan 16, Eskilstuna. Tel. 405 10, 405 11
Konsulterande ingenjör för värme-, ventilations- och sanitetsanläggningar. Programhandlingar, utredningar och kontroll

KONSTRUKTIONSFIRMAN PALMÉR

V. Storgatan 35, Kristianstad
Tel. 123 93
Värme- och sanitära programhandlingar.
Husbyggnadsritningar för ombyggnader och reparationer

PRENELLS KONSTRUKTIONSBYRÅ

Ingenjör P. A. Prenell
Ferkensgränd 6 H, Stockholm C
Tel. 10 25 34, 10 25 79, 11 83 00
Medlem av S. K. V. S.

KNUT RUDGREN, KONSTRUKTIONSBYRÅ

Birger Jarlsgatan 36, Stockholm. Tel. 11 79 19, 11 08 79
Konstruktionsbyrå för värme-, ventilations- och sanitetstekniska anläggningar
Kontroll, besiktningar och utredningar

INGENJÖRSFIRMAN SUNE RYGÅRD

2:a Långgatan 53, Göteborg
Tel. 24 59 26, 24 69 16, 24 69 17, 24 69 18
S-MAN klimat system.
S-MAN värmeslinga.

RÖRTEKNISKA BYRÅN AB

A. Nyström, V. B:son Roxman, T. Ericson, A. Thingwall
Konsulterande ingenjörfirma för värme-, ventilation- och sanitetstekniska anläggningar. Norr Mälärstrand
Stockholm. Tel. Växel 54 19 45

YNGVE STARKS INGENJÖRSBYRÅ

Inneh. Civiling. Yngve Stark
Gunnilbogat. 8 — Västerås — Tel. 494 00
Ronsult. ingenjörer för Värme, Sanitet. Luftkonditionering.
Utför Programhandlingar, Tekn.-ekonomiska utredningar, Kontroll

SUNDLI:s KONSTRUKTIONSBYRÅ

Söderköpingsvägen 57, Norrköping. Tel. 600 84
Utredningar, konstruktioner, kontroller och besiktningar för värme-, ventilations-, och sanitäranläggningar.

INGENJÖRSFIRMAN SVEN TYSKLIND AB

Tunnelbanestationen Högdalen, Bandhagen
Tel. 86 74 90, 86 74 91
VÄRME, VENTILATION, SANITET
Verkst.dir. Ingenjör H. Ullhammar

LARS WENNERBERG

Konsulterande ingenjörbyrå
V. Torggatan 11, Karlstad. Tel. 105 77, 182 08
Avd.-kontor: Storgatan 37, Arvika. Tel. 2770
Konstruktionsbyrå för värme-, ventilations- och sanitäranläggningar. Kontroll och besiktningar

VÄRMEKONSULTBYRÅN AB

Ing. Yngve Gustavson, Kungsg. 66, Sthlm. Tel. 11 99
Ångteknik
Värme — Ventilation — Sanitet

VÄRME- & SANITETSTEKNISKA BYRÅN

Ingenjör Erik Göransson
Kyrkogatan 28 B, Gävle. Tel. 279 16, 279 18
Adlerbethsgatan 17, Stockholm. Tel. 50 58 22
Utför entreprenadhandlingar för: Värme-, Ång-, Ventilations- och Sanitetstekniska anläggningar. Vatten och avloppsanläggningar. Kontroll och besiktningar

VÄRMETEKNIKA PRÖVNINGSANSTALTEN AB

Bjurholmsgatan 1, Sthlm. Tel. Växel 44 96 75
Konsulterande ingenjörbyrå för värme-, ventilation- och sanitetstekniska anläggningar.

ERIK ÖHRN, Konsulterande ingenjör

Ansgarigatan 8, Stockholm. Tel. 68 90 07
Värme-, ventilations- och sanitetsteknik
Kontroll och besiktningar

KÖPSREGISTER

Material

HOLMS REVETERINGS-
Sollentuna T. 35 25 10
Plattan Gipsi

Alum och -legeringar

SKANSKA ALUMINIUM-
NIET Kungsg 28, Sthlm
20

Asfaltarbeten

ADS-AB SVEN A THUN-
Stockholm Tel. 11 21 54

CO Avesta 2
stigen 19, T. 586 02
Isoleringsarb. Taktäckn.

Aggregat

ICO
städerna, Enköping

Armsarmatur

NNELL AB
holmsvägen 16
n K. Tel. 52 06 10

Betongvaror

NDITBOL. BETONG,
K & Co Hednoret
a 650 16, 650 60
Kalix Tel. 300
Bastuträsk Tel. 37

G-ZATA Storg 6, Sthlm
5 35, 60 38 30

Plåtslageri

HENGBERG, PLATSLA-
VERKSTÄDER Hagag. 12,
Vx 30 90 17, 31 43 65

GNUSSENS PLATSLAG.
Borlänge. Tel. 121 45
g — Plåtarbeten av

ssmiden, Reparationer

PETTERSSON
rikonsult. Brunnsg. 5,
el. 21 70 80

AGERI AB
& CO, Örebro
18. Tel. 11 62 32

Dörrar

HOLMDAHL AB
el. 136 75

SSASKAP & BRAND-
R Ulvsundav 154,
a Tel. 25 89 13, -14

Grävmaskiner

DBYMASKINER
andby Tel. 1 och 3
E Lindesberg Tel. 835
ORG & LUNDBERG AB
Tel. 45 27 00
gskontor i
Tel. 13 30 72
• 111 70
• 589 67

Byggnadsmaterial

AB A. J. LINDGREN'S JERN-
HANDEL Storg. 21 Sundsvall
Tel. 557 20

WAHLIN & CO AB
Vretenborgsv 5, Sthlm 42
Tel. 19 04 55

Byggtorkar

AB BAHCO
Fläktverkstäderna, Enköping

Cement

CEMENTA Sthlm, Malmö, Göte-
borg Representerar »Blå-rand-
cement» Försälj.-ombud finnes å
alla platser

AB GULLHÖGENS BRUK
Skövde Tel. 106 20
Förs.-kont. i Sthlm Tel. 52 09 05

Cementvarufabriker

ABIT AB, Henriksdal, Nacka 5.
Tel. 43 65 16, 41 93 15. Spec. f.
distansklotsar & formbult

KUNGÄLVS CEMENTVARU-
FABRIK T. Kungälv 100 22, 106 10

Dörrar och portar

FINNÉ & CO K/B
Lingbo Tel. 83
Släta dörrar

AB JÖNKÖPING-VULCAN
Avd. *Star-produkter*
Jönköping
Tel. 196 40

AB ORRESTA SNICKERI-
FABRIK Orresta Tel. 0171/431 70
Lamelldörrar och väggar

SUNDQVIST & WINDT, Säve
Tel. Göteborg 65 00 53

Eldningsolja

SVERIGES OLJEKONSU-
MENTERS RIKSFÖRBUND
Huvudstav 12 Sthlm K T. 52 07 50
Göteborg 19 70 20, Malmö 728 25,
Sundsvall 575 85, Luleå 142 40

Fasadtegel

AB S:T ERIKS FABRIKER
Uppsala Tel. 328 20

Fönster

AB BRÖDERNA LIND
Uppsala Tel. 456 66
Vridfönster

SUNDQVIST & WINDT, Säve
Tel. Göteborg 65 00 53

UPPSALA TRÄINDUSTRI
Tel. 018/36046
Treglasfönster *Red*, pat.

ATVIDABERGS-FÖNSTRET
Ätvidabergs Fönsteravdelning,
Stockholm Tel. 23 75 80

Garage- och industriportar

GÖTEBORGS BYGGNADSPA-
ROR Mölndalsv. 59. 20 04 50 Gbg

Golvbeläggning

LAMELLGOLV AB
Stockholm, Tel. 23 34 65

Grävmaskiner

F: A HERMAN BENGTTSSON
Karlstad Tel. 187 62. *Uthyr gräv-*
maskiner o. bandtraktorer

AB DALA MASKINGRÄVNING
Hagav.14, Borlänge. T. 107 23, 142 27

GRÄVNINGSBOL. SCHAFT-
TJANST Karlstad. Tel. 175 18

Inredningsmaterial

SKANSKA ATTIKFABRIKEN
AB, Perstorp, tillverkar
Original Perstorps-Plattan
Tel. 0435—306 00
Stockholm 23 30 85
Göteborg 20 04 20

Inredningssnickerier

BENNYSSONS SNICKERIER
Hammarg. 8, T. 299 43 Nrkpg

Järnkonstruktioner och smidesarbeten

KLARA SMIDES- & MEK.
VERKSTAD Klarabergsg 48,
Sthlm Tel. 11 21 83

AB LARSSON & KJELLBERGS
EFTR. (A E Andersson & Co)
Nyköping Tel. 114 17, 108 27

H. SKANTZ SVETS- & MEK.
VERKSTAD Filarg. 4, Borlänge
Tel. 115 81

Järnkonstruktioner - Cisterner -
Rör - Grovplåtrör - El. o. Gassvets
SVETSTEKNIK
Fskilstuna Tel. 702 23. *Utför allt i*
rep.konstruktioner o. byggn.smide

Kalk

KALKBRÄNNERI & KALK-
STENS AB Riddarg 9, Sthlm
Tel. 60 06 07

AB KARTA & OAXENS KALK-
BRUK Sthlm Tel. 22 21 40

Klädskåp

AB NORDVERK,
Uddevalla. Tel. 141 00

Kylrumsdörrar

HARRY HOLMDAHL AB
Ystad Tel. 136 75

Ledstänger

K E OLSSONS SNICKERI- o.
LEDSTANGSFABRIK Kung-
stensg 24, Sthlm, Tel. 31 70 41

Ljuskopiering

STOCKHOLMS KOPIERINGS-
ANSTALT Sthlm Tel. 10 42 07,
11 42 07, 11 10 92

Lättbetong

AB DALBY SIPOREXFABRIK
Dalby Tel. Lund 504 50

GÖTEBORGS SIPOREX FÖR-
SÄLJNING AB Gbg. T. 22 84 00
ISOLERINGS AB LATTONG
Huddingevägen 470, Älvsjö
Tel. 47 64 30, 47 53 51

Markiser o. persienner etc.

AB P ERICSSON & CO
Tennisstadion, Sthlm Ö T. 23 32 90
Odinsplatsen 3, Gbg C T. 19 26 55

Masugnsslagg, lättgranulerad

RICHARD NILSSON AB
Becksjudarv 35 Nacka
Tel. Växel 16 26 45
S. MATSSONS PLATTSÄTT-
NING AB. Borlänge, Vx 131 50

Monterbara stuprör och hängrännor

SVENSKA PLATRÖR AB
Linköping Tel. Växel 426 80. Full-
ständigt system i 5 dimensioner

Murbruksfabriker

NYA MURBRUKSFABRIKENS
I STOCKHOLM AB
Jungfrugatan 8, Stockholm
Tel. 63 09 80

Målaremästare

CURT BÄCKSTRÖM MÅLERI
OCH BILLACKERING Sundsvall
Tel. 115 33, 117 66
HOLMQUISTS MÅLERI A-B
Linköping Tel. 267 50, Sundsvall
Tel. 632 59 Entr. för statl., komm.
o. priv. inrättn. i hela landet
AB ARNOLD LUNDELL
Målerirörelse T. 11 38 98, 16 27 08
Göteborg. Hus- o. Rostskyddsmåln.

Möbler och inredningar

AB SVENSKA MÖBEL-
FABRIKERN A Bodafors
Kontor Myntg 5, Sthlm (nya
Kanslihuset) T. 20 71 30, 20 72 30

Oljeeldningsanläggningar

SVENSKA NU-WAY AB
Högbergsgatan 44, Stockholm
Tel. 44 84 05

Plast och plastprodukter

AB CELLOPLAST, Norrköping
Tel. 297 80 *Polyetenfolier*
KLOSTERS FABRIKERS K/B
Jönköping Tel. Växel 725 20
Ledstångsprofiler

Plattsättningar

AB BRÖDERNA CEDERLÖF
Gävle Tel. 220 02, 226 02
Försäljn. o. montering av
vägg- o. golvplattor, Kostamosaik,
plast- o. linoleumplattor
JOHN ERICSSONS
PLATTSÄTTNING AB
Norr Mälarstrand 74, Sthlm
Tel. 52 02 20
Floorflex — Kakelfix

INKÖPSREGISTER

Presenningar

AB PRESENNINGUTHYRNING
Karlav 9, Sthlm Tel. 11 11 36, -39
Värmlandsg 1, Gbg T. 14 52 16, -17
Carlsgr 14, Malmö T. 189 29, 144 39
Linnég 21, N-köp. T. 21744, 62300
Vallg 22, Sundsvall T. 55149, 15785

Pålningar

NYA ASFALT AB
Göteborg C. Tel. 17 35 70
Utf. pålningar av alla slag

Reveteringsmattor

STOCKHOLMS REVETERINGS-
FABRIK Sollentuna Tel. 35 25 10
Reveteringsmattan Ideal

Rörentreprenörer

CLAUSENS AKTIEBOLAG
Tunnelgatan 16, Stockholm
Tel. 22 88 20

FÖRENADE RÖR I GÖTE-
BORG AB, Göteborg
Värmlandsg. 9. Tel. 14 56 63

AB J A JONSSON
Tussmötev 259, Enskede
Tel. Växel 47 25 65

GÖSTA KARLSSON RÖR F:a
Helmutsrog. 7 D Göteborg
T. 16 04 00 ankn. filial. Mölndal

AB P NAUMBURG & Co
Norrländsgatan 24, Stockholm C
Tel. 23 00 80

AB P A SJÖGREN
Mäster Samuelsgatan 16, Sthlm
Tel. 22 21 60 Etabl. 1888

Skottkärror

AB HÖRBY BRUK
Hörby Tel. 383
Ekebykärran

G NILSSONS REDSKAPSFABR.
Gisebo. Tel. Jönköping 500 55
Tel. Sthlm 0760/313 60

Skyltar

AB INDUSTRIGRAVYR
Spånga Tel. 36 25 55

Stenhuggerier och byggnadssten

BERGA STENHUGGERI AB
Hällabrottet T. Örebro 720 01, -02

BERGGRENS STENHUGGERI
Hornsg 117, Sthlm Tel. 68 80 80

AB BJURSTORPS MARMOR-
VERK Katrineholm Tel. 200 83
Västervik Tel. 122 46
Stockholm Tel. 59 14 17

AB BORGHAMNS KALK-
STENSBROTT Borghamn
Tel. Rogslösa 200 15 Kalksten i
ljusgrå, grågrön och röd färg

EDEBY MARMORBROTTS
FÖRSÄLJNINGSKONTOR
Norrländsg 18, Sthlm Tel. 10 86 91

AB FÖRENADE GRANIT-
INDUSTRIER Karlshamn
Avd. Uppländsg 3, Sthlm
Tel. 20 04 80, 20 82 40

INDUSTRI AB ÖLANDSSTEN
Kalmar Tel. 137 85, 105 28
Kalksten, marmor, granit

Stenhuggerier och byggnadssten (forts.)

TORNBY STENHUGGERI AB
Fornåsa T. Motala 700 43, 701 43
Kalksten i grå, ljusgrå och
brun färg

ÖLANDS SANDVIKS
BRUKS AB Persnäs
Tel. 12, 112, 212
Postbox 912, Sthlm 1
Tel. 21 03 53, 21 03 54

Stuckarbeten

FIRMA A CONTE Rådmansg 43,
Sthlm Tel. 33 34 07 *Stuck, konst-
sten, marmor- o. glasmosaik, al-
fresco samt gipsarbeten. Försäljare
av Kosta glasmosaik*

Takpapp

AB MATAKI
Malmö Tel. 730 00
Utför även större taktäckningar

Tapeter

HANDELSBOL. HJERNE & SON
Hornsg 188, Sthlm Tel. 68 11 00

C A KABERGS TAPET-
AFFAR, J V MODIN AB
Regeringsg 5, Sthlm
Tel. 11 15 37, -38, -50

WINGQVISTS TAPETER
G:la Brog 19, Sthlm Tel. 23 30 50

Tegel

TEGELBRUKENS FÖRSÄLJ-
NINGSAKTIEBOLAG
Norrländsg 11, Sthlm Tel. 23 31 15

Trappor

AB ERNST HELLSTEDT
Eskilstuna T. 371 00 *Uhlin-*

Träfiberplattor

Karlit
KARLHOLMS AKTIEBOLAG
Karlsbomsbruk. Tel. 1

Trävaror

KARLSKOGA TRÄVARU-
Skråg. 3, Karlskoga, Tel.

Tvättmaskiner

VERKSTADS-AKTIEBOLAG
CALOR
Stockholm Pa Ulvsunda 1
Tel. 28 25 10
*Tvättmaskiner, centrifuger,
tumlare, manglar, pressar*

Tättningslister

AB SEVERIN DAHLBERG
Sthlm K Tel. 50 22 89
Sevalonlisten av skumplast

Väggbeklädnad

STOCKHOLMS REVETE-
FABRIK Sollentuna Tel.
Byggnadsplattan Gipsi

Värmeledningspumpar

AB PUMPINDUSTRI
Göteborg Tel. 20 00 20
Stockholm Tel. 20 20 64

BYGGMÄSTARE OCH BYGGNADSFIRMOR

Byggnadsentreprenader och byggnadsarbeten å löpande räkning

BERGENUDDS BYGGNADS AB Garvaregatan 13 B. Tel. 122 35 Utför alla slags byggnadsarbeten Kostnadsberäkningar och utredningar BODEN	INDUSTRIBYGGARE- AKTIEBOLAGET ALUNA Högbergsgatan 44 Tel. växel 44 96 55 STOCKHOLM	BYGGNADSFIRMAN ZETTERBERG AB Artillerigatan 28 Tel. 62 08 33, 61 04 02, 62 43 30 STOCKHOLM
BYGGNADS AB ALGOT KARLSSON Tel. Växel 131 80 BORLÄNGE Avdelningskontor: Filipstad. Tel. 1600	ALF CEDERGREN Byggnadsfirma Vegagatan 13. Tel. 31 52 04, 31 92 20 STOCKHOLM	ANDERS DIÖS AB Byggnadsfirma St. Torget 3 Tel. växel 393 50 UPPERVÄRME
SANDELLS BYGGNADSAKTIEBOLAG Tel. 119 92 Bost. tel. 111 92 BORLÄNGE	BYGG-OLEBA OLLE ENKVIST AB Sjöbjörnsvägen 16 STOCKHOLM	BYGGNADSFIRMA TEGEL & BETONG J. Hermansson Drottningg. 34. Tel. 12 16 44, 12 Husbyggnader — Industribygg ÖREBRO
MAURITZ LARSSON BYGGNADSAKTIEBOLAG Köpmangatan 18. Tel. vx 471 50 Bygger på erfarenhet och kvalitet ESKILSTUNA	OLOF af FORSELLES Byggnadsingenjör Linnégatan 57 Tel. 62 15 15. Bost. 62 12 14 Nybyggnader, Reparationer Specialitet: Grundförstärkningar STOCKHOLM	

Följ spåret genom tiderna ...

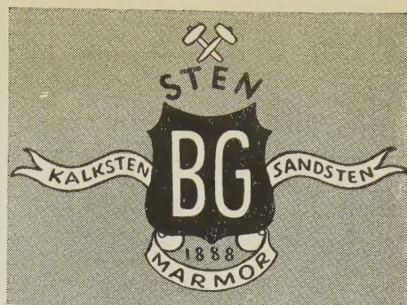
gg med ALMNÄS FASADTEGEL

- Vackert
- Starkt
- Frostbeständigt
- Originellt
- Billigt

Beställ i god tid
specialfasad!

Ring Hjo 27

Almnäs Tegelbruk
HJO

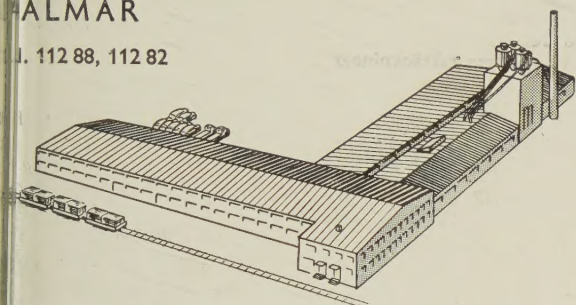
BRÖDERNA GUSTAFSSONS STENHUGGERI A.-B.

Tel. 68 91 80 STOCKHOLM Tel. 68 91 95

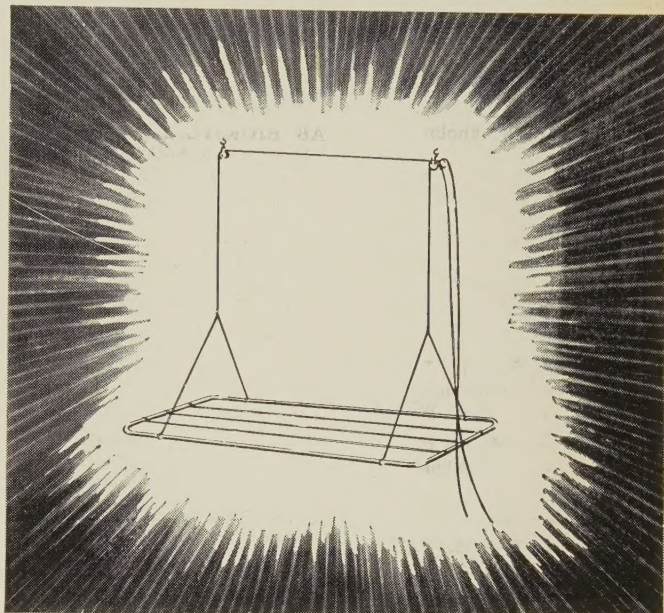
Repr. önskas vid större byggnadsplatser i landet.

B STANDARDSNICKERIER ALMAR

Tel. 112 88, 112 82

*tillverkar: Köksinredningar,
även färdigmålade
Fönster
Glaspartier
Ytterdörrar
Garageportar
stor kapacitet
snabba leveranser*

PLASTÖVERDRAGEN — ROSTFRI

TORK-
HISSEN

LETTA

ÄNDAMÅLSENLIG
UNDERHÅLLSFRI
BILLIG

WAHLSTRÖM & HALL AB

POSTBOX 16208 STOCKHOLM 16
Tel. 11 41 02, 21 37 44

AB INSTALLATÖR

Värme- och sanitära installationer
industrirörledningar

Sjöbjörnsvägen 5, Stockholm Sv.

Tel. växel 19 02 50

Filial Gumshornsgatan 7, Stockholm

Tel. 67 12 33, 67 12 34

HYLLOR

praktiska
konstruktioner
för kontor
bibliotek
arkiv
laboratorier
butiker
privatinredningar

Sparrings

Försäljningsavd.

Karlavägen 89 — Stockholm Ö.
Tel. 67 36 50 • 67 76 75 • 67 76 81

Vi som **kan** tak - vi tar **MUNKSJÖ**

FORMSTABIL

den nya takpappen *stabiliserad med alkalifri mineralfiber.*

Vi, som arbetar med tak, vi vet vad pappen betyder. Vi har sett den förbättras steg för steg. Nu har vi fått Munksjö FORMSTABIL. Det är äntligen en underlagstakpapp som har alla den traditionella textiltappens goda egenskaper och därtill formstabilitet. Den nya Munksjömetoden ger en papp som är praktiskt taget okänslig för fuktväxlingar. Samtidigt bibehålles — i motsats till vid andra metoder — pappens töjbarhet, varigenom risken för sprickbildning minskas. Vid den nya metoden armeras pappens textilstomme, den s.k. bäraren, med en mineralfiber som är fuktbeständig och praktiskt taget alkalifri. Genom denna kombination har Munksjö dessutom försäkrat sig om längre livslängd hos pappen.

VARFÖR ALKALIFRI MINERALFIBER?

Med mineralfiber avses här en syntetisk fiber, tillverkad av oorganiskt material. En sådan fiber är inte hygroskopisk — kan inte suga åt sig vatten — och är därför formstabil.

Däremot varierar fiberns hållbarhet i fuktig atmosfär avsevärt med det råmaterial, som den är gjord av. Sålunda minskar fuktbeständigheten, om fibern innehåller alkali, eftersom detta är vattenlösligt och lätt lakas ut. Därvid förlorar fibern sin hållfasthet.

En takpapp utsättes mer än något annat byggnadsmaterial för fuktangrepp, såväl genom byggfukten underifrån som genom direkt påverkan ovanifrån. Det är därför av stor vikt att man vid tillverkningen av en sådan produkt använder sig av en alkalifri mineralfiber. Den enda praktiskt taget alkalifria mineralfibern är för närvarande den s.k. E-glasfibern, som användes i Munksjö FORMSTABIL. E-glaset skiljer sig nämligen från alkalihaltigt glas genom sin vid praktiska prov visade motståndskraft mot fuktangrepp.

För endast 6 à 7 % merkostnad får Ni en dubbeltäckning med Formstabil papp.

MUNKSJÖ AKTIE BOLAG

JÖNKÖPING - STOCKHOLM - GÖTEBORG - NORRKÖPING - GÄVLE - SUNDSVALL